

DEN
NORSKE
OPERA
&
BALLETT

ÅRSRAPPORT

20
17

H.M. Dronning Sonja

Den Norske Opera & Balletts høye beskytter
FOTO: SØLVE SUNDSBØ / DET KONGELIGE HOFF

INNHold

FRA ADMINISTRERENDE DIREKTØR	6
STYRETS ÅRSBERETNING 2017	8

TALLENE

NØKKELTALL	15
FORESTILLINGSTALL	16
RESULTAT/BALANSE	22
NOTER	26
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	33

OPERA

OPERASJEFENS ÅRSBERETNING	40
HOVEDSCENEN	46
SCENE 2	52
TURNÉ	53
GJESTESPILL	54

BALLETT

BALLETTSJEFENS ÅRSBERETNING	58
HOVEDSCENEN	66
SCENE 2	74
GJESTESPILL	76
TURNÉ	78
DIVERSE	80

KONSERT

MUSIKKSJEFENS ÅRSBERETNING	84
HOVEDSCENEN	86
SCENE 2	87
1. BALKONG	88
GJESTEKONSERTER	88
TURNÉ	90
ANDRE FORESTILLINGER	90

ANNET

FORMIDLINGS- OG PUBLIKUMSAKTIVITETER	93
PRØVEROMMET OG SCENEROMMET	98
SAMARBEIDSPARTNERE OG ANNEN KOMMERSIELL VIRKSOMHET	99
ORGANISASJONEN	102

FRA ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Vårt samfunnsoppdrag er å produsere og formidle opera og ballett av høy kvalitet til et bredt publikum. Den Norske Opera & Ballett skal bidra med et kraftig løft mot det sektorpolitiske målet om at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet.

Likevel var det ved utgangen av 2017 noe annet vi bestemte oss for var jobb nummer én. Fortellingene om seksuell trakassering og maktmisbruk som har kommet frem i kjølvannet av #metoo, har rystet oss. Dette er riktignok et samfunnsproblem som strekker seg langt utenfor kultursektoren, men det er på ingen måte noen hvilepute for oss. Det er avdekket en rekke forhold innen norsk scenekunst og musikkliv, og i det skandinaviske og internasjonale opera- og ballettmiljøet, som vi er en del av.

Om noen skulle være i tvil: I Den Norske Opera & Ballett er det nulltoleranse for alle former for seksuell trakassering. Som arbeidsgiver har vi satt denne problematikken høyt på dagsorden. Det samme gjelder beslektede problemområder som mobbing og annen utilbørlig adferd. Vi implementerer nå nye varslingsrutiner og etiske retningslinjer, som gjelder for alle som har sitt virke her på huset. Et annet viktig arbeid blir å jobbe med hva som er et akseptabelt nivå på tøff kommunikasjon i pressede og stressede situasjoner som kan oppstå i en prestasjonsvirksomhet som vår.

Vårt kunstneriske arbeid tar sikte på å avsløre og belyse de beste, men også de verste aspektene ved mennesket. Kunst utfordrer oss, både som utøvere og publikum, til å møte ubehagelige sannheter. Nå må vi møte den ubehagelige sannheten at det finnes individer i vår bransje som oppfører seg uakseptabelt. Som en av Norges største kulturinstitusjoner skal vi gå foran for å bekjempe dette. Inn i 2018 har jeg et godt håp om at jobb nummer én hos oss igjen skal være å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, selv om dette arbeidet på ingen måte er ferdig.

Under disse mørke skyene er hverdagen her i Operaen alt annet enn dyster. Jeg har siden oppstarten i august latt meg imponere av det nivået dette huset presterer på. Den Norske Opera & Ballett leverer scenekunst med høy kunstnerisk kvalitet og meget god publikumsoppslutning, både i vår egen storstue her i Bjørvika, men også på flere nasjonale og internasjonale scener.

*Jeg er stolt av å stå skulder ved skulder
med dyktige kollegaer som bekler et
stort spenn av fagdisipliner.*

Jeg er stolt av å stå skulder ved skulder med dyktige kollegaer som bekler et stort spenn av fagdisipliner. Vi har også svært mange viktige og utviklende samarbeidspartnere i inn- og utland, som er helt avgjørende for våre prestasjoner og resultater.

Selv om vi i 2017 hadde en svak nedgang i egeninntektene, fikk vi for første gang på flere år et positivt årsresultat. God økonomistyring og endringer i deler av pensjonsordningene er viktige forklaringsfaktorer. Målet på sikt er å frigjøre ytterligere kapasitet og økonomi til kunstnerisk produksjon og vekst. Vi besluttet derfor i 2017 å investere i en større oppgradering av IKT-systemer og -verktøy, for ytterligere å forbedre vår virksomhetsstyring og effektivisere arbeidsprosessene. Vi iverksatte også en ny strategiprosess for den neste planperioden, for å legge grunnlag for videre utvikling av institusjonen. De første 10 årene i Bjørvika har åpenbart vært en suksess, noe som kom godt til syne under markeringen av ti-årsjubileet nå i 2018. Dette skal vi bygge videre på.

Inn i 2018 jobber Kulturdepartementet med et viktig arbeid med ny kulturmelding. I den sammenheng har vi vært opptatt av å belyse viktigheten av et sterkt kulturliv. Samfunnet står overfor mange etiske dilemmaer og komplekse problemstillinger som vil kreve evne til kritisk tenkning og alternativ tilnærming, og dette bør ikke overlates til teknologer, økonomer og vitenskapelige disipliner alene. Vi kommer i fremtiden til å trenge et kulturliv som trekker historien sammen med oss, og skaper en bue

mellom det som var, det som skal bevares, og det vi ikke kjenner ennå. Som skaper debatt og utfordrer oss. Et kulturliv som ikke bare er digitalt, raskt og kommuniserer i tråd med tidsånden, men som også tør å være analogt, sakte og som dyrker det direkte møtet og felles opplevelser. I dette perspektivet skal Den Norske Opera & Ballett spille en sentral rolle og skape gjenklang, også i årene fremover.

Geir Bergkastet
administrerende direktør

STYRETS ÅRSBERETNING 2017

Den Norske Opera & Ballett AS (DNO&B) har som formål å produsere og formidle opera og ballett av høy kvalitet til et bredt publikum. Vi skal, som eneste nasjonale og riksdekkende institusjon innen våre kunstarter, bidra til å videreutvikle den skapende og produserende opera- og ballettvirksomheten i Norge. Dessuten er det et mål å være en toneangivende institusjon i den internasjonale opera- og ballettverden.

Styret er fornøyd med resultatene og utviklingen til DNO&B i 2017. 307 068 publikummere besøkte 380 forestillinger og konserter i 2017. Aktiviteten på Hovedscenen ble opprettholdt med over 200 forestillinger, mens aktiviteten på Scene 2 ble noe lavere som en konsekvens av strammere prioritering. Setebelegget endte på 89 % og billettinntektene ble redusert med ca. 2 % fra 2016, til drøye 100 millioner kroner. Nedgangen skyldes færre kommersielle arrangementer som popkonserter o.l.

KUNSTNERISK AKTIVITET

Både opera- og ballettvirksomheten høstet internasjonal anerkjennelse i 2017 med sterke kunstneriske resultater. Operaen *La Cenerentola* av Rossini og Nasjonalballettens *Hedda Gabler* var to store satsinger i 2017 som begge høstet svært gode kritikker både i Norge og i utlandet. Nasjonaloperaens urpremiere på *Ballerina* av Synne Skouen og Oda Radoor var også en viktig satsing som fikk god mottakelse. Både Nasjonaloperaen og Nasjonalballetten gjestet Stavanger i 2017. I tillegg ble Nasjonalballetten invitert til å besøke Wien, Haag og Paris, og Skipsreder Tom

Wilhelmsens Stiftelse muliggjorde Opera-orkestrets turné til København og Helsinki.

NASJONALBALLETTEN UNG

2017 ble et suksessrikt år for kompaniet som ved utgangen av 2017 består av 13 lovende dansere mellom 17 og 23 år. Nasjonalballetten UNG har presentert forestillinger og nye koreografiske verk i Oslo og på turné. Finansieringen av kompaniet var støttet av Talent Norge AS, Sparebankstiftelsen DNB, Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse, Norsk Tipping, Scatec og Statkraft. Styret er godt fornøyd med måten kompaniet har markert seg på. Nasjonalballetten UNG gjestet i 2017 også Cannes og Madrid.

BARNEKORET

DNO&Bs barnekore er regnskapsført som eget aksjeselskap for å tilfredsstille krav til rapportering i forbindelse med bidraget fra Color Line AS, i henhold til Lotteritilsynets regelverk for spillemidler. Barnekoret har hatt høy aktivitet også i 2017, med blant annet viktige roller i *La bohème* og *Tosca*, og sin egen forestilling *Stormen – fortellingen om Miranda og Ferdinand*. De fortsetter sin fine utvikling, og dirigent Edle Stray-Pedersen mottok i 2017 «Alle kan synge-prisen» for sitt arbeid. Det økonomiske resultatet er positivt.

ØKONOMI

Totale inntekter økte til 784 millioner kroner, en økning på 1 % fra 2016. Egeninntektene ble redusert med 1 % til 172 millioner kroner.

Driftsresultatet før pensjonskostnader for 2017 ble på 124,9 millioner. Årsresultatet var positivt med 8,4 millioner. Styret er godt fornøyd med virksomhetens økonomistyring og kontroll.

Den bokførte egenkapitalen er ved utgangen av 2017 negativ med 100,3 millioner. Likviditetsmessig har reserven av kontanter og kontant-ekvivalenter økt i 2017.

Styret bekrefter at årsregnskapet er satt opp under forutsetning om fortsatt drift og at regnskapet gir et rettvise bilde av selskapets resultat for regnskapsåret 2017 og finansielle stilling pr. 31.12.2017.

Styret legger til grunn formuleringen fra tilskuddsbrevet om at «tapt egenkapital som fullt ut skyldes endringer i beregninger av pensjonsforpliktelser ikke må gjenopprettes påfølgende år», når de sier det er grunnlag for videre drift.

Pensjon

Pensjonskostnadene endte på 116 millioner i 2017. I 2016 var pensjonskostnadene på 190 millioner kroner. Nedgangen skyldes i all hovedsak overgang til innskuddspensjon for ansatte som er omfattet av den tariffavtalte pensjonsordningen.

I 2016 ble den midlertidige innskuddsordningen for musikere, teknisk personale og administrativt ansatte implementert. Den andre pensjonsordningen, som omfatter sangere og dansere, utgjør nesten 68 % av den samlede pensjonsforpliktelsen. Årsaken til den høye forpliktelsen er kort opptjeningstid og lang utbetalingstid av 66 % av sluttlønn. Ordningen er hjemlet i Operapensjonsloven, hvor det fremkommer at dansere pensjoneres ved 41 år, sangsolister ved 52 år og at korsangere pensjoneres ved 56 år (med mulighet for å gå av ved 53 år).

I 2017 var pensjonspremien 88 millioner og den regnskapsmessige pensjonskostnaden 116 millioner kroner.

Nåverdien av pensjonsforpliktelsen er på 1 425 millioner kroner og pensjonsmidlene er på 1 070 millioner. DNO&B benytter NRS 6 som

regnskapsprinsipp og har derfor et «estimatavvik» som ikke fremkommer av regnskapet. Estimatavviket pr. 31.12.17 utgjør 242 millioner (se for øvrig note 6 for mer detaljert beskrivelse av pensjonssituasjonen). Dersom vi fullt ut tar høyde for nåverdien av pensjonsforpliktelsene (ikke resultatført estimatavvik), er egenkapitalen negativ med 342 millioner.

Styret ser fortsatt med bekymring på de høye pensjonskostnadene og ønsker å understreke behovet for å komme frem til en økonomisk bærekraftig pensjonsløsning for de kunstneriske ansatte som er omfattet av Operapensjonsloven.

SENTRALE TEMA FOR STYRET GJENNOM 2017

Strategiprosess

Styret igangsatte høsten 2017 et arbeid med å utvikle en ny helhetlig strategisk plan for virksomheten for perioden 2019–2025. Det er gjennomført et strategiseminar med styre og ledelse, og arbeidet forankres bredt i organisasjonen, med prosjektgruppe, referansegrupper og innspillmøter blant ansatte. Prosjektgruppen la før jul frem en gjennomarbeidet beskrivelse av DNO&Bs nåsituasjon på viktige områder, som grunnlag for fremtidig strategiplan. Styret tar sikte på å vedta en ny strategiplan for virksomheten sommeren 2018.

Program Helhet

Flere av de sentrale virksomhetsstyringssystemene må fornyes. Et utredningsarbeid gjennom 2017 anbefalte å gå til anskaffelse av et ERP-system som muliggjør mer effektive administrative arbeidsprosesser. Styret ga sin tilslutning til anskaffelsen i desember, og utviklings- og implementeringsarbeidet vil pågå frem til sommeren 2019.

Ledelsen

1. august 2017 overtok Geir Bergkastet som administrerende direktør etter Nils Are Karstad Lysø, og Annilese Miskimmon overtok som operasjonssjef etter Per Boye Hansen. Ballettsjef Ingrid Lorentzen startet samtidig på sin andre

åremålsperiode. Musikksjef Karl-Heinz Steffens valgte å slutte før utløpet av sitt åremål.

RISIKO

Økonomisk og operativ risiko

Risikobildet for DNO&B domineres av situasjonen virksomheten er i mht. pensjon, særlig knyttet til Operapensjonsloven.

Den operative risikoen knytter seg i hovedsak til ustabilitet i scenemaskineriet. Det vil de nærmeste årene være behov for å erstatte store deler av dagens scenemaskineri, samt annet kritisk sceneteknisk utstyr. Investeringer i scenemaskineriet innebærer også en likviditetsmessig utfordring.

Organisasjonsrisiko

Flere av dagens IT-systemer utgjør en driftsrisiko og er besluttet erstattet av nye virksomhetssystemer. Arbeidet med å implementere disse vil pågå i 2018 og 2019. God balanse mellom «normal drift» og pågående prosjekter blir viktig i tiden som kommer.

Virksomheten har økt bevissthet om risiko for trakassering, og arbeider målrettet med tiltak for å forhindre dette.

Markedsrisiko

På markedssiden oppleves den største risikoen å være knyttet til muligheten for å opprettholde sponsorinntekter og kommersielle inntekter utover billettinntektene, på samme nivå som tidligere.

ARBEIDSMILJØ

DNO&B hadde ved årets utgang 646 ansatte – inkludert åremål, engasjementer og praktikanter/lærlinger – tilvarende 610 årsverk.

De ansatte arbeider innenfor ca. 40 ulike yrkesgrupper og er følgelig eksponert for ulik risiko avhengig av arbeidets innhold. De mest sentrale risikoelementene er støy, kjemikalier og samhandling i sceneområdet.

Sykefravær og skader

Sykefraværet i DNO&B endte på 7,2 % som er uendret fra 2016. DNO&B er en IA-bedrift. I 2017 har administrasjonen hatt særlig fokus på oppfølging av avdelinger/grupper med høyt sykefravær. Styret følger utviklingen i fraværet tett.

Følgende personskader er registrert:

	2016	2017
Antall skader	29	44

Av totalt 44 registrerte personskader i 2017 medførte 20 tilfeller legebehandling og/eller sykefravær. Økningen i antall rapporterte skader skyldes i hovedsak forbedrede rapporteringsrutiner som ble implementert i 2017 og som bedre fanger opp skadetilfeller.

Lærlinger og praktikanter

DNO&B har i løpet av året hatt 2 personer på tiltak gjennom IA-avtalen. I tillegg har vi hatt 10 lærlinger og 4 solistpraktikanter. Etableringen av Nasjonalballetten UNG har også elementer av en lærlingeordning.

Styret verdsetter arbeidet som gjøres i DNO&B for å åpne arbeidslivet for nye arbeidstakere og andre som har vært utenfor arbeidslivet.

Arbeidsmiljøundersøkelse

Høsten 2017 ble det gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse over samme lest som tidligere, men med justerte spørsmålsstillinger. Det arbeides nå bredt i organisasjonen med å følge opp undersøkelsen.

Styret og ledelse har igangsatt et arbeid med å forbedre internkulturen, og dette er temaer i det pågående strategiarbeidet.

#metoo-kampanjen er satt på dagsorden hos styret og i organisasjonen. DNO&B har nulltoleranse for alle former for seksuell trakassering. Nytt varslingssystem og -rutiner er under implementering, og etiske retningslinjer, utover nåværende arbeidsreglement, er under utarbeidelse.

LIKESTILLING

DNO&Bs årsverk fordelte seg på henholdsvis 325 menn og 285 kvinner. Når det gjelder ledere på ulike nivå i organisasjonen er fordelingen 29 kvinner/27 menn. Ledergruppen består av to kvinner og fire menn, i tillegg til administrerende direktør (mann).

DNO&B ønsker et arbeidsmiljø preget av mangfold og balanse mellom kjønn. Ved ledige stillinger oppfordres derfor kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig av kjønn eller etnisk bakgrunn.

DNO&B har rundt 40 nasjoner representert i sitt personale. Dette følger av kunstarnes internasjonale karakter. Også innen virksomhetens øvrige fag medfører kompetansekrav ofte rekruttering fra andre kulturer enn vår egen.

DNO&Bs repertoar vil pr. definisjon gjenspeile et kulturelt mangfold, gjennom verkenes opphav og mangfoldet av utøvere som er involvert, og gjennom historiene som fortelles.

SAMFUNNSANSVAR

Retningslinjer for samfunnsansvar er under utarbeidelse. Disse tydeliggjør DNO&Bs ansvar for å bidra til å redusere klima- og miljøutfordringer, at virksomheten har nulltoleranse for alle former for korrupsjon, at arbeidstakerrettigheter respekteres og at DNO&B er bevisst vår rolle i å sikre grunnleggende menneskerettigheter. Styret har videre satt ekstra fokus på rutiner for varsling av kritikkverdige forhold, og nye forbedrede varslingsrutiner er under implementering.

Ytringsmangfold

I en kunstnerisk virksomhet som DNO&B ivaretas et viktig samfunnsansvar ved at kunst-institusjonen stimulerer til ytringer og styrker ytringsmangfoldet. Vår aktivitet bidrar til å stimulere til åpne og offentlige ytringer.

Kulturarv og samfunnsdeltakelse

DNO&Bs hovedansvar er å forvalte kulturarven innen opera og ballett. Dette ivaretas gjennom utvikling av det klassiske repertoar og nye

kunstneriske uttrykk og former. Vi jobber med bredde og topp, for å stimulere til deltakelse og rekruttering til våre kunstarter. Vi driver en utstrakt formidlingsaktivitet, og i 2017 deltok 76 255 mennesker på en av Den Norske Opera & Balletts mange formidlingsaktiviteter. I forbindelse med prosjektet *Opera på timeplanen*, ga vi femteklassinger mulighet til å lære opera gjennom en hel høst og sette opp sin egen forestilling. Gjennom prosjektet *På tå hev* ga vi unge, danseglade skolelever i hele landet mulighet til å videreutvikle seg og få danse i Operaen under veiledning av våre fremste ballettdansere.

Helse, miljø og sikkerhet

DNO&B arbeider systematisk med helse, miljø og sikkerhet, og har et rapporteringssystem knyttet til uønskede driftsmessige hendelser med sikte på læring og forbedring av rutiner og arbeidsprosesser.

Klima og miljø

DNO&B inngikk i 2016 avtale med Stiftelsen Miljøfyrtårn om miljøsertifisering av virksomheten. Dette innebærer at ca. 80 ulike krav oppfylles mht. arbeidsmiljø, anskaffelser, energibruk, avfallshåndtering, systematikk, transport og utslipp.

STYRET

Styremedlem Päivi Kärkkäinen trakk seg fra sitt styreverv på grunn av sykdom.

Fremtidsutsikter

I april 2018 markeres Operaen 10-årsjubileum med en fyldig og variert jubileumsuke, blant annet i nært samarbeid med NRK.

Med utvikling og forankring av en ny helhetlig strategi for virksomheten mener styret det vil være grunnlag for fortsatt kunstnerisk vekst og økt trivsel.

Den økonomiske situasjonen er krevende. Investeringsbehovet er en utfordring som vil få ekstra oppmerksomhet i årene fremover.

Oslo, 23. februar 2018

Anne Carine Tanum
Styreleder

Jan Petersen
Nestleder

Håkon Berge
Styremedlem

Harald Espedal
Styremedlem

Gro Bergrabb
Styremedlem

Rasmus Heggdal
Styremedlem,
representant
kunstnerisk ansatte

Marit Brekke
Styremedlem,
representant
øvrige ansatte

Styret ønsker å rette en stor takk til alle ansatte for innsatsen med å presentere et vellykket repertoar også i 2017. Styret vil videre takke vårt publikum og våre støttespillere og samarbeidspartnere.

TALLENE

NØKKELTALL

	2013	2014	2015	2016	2017
Driftsinntekter	698 690 154	728 342 199	743 152 853	774 246 145	784 380 811
Offentlige tilskudd	558 047 958	577 244 000	589 604 000	600 806 000	612 320 733
Egne inntekter	140 642 196	151 098 199	153 548 853	173 440 145	172 060 078
Driftskostnader	681 502 993	743 130 646	809 774 015	816 602 907	775 522 324
Lønnsutgifter inkl. pensjon	505 483 984	555 070 436	617 715 397	624 183 216	566 194 213
Øvrige driftsutgifter	176 019 009	188 060 211	192 058 618	192 419 690	209 328 111
Årsresultat	16 025 122	-16 978 883	-67 183 829	-42 629 949	8 426 953
Selvdekningsgrad	21	20	19	21	22
Antall årsverk	626	609	627	598	610
Opera-/ballettforestillinger på Hovedscenen	176	177	182	169	173
Forestillinger og konserter totalt (ekskl. turné)	474	449	496	373	351
Besøkende (ekskl. turné)	289 113	297 334	301 707	312 201	284 208
Forestillinger og konserter totalt (inkl. turné)	501	485	543	385	380
Besøkende (inkl. turné)	299 647	309 445	321 184	318 786	307 068

380 forestillinger og konserter

307 068 besøkende inkl. turné

FORESTILLINGER, KONSERTER, TURNEER OG FORMIDLINGSAKTIVITETER

OPERA

	ANTALL FORESTILL.	ANTALL BESØKENDE	PUBLIKUMS- BELEGG	BILLETT- OMSETNING
HOVEDSCENEN				
Così fan tutte	5	6 715	100 %	3 094 887
Cavalleria rusticana / Pagliacci	2	2 635	100 %	1 188 265
La Cenerentola	11	13 996	98 %	6 170 747
Carmen	16	21 506	100 %	10 657 252
Fidelio	2	2 138	80 %	800 241
Pelléas og Mélisande	6	5 889	75 %	2 143 960
La bohème	7	9 291	99 %	4 653 203
Tosca V17	5	6 687	100 %	3 358 089
Tosca H17	8	8 274	79 %	4 138 835
Tryllefløyten	13	16 106	95 %	7 694 228
Barberen i Sevilla	8	10 446	100 %	5 173 131
Wozzeck	7	6 186	68 %	2 065 719
SUM OPERA, HOVEDSCENEN	90	109 869	93 %	KR 51 138 557
SCENE 2				
KHIO: Don Giovanni	3	996	98 %	118 890
Operahøgskolen: Tysk-fransk aften	1	72	17 %	2 640
Jeg ER Lucia	2	450	52 %	82 070
Operaworkshop: A Little Night Music	3	783	77 %	58 640
Operaworkshop: The Rape of Lucretia	2	219	32 %	14 240
Ballerina	6	1 781	88 %	316 714
Oslo Operafestival: The life to come	2	649	96 %	83 520
Stormen – forteljninga om Miranda og Ferdinand	8	2 424	90 %	365 412
SUM OPERA, SCENE 2	27	7 374	78 %	KR 1 042 126
FORMIDLINGSSENTERET				
Mini-Carmen	4	200	100 %	11 880
Mini-Fløyter	4	200	100 %	6 000
SUM OPERA, FORMIDLINGSSENTERET	8	400	100 %	KR 17 880
1. BALKONG				
Operahøgskolen: Unge stemmer	1	98	82 %	6 000
SUM OPERA, 1. BALKONG	1	98	82 %	KR 6 000
PRØVESAL				
Simon	4	497	62 %	6 840
SUM OPERA, PRØVESAL	4	497	62 %	KR 6 840
OPERATAKET				
Tosca på Operataket	1	4 518	100 %	-
SUM OPERA, OPERATAKET	1	4 518	100 %	-
SUM OPERA	131	122 756	92 %	KR 52 211 403

BALLETT

	ANTALL FORESTILL.	ANTALL BESØKENDE	PUBLIKUMS- BELEGG	BILLETT- OMSETNING
HOVEDSCENEN				
Carmen – en ballett av Liam Scarlett	8	9 218	86 %	4 077 097
Ghosts – Ibsens Gengangere	8	9 437	90 %	3 116 183
Sleepless Beauty	9	8 706	74 %	3 235 103
NNB UNG + Kingwings Crew Romeo og Julie	1	1 341	100 %	298 698
Don Quixote	9	10 547	88 %	4 805 098
ROOMS by Alexander Ekman	5	2 563	85 %	617 260
En kveld med Balanchine	3	3 089	79 %	1 117 695
Hedda Gabler	10	11 346	87 %	3 999 749
The Moon Opera	2	2 087	78 %	815 495
Kylián: Black & White	8	9 396	88 %	3 915 653
Nøtteknekkeren	20	26 221	100 %	11 610 448
SUM BALLETT, HOVEDSCENEN	83	93 951	89 %	KR 37 608 479
SCENE 2				
TrAP: Reversible	2	396	46 %	65 452
Carte Blanche: Jerada	4	1 126	65 %	203 148
Romeo og Julie	3	999	100 %	199 148
Ballettskolens elevforestilling	4	1 717	99 %	232 897
Jo Strømgren Kompani: A Doll's House	3	872	67 %	158 648
Tabanka: Limbo	8	2 730	78 %	207 700
Koreografihuset	1	425	98 %	-
Jo Strømgren Kompani: Coco Chanel	5	2 022	93 %	447 089
CODA 2017: Ballet de Lorraine	1	425	98 %	85 338
Nasjonalballetten UNG: BRILLANTE	5	1 698	78 %	255 135
Jingle Horse! – en julespesial	6	2 194	84 %	513 935
På tå hev	2	819	94 %	-
SUM BALLETT, SCENE 2	44	15 423	82 %	KR 2 368 490
PRØVESALEN				
A Farmer is a Man Outstanding in His Field	2	100	79 %	14 620
SUM BALLETT, PRØVESALEN	2	100	79 %	KR 14 620
FORMIDLINGSSENTERET				
Mini-Quixote	4	200	100 %	11 760
Mini-Nøtter	8	400	100 %	12 000
SUM BALLETT, FORMIDLINGSSENTERET	12	600	100 %	KR 23 760
FOAJE				
Lørdans – Sleepless Beauty	1	200	-	-
Lørdans – Hedda Gabler	1	200	-	-
SUM BALLETT, FOAJE	2	400	KR -	KR -
STUDIO A				
Tableau Home Collection	2	210	70 %	-
SUM BALLETT, STUDIO A	2	210	70 %	KR -
OSCARSHALL				
På Sommerslottet med Romeo og Julie	8	798	100 %	369 890
SUM BALLETT, OSCARSHALL	8	798	100 %	KR 369 890
SUM BALLETT	153	111 482	88 %	KR 40 385 239

KONSERT

	ANTALL FORESTILL.	ANTALL BESØKENDE	PUBLIKUMS- BELEGG	BILLETT- OMSETNING
HOVEDSCENEN				
Jubileumskonsert Arve Tellefsen	1	1 354	100 %	592 150
Per Arne Glorvigen: Tango con amigos!	1	1 291	97 %	420 626
Daniil Trifonov	1	1 373	100 %	431 880
Hilary Hahn / Robert Levin	1	1 041	76 %	265 811
Lyden av musikkhøgskolen	1	849	64 %	59 391
Joseph Calleja – tenor i verdensklasse	1	1 177	86 %	570 650
Påskefestival: Claudia Lamanna / Marina Selvik	1	213	32 %	24 320
Påskefestival: Die Winterreise (Søberg/Lidal)	1	297	44 %	36 380
Påskefestival: Alexey Stadler / Lukás Vondráček	1	263	39 %	29 520
Påskefestival: Esther Yoo / Robert Koenig	1	319	48 %	39 270
Påskefestival: Operagalla!	1	618	92 %	77 490
Anne Sofie von Otter	1	1 119	84 %	364 155
Operaorkestret: Mozarts siste symfonier	1	1 340	100 %	324 610
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse	1	1 021	78 %	195 783
Tine feirer 30-årsdagen	1	1 233	95 %	328 645
Operaorkestret: Sol Gabetta	1	1 067	80 %	237 410
Operaorkestret: Ein Heldenleben	1	1 022	77 %	168 167
Grigory Sokolov	1	1 348	100 %	530 872
SUM KONSERT, HOVEDSCENEN	18	16 945	82 %	KR 4 697 130
SCENE 2				
Operaorkestrets lørdagskonsert: Dvořáks Amerikanske	1	342	79 %	40 705
Norsk Barokkorkester: Dresden	1	401	92 %	64 126
Oslo Kammerakademi: Haydn og England	1	129	30 %	19 004
Kammerserien: Unge pianister fra Barratt Due musikk institutt	1	164	38 %	12 320
Lyden av Mozart	1	301	69 %	12 770
Oslo Kammerakademi: Musikk for konger og sultaner	1	168	39 %	24 758
Kammerserien: Alice Sara Ott	1	242	56 %	32 831
Lyden av Jazzpunkensemblet	1	199	46 %	20 410
Operaorkestrets lørdagskonsert: Debussy, Brahms og Cooke	1	322	74 %	39 160
Operaorkestrets lørdagskonsert: Fra kammermusikkens øverste hylle	1	220	51 %	23 660
Oslo Kammerakademi: Casanova	1	132	30 %	12 043
Klaverserien: Christian Ihle Hadland	1	254	59 %	40 200
Oslo kammerakademi: Orient et Occident	1	130	30 %	14 669
Operaorkestrets lørdagskonsert: Musikkens krumspring på 1930-tallet	1	184	42 %	21 015
Klaverserien: Christian Grøvlen	1	298	69 %	35 225
SUM KONSERT, SCENE 2	15	3 486	54 %	KR 412 896

	ANTALL FORESTILL.	ANTALL BESØKENDE	PUBLIKUMS- BELEGG	BILLETT- OMSETNING
1. BALKONG				
Publikumskoret: Frihet og fred	1	136	91 %	8 660
Oslo Griegfestival: Unge talenter	1	69	58 %	4 960
Oslo Griegfestival: Finland 100 år	1	110	92 %	8 240
Debussy og hans verden – konsertkåseri	1	53	53 %	1 590
Ariemaratton	1	160	100 %	12 800
Romanseften	1	160	100 %	12 800
Balkongkonserter sommer	10	1 696	100 %	79 350
SUM KONSERT, 1. BALKONG	16	2 384	95 %	KR 128 400
PRØVESALEN				
Norsk Barokkorkester: Wien	1	179	90 %	28 030
Lyden av kulturskolene i Follo	2	400	100 %	-
SUM KONSERT, PRØVESALEN	3	579	97 %	KR 28 030
SUM KONSERT	52	23 394	77 %	KR 5 266 456

131 Antall operaforestillinger

153 Antall ballettforestillinger

52 Antall konserter

ALT ANNET

	ANTALL FORESTILL.	ANTALL BESØKENDE	PUBLIKUMS- BELEGG	BILLETT- OMSETNING
HOVEDSCENEN				
Ole Paus 70 år!	1	1 328	100 %	865 219
10CC i Operaen	1	1 411	100 %	758 680
Moddi – forbudte sanger i Operaen	1	1 376	96 %	691 120
Ingrid Olava i Operaen	1	1 039	72 %	487 700
Oslo Jazzfestival: Manu Katché & Friends	1	1 332	95 %	637 059
Halvdan Sivertsen – Ennu ikke landa	1	1 328	95 %	723 570
Hekla Stålstrenga i Operaen	1	1 122	80 %	545 710
Maria Mena – Home for Christmas	2	2 761	100 %	1 437 400
Nils Bech i Operaen	1	1 373	99 %	683 803
OBOS' julekonsert	2	2 847	100 %	865 150
Thomas Dybdahl i Operaen	2	2 272	81 %	1 172 200
SUM ALT ANNET, HOVEDSCENEN	14	18 189	93 %	KR 8 867 611
OPERATAKET				
OBOS på Operataket	1	8 387	100 %	999 128
SUM ALT ANNET, OPERATAKET	1	8 387	100 %	KR 999 128
SUM ALT ANNET	15	26 576	95 %	KR 9 866 739
TOTALSUM SALG	351	284 208	89 %	KR 107 729 837

TURNÉ

PRODUKSJON	SJANGER	ANTALL FORESTILLINGER	ANTALL BESØKENDE
NNB UNG til Narvik	Ballett	1	470
NNB UNG til Cannes	Ballett	2	550
NNB UNG + Kingwings Crew Romeo og Julie	Ballett	4	1 910
NNB UNG + Kingwings Crew Romeo og Julie til Madrid	Ballett	3	2 363
Ved Rondane	Konsert	1	1 810
Operaorkestret i Helsinki	Konsert	1	812
Operaorkestret i København	Konsert	1	777
A Swan Lake til Paris	Ballett	3	4 636
Ghosts – Ibsens Gengangere, Wien	Ballett	2	1 012
Carmen – en ballett av Liam Scarlett, Wien	Ballett	4	3 290
En kveld med Balanchine, Stavanger	Ballett	2	1 211
Barberen i Sevilla, Stavanger	Opera	3	1 999
Kylian: Black & White, Haag	Ballett	2	2 020
SUM TURNÉ		29	22 860

FORMIDLINGSAKTIVITETER

	ARR.	BESØKENDE
Introduksjoner til forestillinger og konserter	171	21 344
Den kulturelle skolesekken	211	4 995
Kurs/Verksteder	308	4 091
Oppsøkende	40	106
Arrangementer	57	5 910
Formidlingsforestillinger	26	4 550
Møter/Konferanser	1	1
Skole-GP/forestilling	6	387
Kåserier og kunstnermøter	5	300
Sponsorarrangementer/kåserier	35	1 490
Omvisninger – grupper/personer	2 035	33 081
TOTALT FORMIDLINGSAVDELINGEN	2 895	76 255

RESULTAT

DNO&BAS			DNO&B KONSERN			
2017	2016	NOTER		NOTER	2017	2016
DRIFTSINNEKTER						
99 977 962	102 619 986	1	Billettsalg	1	100 374 813	102 893 917
70 319 199	68 443 506	1	Andre inntekter	1	71 685 265	70 546 228
612 320 733	600 806 000	2	Offentlige tilskudd	2	612 320 733	600 806 000
782 617 893	771 869 493		SUM DRIFTSINNEKTER		784 380 811	774 246 145
DRIFTSKOSTNADER						
449 432 463	433 293 330	3	Lønn, honorarer og andre personalkostnader	3	450 177 120	433 682 148
197 001 375	182 036 951	3, 4	Andre driftskostnader	3, 4	197 159 857	182 296 192
12 168 253	10 123 499	5	Avskrivninger	5	12 168 253	10 123 499
658 602 092	625 453 780		SUM DRIFTSKOSTNADER		659 505 231	626 101 839
124 015 801	146 415 713		DRIFTSRESULTAT FØR PENSJON		124 875 580	148 144 306
116 017 093	190 501 068	3, 6	Pensjonskostnader	3, 6	116 017 093	190 501 068
116 017 093	190 501 068		SUM PENSJONSKOSTNADER		116 017 093	190 501 068
7 998 709	-44 085 356		DRIFTSRESULTAT ETTER PENSJON		8 858 487	-42 356 762
FINANSINNEKTER/-KOSTNADER						
1 860 709	2 073 711		Finansinntekter		1 860 709	2 093 670
2 303 744	2 366 042		Finanskostnader		2 292 244	2 366 856
-443 034	-292 331		RESULTAT AV FINANSIELLE POSTER		-431 534	-273 187
7 555 674	-44 377 687		ÅRSRESULTAT		8 426 953	-42 629 949
7 555 674	+44 377 687		Udekket tap			
			Annen egenkapital			
7 555 674	-44 377 687		SUM DISPONERINGER			

BALANSE

DNO&BAS			DNO&B KONSERN			
31.12.17	31.12.16	NOTER		NOTER	31.12.17	31.12.16
EIENDELER						
ANLEGGSMIDLER						
30 318 160	23 354 396	5	Inventar, biler, teknisk utstyr, EDB-utstyr	5	30 318 160	23 354 396
37 107 490	33 539 548	5	Bygningmessige anlegg	5	37 107 490	33 539 548
10 300 000	10 300 000	7	Kontolån fra Staten	7	10 300 000	10 300 000
9 415 147	8 304 378	6	Egenkapitalinskudd KLP	6	9 415 147	8 304 378
10 000	10 000		Aksjer		10 000	10 000
115 000	115 000	8	Aksjer i datterselskap	8		0
87 265 798	75 623 321		SUM ANLEGGSMIDLER		87 150 798	75 508 321
OMLØPSMIDLER						
4 830 633	6 611 445		Andre kortsiktige fordringer og periodiseringer		5 517 483	7 804 417
8 654 184	6 475 181	10	Aktiverte produksjonskostnader	10	8 654 184	6 475 181
974 234	988 481	11	Varelager butikk	11	974 234	988 481
157 381 850	141 979 180	12	Bank og kasse	12	160 504 667	144 869 719
171 840 900	156 054 287		SUM OMLØPSMIDLER		175 650 567	160 137 799
259 106 698	231 677 608		SUM EIENDELER		262 801 365	235 646 120
EGENKAPITAL OG GJELD						
EGENKAPITAL						
100 000	100 000	13	Aksjekapital	13	100 000	100 000
10 300 000	10 300 000	7, 13	Annen innskutt egenkapital	7, 13	10 300 000	10 300 000
-114 130 587	-121 686 261	13	Udekket tap	13	-110 712 282	-119 139 235
-103 730 587	-111 286 261		SUM EGENKAPITAL		-100 312 282	-108 739 235
LANGSIKTIG GJELD						
21 420 000	22 780 000	14	Gjeld til kredittinstitusjon	14	21 420 000	22 780 000
159 981 933	130 455 922	6	Pensjonsforpliktelse	6	159 981 933	130 455 922
181 401 933	153 235 922		SUM LANGSIKTIG GJELD		181 401 933	153 235 922
KORTSIKTIG GJELD						
31 438 448	25 211 785		Skyldig offentlige avgifter		31 438 448	25 211 785
36 531 617	37 473 534		Abonnement/forsalg billetter		36 531 617	37 473 534
34 705 843	43 562 062		Annen kortsiktig gjeld		34 705 843	43 562 062
-276 363	-1 421 486	9	Konserngjeld		0	0
79 035 806	84 902 053	14	Påløpte kostnader / forskuddsbetalte inntekter	14	79 035 806	84 902 053
181 435 352	189 727 947		SUM KORTSIKTIG GJELD		181 711 714	191 149 433
259 106 698	231 677 608		SUM EGENKAPITAL OG GJELD		262 801 365	235 646 120

Anne Carine Tanum
Styreleder

Jan Petersen
Nestleder

Håkon Berge
Styremedlem

Harald Espedal
Styremedlem

Gro Berggrabb
Styremedlem

Rasmus Heggdal
Styremedlem,
representant
kunstnerisk ansatte

Marit Brekke
Styremedlem,
representant
øvrige ansatte

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Konsernregnskapet omfatter det 100 % eide datterselskapet «Den Norske Opera & Balletts Barnekor AS» som ble stiftet i 2010.

KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

Konsernregnskapet omfatter et datterselskap hvor DNO&B har bestemmende innflytelse som følge av juridisk eller faktisk kontroll.

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner i selskaper som inngår i konsernregnskapet.

Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskaper i konsernet er eliminert.

AKSJER I DATTERSELSKAP

Investeringer i datterselskapet vurderes etter kostmetoden. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk.

DRIFTSINNTEKTER

Statlige tilskudd inntektsføres i bevilgningsåret. Øremerkede tilskudd inntektsføres det året midlene forbrukes. Billettinntekter blir inntektsført når forestillingen/konserten er avholdt. Andre salgsinntekter inntektsføres når varen/tjenesten leveres.

DRIFTSKOSTNADER

Forestillingskostnader er periodisert til det år produksjonen har premiere.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV BALANSEPOSTER

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk klassifiseres som anleggsmidler. Eiendeler som er tilknyttet varekretsløpet klassifiseres som omløpsmidler.

Fordringer for øvrig klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales innen ett år.

Omløpsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler er oppført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger basert på antatt økonomisk levetid.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer er ført i balansen til pålydende. Avsetting til tap er gjort på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. Det er ikke avsatt noe til eventuelle tap pr. 31.12.

PENSJONER

Selskapet har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskap.

Selskapet har både innskuddsplaner og ytelsesplaner.

Innskuddsplaner

Ved innskuddsplaner betaler selskapet innskudd til et forsikringsselskap.

Selskapet har ingen ytterligere betalingsforpliktelse etter at innskuddene er betalt.

Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad.

Ytelsesplaner

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering.

Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av flere faktorer, som alder, antall år i selskapet og lønn.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedagen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene (innbetalte beløp til forsikringsselskap), justert for ikke resultatførte estimatavvik og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening.

Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Planendringer amortiseres over 5 år. Det samme gjelder estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene, i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor).

Driftspensjon

Ansatte som ved lukkingen av KLP-ordningen hadde fylt 60 år, får livsvarig driftspensjon som om de hadde stått i den gamle ordningen.

Driftspensjonen er ikke forsikret.

SKATT

Ingen av selskapene i konsernet er skattepliktige.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmen er utarbeidet etter den direkte metoden.

For øvrig fremgår anvendte regnskapsprinsipper av notene nedenfor.

NOTER

NOTE 1 / EGENINNTEKTER

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
Billettsalg	99 977 962	102 619 986	100 374 813	102 893 917
SUM BILLETTSALG	99 977 962	102 619 986	100 374 813	102 893 917
Sponsorinntekter	17 540 230	16 990 546	17 540 230	16 990 546
Serveringsvirksomhet	6 788 043	7 410 695	6 788 043	7 410 695
Butikk	3 668 154	3 566 396	3 668 154	3 566 396
Omvisning	2 851 907	2 827 978	2 851 907	2 827 978
Banketter / arrangement	9 318 204	7 036 075	9 318 204	7 046 075
Andre kommersielle inntekter	1 161 854	2 160 040	1 161 854	2 160 040
Programsalg	1 171 398	1 406 772	1 171 398	1 406 772
Leieinntekter	2 860 500	4 563 720	2 860 500	4 563 720
Elevpenger ballettskole/barnekor	1 579 962	1 577 335	1 802 712	1 797 835
Bidrag fra organisasjoner	8 082 320	510 460	8 980 636	2 353 482
Bidrag fra øvrige samarbeidspartnere	6 815 005	3 570 837	6 815 005	3 570 837
Øvrige inntekter	8 481 621	16 822 653	8 726 621	16 851 853
ANDRE INNTEKTER	70 319 199	68 443 506	71 685 265	70 546 228
SUM EGNE INNTEKTER	170 297 160	171 063 493	172 060 078	173 440 145

NOTE 2 / OFFENTLIGE TILSKUDD

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
STATLIGE TILSKUDD FRA KULTURDEPARTEMENTET				
Kapittel 324 post 70	611 400 000	600 806 000	611 400 000	600 806 000
Kapittel 320 Post 85	620 733	0	620 733	0
Gaveforsterkning fra KUD				
Engangstilskudd knyttet til hverdags-integrering – overskudd i Norsk Tipping AS for spilleåret 2015	300 000	0	300 000	0
SUM OFFENTLIGE TILSKUDD	612 320 733	600 806 000	612 320 733	600 806 000

NOTE 3 / LØNNSKOSTNADER, ANTALL ANSATTE, GODTGJØRELSE

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
Lønn	306 156 821	299 223 459	306 156 821	299 223 459
Honorarer	87 357 560	81 171 638	87 357 560	81 171 638
Arbeidsgiveravgift	51 708 401	50 018 895	51 708 401	50 018 895
Andre ytelser	4 209 681	2 879 338	4 954 338	3 268 156
SUM	449 432 463	433 293 330	450 177 120	433 682 148
Pensjoner	116 017 093	190 501 068	116 017 093	190 501 068
SUM LØNN OG PENSJONER	565 449 556	623 794 398	566 194 213	624 183 216

Pr. 31.12.2017 var det ansatt 646 personer og antall årsverk var 610.

Det samlede antall personer engasjert av Den Norske Opera & Ballett i 2017 utgjorde 2044.

Det 100 % eide datterselskapet DNO&Bs Barnekor AS har ikke ansatte og blir fakturert tilhørende lønnskostnader av DNO&B AS.

	DAGLIG LEDER 01.01 TIL 31.07	DAGLIG LEDER 01.08 TIL 31.12
Lønn / honorar	1 175 579	645 833
Pensjonsutgifter	83 694	60 060
Annen godtgjørelse	4 752	3 535
SUM	1 264 024	709 428

Utbetalte styrehonorarer har beløpt seg til kr 572 328,-, herav kr 195 000,- til leder. Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styrets leder eller andre nærstående parter. Administrerende direktør er medlem av selskapets kollektive pensjonsordning. Administrerende direktør har i tillegg en individuell forsikring med uføredekning som gir dekning på totalt 66 % av full lønn, det vil si en kompensasjon for forskjellen mellom 12G og administrerende direktørs lønnsnivå. DNO&Bs ordinære ordning dekker inntil 12G. Det er avtalt 6 måneders etterlønn etter nærmere gitte betingelser. I tråd med ansettelsesavtalen med tidligere administrerende direktør er det avtalt en kompensasjon for virkningen av overgang fra ytelsespensjon til innskuddspensjon på kr 431 533,-.

	DNO&B AS	DNO&B KONSERN
KOSTNADSFØRT GODTGJØRELSE TIL REVISOR		
Lovpålagt revisjon inkl. mva.	340 000	348 375
Annen bistand inkl. mva.	223 763	223 763
SUM	563 763	572 138

NOTE 4 / ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
Prod. materiell- og utstyrskostnader	16 982 648	15 803 513	17 017 166	15 832 507
Andre varer og tjenester	2 040 457	2 626 832	2 040 457	2 626 832
Salgs- og info. materiell	10 099 361	9 948 964	10 114 252	9 948 964
Leie og vedl. av lokaler	65 614 530	66 752 158	65 614 530	66 752 158
Kjøp, leie og vedl. av utstyr	29 621 787	28 620 358	29 621 787	28 622 948
Org.- og adm.driftskostnader	72 611 398	58 017 318	72 720 572	58 244 974
Tap på fordringer	31 193	267 809	31 093	267 809
SUM	197 001 375	182 036 951	197 159 857	182 296 192

NOTE 5 / VARIGE DRIFTSMIDLER

	BYGNINGS- MESSIGE ANLEGG	DRIFTSLØSØRE	SUM
Anskaffelseskost 01.01.	51 786 361	56 827 250	108 613 611
Tilgang	6 727 470	15 972 491	22 699 961
Avgang	0	6 252 063	6 252 063
Anskaffelseskost 31.12.	58 513 831	66 547 678	125 061 509
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	21 406 341	36 229 518	57 635 859
Balanseført verdi 31.12.	37 107 490	30 318 160	67 425 650
Årets avskrivninger	3 159 527	9 008 726	12 168 253

**AKTIVERTE DRIFTSMIDLER AVSKRIVES LINEÆRT.
DEN ØKNOMISKE LEVETIDEN ER BEREGNET TIL:**
Bygningsmessige anlegg:

Lager Karihaugen	15/25 år
Bygningsmessige anlegg	10/25 år

Driftsløsøre:

Teknisk utstyr	5/10 år
Biler	8/10 år
Inventar/utstyr	5 år
IKT-utstyr	4 år
Instrumenter	10 år
Antikke instrument	Ikke avskrivbare

Driftsmidler som ble overtatt fra Statsbygg ved innflytting i nytt operahus er nedskrevet i sin helhet med offentlig tilskudd. DNO&B har inngått kontrakt med Statsbygg om leie av operahuset i Bjørvika. Leiekontrakten har en løpetid på 60 år fra 01.01.2008. DNO&B har videre inngått en avtale med Statsbygg med samme løpetid på 60 år om forvaltning, drift og vedlikehold av operahuset.

Endring i avskrivningsplan

DNO&B har i løpet av året vurdert om gjenværende levetid på selskapets varige driftsmidler og immaterielle eiendeler samsvarer med gjenværende avskrivningstid.

NOTE 6 / PENSJONER

Den Norske Opera & Ballett har seks ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningen tilfredstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

SPK

Pensjonsordningen for dansere og sangere er hjemlet i Operapensjonsloven. Ordningen administreres av Statens pensjonskasse (SPK). Ansatte knyttet til Operapensjonsloven har særaldersgrenser. Følgende aldersgrenser gjelder:

Danserne 41 år, sangsolistene 52 år, korsangerne 56 år med mulighet til å gå av ved 53 år.

Opptjeningstiden for full alderspensjon er 20 år for danserne, 23 år for sangsolistene og korsangerne. Ordningen har en 66 % garanti av sluttlønn. Ved uttak av alderspensjon i Folketrygden samordnes pensjonen. Det opptjenes ikke pensjon for lønn over 12G.

KLP / SPAREBANK1

Operaen hadde en offentlig kollektiv pensjonsordning (sikrede pensjoner) for musikerne, teknisk- og administrativt personale i DNB Livforsikring etablert i juli 1993. Opptjeningstiden for full alderspensjon var 30 år. Ordningen hadde en 66 % garanti av sluttlønn, men ble levealdersjustert i tråd med gjeldende regler. Pensjonen ble samordnet med Folketrygden.

Det ble ikke opptjent pensjon for lønn over 12G.

Pensjonsordningene dekket alderspensjon, uførepensjon, ektefelle- og barnpensjon og samordnet med Folketrygdens ytelser. Denne ordningen ble lukket pr. 30. juni 2016, og de ansatte ble overført til en innskuddsbasert pensjonsordning i Sparebank 1.

Den lukkede pensjonsordningen forvaltes av Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Egenkapitalinnskuddet i KLP er pr. 31.12.2017 på kr 9 415 147,-.

ØVRIGE ORDNINGER

Ansatte som ved lukkingen av KLP-ordningen hadde fylt 60 år, får livsvarig driftspensjon som om de hadde stått i den gamle ordningen. Avtalefestet pensjon (AFP) er en privat innskuddsbasert ordning og administreres av Fellesordningen for Avtalefestet Pensjon. Pensjonsutbetalingen fra AFP-ordningen er livsvarig. Selskapet har dessuten en delvis forsikret pensjonsavtale med en tidligere operasjef.

Pensjonskostnaden for 2017 er basert på forutsetninger i veiledning om pensjonsforpliktelser utarbeidet av Norsk Regnskapsstiftelse. Diskonteringsrenten pr. 31.12.2017 er basert på en 7-årig OMF-rente (obligasjon med fortrinnsrett).

RESULTATREGNSKAP	2017	2016
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	45 145 585	52 696 627
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	30 107 471	33 312 501
Avkastning på pensjonsmidler	-32 106 174	-30 778 771
Administrasjonskostnad	1 619 915	2 404 502
Arbeidsgiveravgift	6 312 118	8 126 515
Resultatført planendring	0	52 125 183
Resultatført akturielt tap	39 428 430	41 755 172
NETTO PENSJONSKOSTNAD YTELSESORDNING	90 507 345	159 641 729
Kostnader ved innskuddsordning inkl arbeidsgiveravgift	24 783 695	9 840 270
Kostnader ved AFP-ordning inkl. arbeidsgiveravgift	5 734 239	4 581 661
Driftspensjon	0	11 917 300
Tilleggsavsetning	0	10 200 000
Medl. tilskudd	-5 008 187	-5 679 892
SUM NETTO PENSJONSKOSTNAD	116 017 092	190 501 068

BALANSEN	2017	2016
USIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE – DRIFTSPENSJON		
Pensjonsforpliktelser	11 747 418	11 752 300
NETTO USIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE	11 747 418	11 752 300
SIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE I SPK		
Pensjonsforpliktelser (brutto)	958 669 887	919 939 762
Pensjonsmidler	-678 858 747	-642 241 936
Pensjonsforpliktelse (netto) før arbeidsgiveravgift	279 811 140	277 697 826
Arbeidsgiveravgift av premiefondsmidler	39 453 371	39 155 394
Ikke resultatførte estimatavvik/planendringer	-249 403 100	-288 914 635
NETTO SIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE	69 861 411	27 938 585
SIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE I KLP (lukket ordning) / DNB		
Pensjonsforpliktelser (brutto)	453 287 345	425 592 637
Pensjonsmidler	-392 096 132	-347 286 804
Pensjonsforpliktelse (netto) før arbeidsgiveravgift	61 191 213	78 305 833
Arbeidsgiveravgift av premiefondsmidler	8 627 961	11 041 123
Ikke resultatførte estimatavvik/planendringer	7 258 278	0
NETTO SIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE	77 077 452	89 346 956
SIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE I DNB LEDERAVTALE (vedr. tidligere operasjon)		
Pensjonsforpliktelser (brutto)	1 135 541	1 242 840
Pensjonsmidler	0	0
Pensjonsforpliktelse (netto) før arbeidsgiveravgift	1 135 541	1 218 132
Arbeidsgiveravgift av premiefondsmidler	160 111	171 757
Ikke resultatførte estimatavvik/planendringer	0	0
NETTO SIKRET PENSJONSFORPLIKTELSE	1 295 652	1 418 081
SUM	159 981 933	130 455 922

IKKE RESULTATFØRT ESTIMATAVVIK

Operaen benytter reglene i Norsk Regnskapsstandard nr. 6 om «korridor» ved behandling av estimatavviket knyttet til de ytelsesbaserte pensjonsordningene. I forbindelse med lukking av KLP-ordningen ble estimatavviket nullstilt via resultatregnskapet.

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	2017	2016
Diskonteringsrente	2,4 %	2,1 %–2,6 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,1 %	3 %–3,6 %
Forventet lønnsregulering	2,5 %	2,25 %–2,5 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2 %–2,25 %
Forventet pensjonsregulering	1,50 %	1,25 %–1,5 %
Amortiseringstid for korridor	5 år	5 år

DNO&B benytter kortere amortiseringstid enn gjenværende opptjeningsstid på grunn av signaliserte endringer av operapensjonsloven.

EGENKAPITALTILSKUDD KLP

Som eier i KLP må vi innbetale tilskudd til nødvendig oppbygging av egenkapital slik at KLP kan opprettholde tilfredstillende soliditet. Egenkapitaltilskuddet kan bli tilbakebetalt ved eventuell flytting av pensjonsordningen fra KLP.

NOTE 7 / KONTOLÅN FRA STATEN

Selskapet mottok i 2001 et tilskudd til egenkapitalen på kr 10 300 000,- fra Kulturdepartementet. Beløpet er plassert som rentebærende kontolån til staten og forrentes for tiden med 2,1 % p.a. Tilskuddet kan disponeres av selskapets styre, dog slik at dette er bundne midler og ikke kan benyttes til å dekke ordinære driftsutgifter eller lignende.

NOTE 8 / DATTERSELSKAP

DNO&BAS				Balanseført verdi 31.12
DATTERSELSKAP	EIER-/STEMMEANDEL	EGENKAPITAL SISTE ÅR	RESULTAT SISTE ÅR	BALANSEFØRT VERDI
DNO&B Barnekor AS	100 %	3 533 304	871 278	115 000

NOTE 9 / MELLOMVÆRENDE MED SELSKAP I SAMME KONSERN

DNO&BAS		ANDRE FORDRINGER	
	2017	2016	
DNO&B Barnekor AS	276 363	1 421 486	

NOTE 10 / AKTIVERING AV PRODUKSJONSKOSTNADER

	2017	2016
Påløpte kostnader knyttet til oppsetninger med premiere etter 01.01.2018	8 654 184	6 475 181

Aktiveringen er begrenset til direkte variable kostnader og er ikke oppført høyere enn budsjetterte egeninntekter.

NOTE 11 / VARELAGER BUTIKK

	2017	2016
Varelager butikk	995 122	1 007 154
Ukurans	-20 888	-18 673
SUM	974 234	988 481

NOTE 12 / BANK OG KASSE

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
BUNDNE BANKINNSKUDD				
Bundne skatetrekkmidler	15 524 402	15 152 612	15 524 402	15 152 612

NOTE 13 / EGENKAPITAL

	DNO&B AS				DNO&B KONSERN			
	Aksjekapital	Annen innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum	Aksjekapital	Annen innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital pr. 01.01.2018	100 000	10 300 000	-121 686 261	-111 286 261	100 000	10 300 000	-119 139 235	-108 739 235
Årets resultat			7 555 674	7 555 674			8 426 953	8 426 953
SUM	100 000	10 300 000	-114 130 587	-103 730 587	100 000	10 300 000	-110 712 282	-100 312 282

NOTE 14 / GJELD

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
KORTSIKTIG GJELD				
Forskuddsbetalte inntekter	5 412 784	8 469 159	5 412 784	8 469 159
Påløpte lønnskostnader og feriepenger	48 923 498	47 841 010	48 923 498	47 841 010
Andre påløpte kostnader	24 699 524	28 591 883	24 699 524	28 591 883
SUM	79 035 806	84 902 053	79 035 806	84 902 053

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
LANGSIKTIG GJELD MED FORFALL SENERE ENN 5 ÅR				
Langsiktig lån i DNB	21 420 000	22 780 000	21 420 000	22 780 000
SUM	21 420 000	22 780 000	21 420 000	22 780 000

Den Norske Opera & Ballett har inngått en avtale om leie av lager i Karihaugveien 22. Leieforholdet løper til 31.12.2032. Til formålstjenlig ombygging av lagerlokalene i Karihaugveien 22 har Den Norske Opera & Ballett investert kr 32,4 millioner. Beløpet er finansiert ved låneopptak i DNB. Lånet har en løpetid på 25 år fra og med november 2008. Det er ikke stilt noen form for sikkerhet. Gjenstående lån kr 21 420 000,-, herav forfaller kr 14 620 000,- senere enn 5 år.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	DNO&B AS		DNO&B KONSERN	
	2017	2016	2017	2016
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER				
Innbetalinger fra salg av billetter	99 036 044	86 176 651	99 432 896	86 450 581
Innbetaling andre inntekter	72 100 010	72 177 444	73 972 198	74 244 645
Innbetalinger ved offentlige tilskudd	612 320 733	600 806 000	612 320 733	600 806 000
Utbetalinger for materialkostnader og andre driftskostnader	-210 564 469	-155 496 591	-211 868 074	-159 948 426
Utbetalinger til ansatte, pensjon, arbeidsgiveravgift, skatetrekk mv.	-535 923 545	-523 681 134	-536 668 202	-524 069 952
Periodisering av produksjonskostnader (material-, lønnskostnader)	-2 179 003	1 882 125	-2 179 003	1 882 125
Innbetalinger av renter	1 860 709	2 073 711	1 860 709	2 093 670
Endring i offentlig gjeld	6 226 663	788 593	6 226 663	788 593
Utbetalinger av renter og andre finanskostnader	-2 303 744	-2 366 042	-2 292 244	-2 366 856
NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	40 573 400	82 360 757	40 805 677	79 880 379
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER				
Utbetaling til aksjekjøp i datterselskap	-	-	-	-
Utbetaling til EK i KLP	-1 110 769	-8 304 378	-1 110 769	-8 304 378
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-22 699 961	-10 788 067	-22 699 961	-10 788 067
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER	-23 810 730	-19 092 445	-23 810 730	-19 092 445
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER				
Nedbetaling av gjeld	-1 360 000	-1 360 000	-1 360 000	-1 360 000
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	-1 360 000	-1 360 000	-1 360 000	-1 360 000
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	15 402 670	61 908 311	15 634 947	59 427 934
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	141 979 180	80 070 868	144 869 719	85 441 786
BEHOLDNING AV KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER VED PERIODENS SLUTT	157 381 850	141 979 180	160 504 667	144 869 719

KPMG AS
Serkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i Den Norske Opera & Ballett AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Den Norske Opera & Ballett AS' årsregnskap som viser et overskudd i selskapsregnskapet på kr 7,555,674, og et overskudd i konsernregnskapet på kr 8,426,953. Årsregnskapet består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Den Norske Opera & Ballett AS per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Den Norske Opera & Ballett AS per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity

Statustilrette revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in

Oslo	Fivarum	Mo i Rana	Stord
Alesund	Finnsnes	Molde	Strøme
Arendal	Hamar	Sikken	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Boså	Klarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

Den Norske Opera & Ballett AS

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen.

Den Norske Opera & Ballett AS

Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

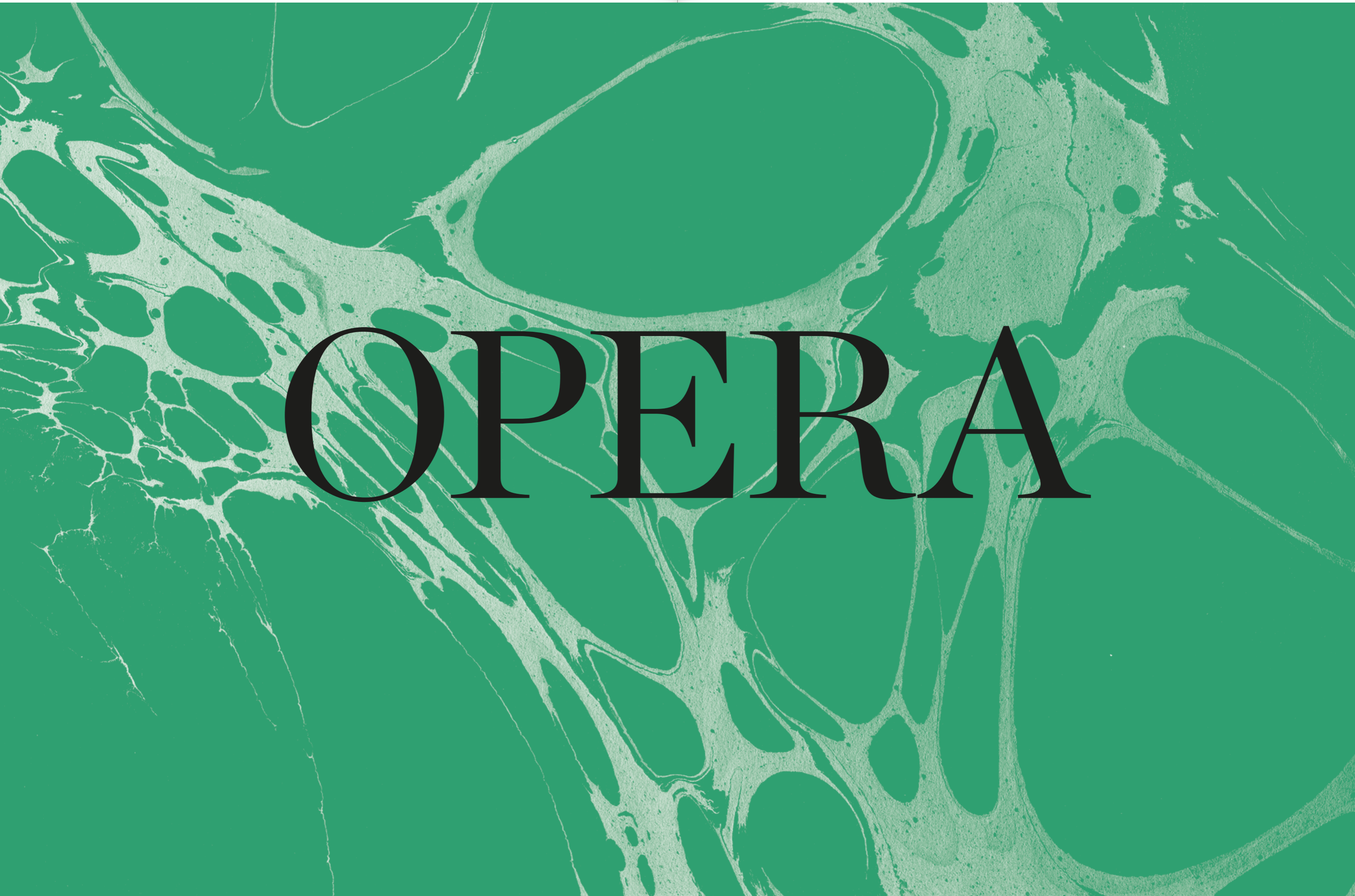
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo 28. februar 2018
KPMG AS

Ole Christian Fongaard
Statsautorisert revisor

OPERA

OPERASJEFENS ÅRSBERETNING

2017 var et godt år for Nasjonaloperaen, med høy publikumsoppslutning (93 % på Hovedscenen), flere nyproduksjoner som har bidratt til å markere oss i det internasjonale operalandskapet og store kunstneriske prestasjoner. Det har også vært et år med endringer; blant annet overtok jeg jobben som operasjef etter Per Boye Hansen 1. august 2017. Året var i sin helhet programmert av min forgjenger.

To produksjoner med premiere i 2016, spilte også forestillinger i 2017: *Cavalleria rusticana* / *Pagliacci* (regi Kasper Holten og Paul Curran) og *Così fan tutte* (regi Jonas Corell Petersen). Disse ble godt mottatt av publikum og inkluderte et knippe norske sangere på svært høyt nivå – som Lise Davidsen, Marita Sølberg og Yngve Søberg i Mascagni og Leoncavallos enaktere – mesterlig dirigert av Antonino Fogliani.

Våren 2017 inneholdt hele tre nyproduksjoner, noe som stilte høye krav til oss og krevde stor arbeidsinnsats, men som samtidig demonstrerte Den Norske Opera & Balletts evner som et produserende hus.

Stefan Herheim er et av Norges viktigste bidrag til den internasjonale operaverdenen, og når han vender hjem til Oslo med en ny produksjon, er det alltid knyttet store forventninger til forestillingen. Å gi ham oppgaven med å iscenesette Rossinis versjon av fortellingen om Askepott, *La Cenerentola*, var et smart valg av min forgjenger. Rossinis musikk er en demonstrasjon i stil-sikkerhet, humor og lek med musikalsk form, noe Herheim ga et fantastisk visuelt uttrykk på scenen. Han ble godt hjulpet av Antonino

Fogliani, som hadde den musikalske ledelsen også her, og som med sin inngående kjennskap til bel canto-stilen, bidro sterkt til produksjonens suksess. I tillegg besto sangerensemblen av en gruppe store Rossini-fortolkere, med Renato Girolami, Anna Goryachova, Margarita Gritskova og Taylor Stayton i de tre største rollene. Herrekoret må også nevnes – de gjorde kostelige gestalteringer av Rossini selv, som danset, drakk, skrev musikk og overvar sin egen opera. *La Cenerentola* vakte stor oppmerksomhet også internasjonalt, og høstet gode kritikker blant annet i Die Welt og Frankfurter Allgemeine Zeitung. Forestillingen var en samproduksjon med Opéra National de Lyon, og jeg var stolt av å representere Den Norske Opera & Ballett da den hadde premiere der i desember 2017. Sommeren 2018 vises forestillingen ved Edinburgh International Festival.

Våren inneholdt også gjensyn med Stefan Herheims versjon av Puccinis *La bohème* i 7 forestillinger, og nok en gang hadde Antonino Fogliani den musikalske ledelsen. I tillegg spilte Nasjonaloperaen 16 helt fullsatte forestillinger av *Carmen* i Calixto Bieitos regi, med tre ulike sangerlag, og tre dirigenter: Eun Sun Kim, Kristiina Poska og Kalle Kuusava.

Neste nyproduksjon var *Pelléas og Mélisande*, som utrolig nok aldri tidligere hadde blitt framført i fullscenisk form i Norge, trass i at det er 115 år siden urpremieren på Claude Debussys eneste opera. Regissøren som opprinnelig var engasjert til oppdraget, måtte imidlertid trekke seg, og Barbora Horáková Joly tok over på svært kort varsel. Hun skapte en gjennomarbeidet forestilling med utgangspunkt i et visuelt design

Våren 2017 inneholdt hele tre nyproduksjoner, noe som stilte høye krav til oss og krevde stor arbeidsinnsats, men som samtidig demonstrerte Den Norske Opera & Balletts evner som et produserende hus.

som opprinnelig var tiltenkt et annet konsept. Vi møtte fortellingen om en dysfunksjonell familie i et samfunn som er gått av hengslene, samtidig som verkets symbolistiske eller surrealistiske egenart ble ivaretatt.

Prøveperioden bød også på utfordringer, da sopran Ingeborg Gillebo ble skadet kort tid før premieren, og den unge britiske sopranen Susanna Hurrell ble fløyet inn. Hun gjorde premieren og forestilling nummer to, før Gillebo tok over og gjorde de siste fire. Rollen som Pelléas ble sunget av en annen ung og talentfull sanger, den amerikanske barytonen Edward Nelson, mens to svært dyktige tenåringer fra vårt eget barnekor, Aksel Johannes Skramstad Rykkvin og Mathis Manger Winther, begge imponerte i rollen som Yniold.

Elisabeth Teige har tidligere vært solistpraktikant ved Nasjonaloperaen og debuterte høsten 2015 som Wagner-sopran, i rollen som Senta i *Den flyvende hollender*. I april fikk vi høre henne i et nytt stort parti, som Leonore i en konsertant versjon av Beethovens *Fidelio*, sammen med et sterkt lag av Nasjonaloperaens solister, Operakoret og Operaorkestret. De to konsertene demonstrerte et høyt musikalsk nivå og ble godt mottatt.

Under Per Boye Hansens ledelse har Calixto Bieito hatt rollen som «Første faste gjesteregissør» (Principle Guest Director) og det var hans nye produksjon av *Tosca* som avsluttet sesongen 2016/17. «Dette er en historie om vår tid», sa regissøren selv, og brukte da en av operahistoriens største kommersielle suksesser til å kritisere tendensen til å redusere kunst til ren underholdning.

Svetlana Aksenova, som flere ganger tidligere har jobbet med Bieito, gjorde tittelpartiet, og Claudio Sgura var en grusom *bad guy* som Scarpia. Cavaradossi ble sunget av Daniel Johansson, som har sunget en rekke store roller med Nasjonaloperaen.

Premieren ble møtt med både buing og bravorop, og de første forestillingene var helt utsolgte.

20. juni var det duket for en storslått sesongavslutning med direkteoverføring av forestillingen for tusenvis av framfattede under kveldsolen på Operataket, og for operapublikum over hele verden, som så forestillingen i sanntid på The Opera Platform. Høsten 2017 ble opptaket også vist på NRK TV.

Det var også *Tosca* som åpnet høstsesongen – da med Nina Gravrok, Henrik Engelsen og Ole Jørgen Kristiansen som alternerende med det andre castet i hovedrollene. Stefano La Colla hoppet inn under én forestilling da Engelsen var indisponert. Den musikalske ledelsen for forestillingene i august ble delt mellom Karl-Heinz Steffens og Boris Schäfer.

Karl-Heinz Steffens var engasjert musikk-sjef fra august 2016 (en kontrakt som strakk seg til august 2018), men trakk seg etter eget ønske fra stillingen sommeren 2017. Han rakk i løpet av den korte tiden å sette et markant preg på kompaniet. Han dirigerte hele tre nye produksjoner (*Così fan tutte*, *Pelléas og Mélisande* og *Tosca*) i tillegg til konsert-framførelsen av *Fidelio*. Med sitt sterke engasjement og musikalitet oppnådde han betydningsfulle kunstneriske resultater som ble verdsatt av pressen, publikum og ikke minst av orkestrets musikere. Etter at Steffens

meddelte sin avgang, ble det nedsatt en komité for å finne hans etterfølger.

Det var knyttet store forventninger til urpremierer på *Ballerina* av Synne Skouen og Oda Radoor på Scene 2 i september. Stykket er basert på Arne Skouens skuespill med samme navn fra 1976, og er et resultat av prosjektet «Verker underveis», som ble arrangert i samarbeid med Norsk Komponistforening og støttet av Anders Jahres Humanitære Stiftelse. Operaen ble bestilt av min forgjenger Per Boye Hansen.

Ballerina ble en stor suksess, blant annet takket være det tette og gode samspillet i teamet bak, også inkludert husets egen regissør Hilde Andersen. En annen suksessfaktor var svært talentfulle sanger-skuespillere, som har vært med i utviklingen av verket gjennom workshops. Ikke minst skapte sanger og danser Silje Marie Aker Johnsen et fabelaktig bilde av den autistiske Malin, sammen med Hege Høisæter som moren. 10 dyktige musikere fra Operaorkestret framførte verket uten dirigent – på scenen – etter komponistens ønske. Dette ble også påpekt i juryens begrunnelse for å nominere operaen til Nordisk råds musikkpris: «*Ballerina* er et slående eksempel på hvor viktig det er å gi rom for den kollektive prosessen som utvikler hvordan musikk, utøvelse, tekst, drama, scenografi og regi virker sammen i ny opera. Her har prosjektet også potensial for å påvirke hvordan institusjonene legger til rette for utvikling av nytt innhold.»

Ballerina inngikk som en del av Ultimas program (Ultima Oslo Contemporary Music Festival) – og vi i Nasjonaloperaen setter stor pris på dette årlige samarbeidet med festivalen.

I september var også Alexander Mørk-Eidems morsomme versjon av Mozarts *Trylleflyten* tilbake med 13 forestillinger. På scenen sto to sangerlag med mange av de samme solistene som sist, som til sammen demonstrerte bredden og kvaliteten på norske og nordiske sangere i dag. Igjen var det Atle Antonsen som fylte rollen som fuglefangeren, til publikums store begeistring, og Eli Kristin Hanssveen debuterte som Pamina. Dirigent Thomas Søndergård var tilbake og delte den musikalske ledelsen for forestillingsrekken med vår egen konsertmester, Øyvind Bjorå.

François de Carpentries og Karine Van Herckes produksjon av *Barberen i Sevilla* har gått for fulle hus i fire sesonger og var i oktober tilbake, denne gangen med Manlio Benzi i den musikalske ledelsen. Forestillingene strakk seg over en lengre periode, og inn i det nye året. Det var en vellykket produksjon å spille i julehøytiden og på nyttårsaften. I tillegg var den på turné i Stavanger Konserthus 11.–15. november, i samarbeid med Opera Rogaland.

25 år gamle Samantha Hankey fylte rollen som Rosina, Joshua Hopkins sang Figaro, Luciano Di Pasquale var Dr. Bartolo og Jens-Erik Aasbø var tilbake som Don Basilio. Petri Lindroos hoppet inn for Aasbø på én forestilling i desember, mens Sunnyboy Dladla overtok for Levy Strauss Sekgapane i rollen som Almaviva midt i spilleperioden. Solistpraktikantene Caroline Wettergreen og Martin Hatlo sang henholdsvis Berta og Fiorello. Hver sesong rekrutterer vi fire nyutdannede sangere til disse stillingene, som utgjør et viktig bidrag til Nasjonaloperaens virke. I tillegg til Hatlo og Wettergreen valgte jeg ut Eivind Kandal og Johanne Højlund til sesongen 17/18. Sesongen 16/17 var disse stillingene besatt av Ludvig Lindström, Vigdis Unsgård, Desirée Baraula og Vera Talerko.

I november hadde vi premiere på Alban Bergs *Wozzeck* i regi av Christof Loy – en samproduksjon med Oper Frankfurt. I *Wozzeck* er det ikke noe klart skille mellom de gode og de onde. I stedet framstiller operaen ulike nyanser av menneskelighet, og setter spørsmålstegn ved hvor vår sympati skal ligge, heller enn å gi oss klare svar. Til dette er Christof Loy en ener. Hans sterke regi ble fulgt av Lothar Koenigs' intensitet i den musikalske ledelsen, der dybden, mørket og den grusomme skjønnheten i Bergs opera ble tydelig.

Audun Iversen debuterte i tittelrollen under premieren i Frankfurt i juni 2016, og sang den også her i Oslo. Sammen med den litauiske sopranen Asmik Grigorian som Marie, fikk han fram hovedrollens desperasjon, uten at han framsto som en freak, men som en vi kan kjenne oss igjen i. Frode Olsen har sunget rollen som doktoren i mange andre *Wozzeck*-produksjoner, og vi var takknemlige for at han kunne komme

inn rett før prøvestart. Thor Inge Falch, Henrik Engelsviken, Tone Kummervold, Martin Wölfel, Yngve Sjøberg og Eivind Kandal fylte de mindre, men likefullt viktige rollene i verket på en svært god måte.

Til sammen ble *Wozzeck* en fremragende forestilling jeg skulle ønske enda flere hadde sett. Bergs moderne mesterverk representerer dessverre ofte en salgsutfordring; det var den også for oss, og særlig tett opp mot julehøytiden så vi at den var krevende å selge.

Operakoret har demonstrert en imponerende dramatisk og musikalsk tilpasningsevne og har vært avgjørende i en rekke forestillinger: *Cavalleria rusticana / Pagliacci*, *Così fan tutte*, *Carmen*, *La Cenerentola*, *Fidelio*, *La bohème*, *Tosca*, *Trylleflyten*, *Barberen i Sevilla* og *Wozzeck*.

Barnekoret har i 2017 bestått av 89 gutter og jenter i alderen 5–17 år, og ledes av Edle Stray-Pedersen. Koret tilbyr et sterkt og mangfoldig pedagogisk tilbud til sine medlemmer gjennom individuell sangundervisning, bevegelsestrening og teoriundervisning. Det har en viktig rolle i å formidle operakunsten til barn og unge, og mottar bidrag til dette arbeidet fra Color Lines lotterimidler.

I 2017 gjorde de en stor innsats i *Cavalleria rusticana / Pagliacci*, *Carmen*, *Pelléas og Mélisande*, *La bohème*, *Tosca*, *Wozzeck* og Nasjonalballettens *Nøtteknekkeren*. I tillegg kommer en rekke andre oppdrag, samt egne produksjoner tilrettelagt for unge utøvere, som henvender seg til et ungt publikum.

Våren 2017 gjennomførte de en pedagogisk tilrettelagt workshop og intern visning av Engelbert Humperdincks opera *Hans og Grete*. I oktober presenterte de igjen det prisvinnende stykket *Stormen – fortellingen om Miranda og Ferdinand* i samarbeid med Operaorkestret og dansere fra Balletthøgskolen. Gunnar Bergstrøm hadde regien. For å styrke det pedagogiske utbyttet for Barnekorets medlemmer ble det engasjert egen ballettpedagog og koreograf til dette prosjektet. Jeg er glad for at vi kan gi barn – både på scenen og i salen – sofistikert kunst av en slik høy standard.

For meg var 2017 året da jeg flyttet til Norge og startet i denne spennende jobben. Det har vært viktig for meg å bli godt kjent – både internt i Operaen og med mennesker og steder som utgjør denne operanasjonen. Dette inkluderer for eksempel komponistene i Norsk Komponistforening og DNO&Bs høye beskytter Dronning Sonja, men også møter med nordiske operaprodusenter, Operaens ungdomsambassadører og sponsorer, medlemmene i Opera Norge-nettverket, Operaklubben og Operaens Venner.

Jeg har hatt store kunstneriske opplevelser over dette langstrakte landet, som i NOSOs flotte *Ariadne auf Naxos* i Tromsø, Opera Nordfjords *Sildagapet* i Nordfjordeid, ved flere konserter med Oslo-Filharmonien, resitalen med Lise Davidsen ved Oscarshall og ved Ultimafestivalen, der jeg blant annet opplevde operalaben «Triologen» – et spennende samarbeid mellom KHiO og NMH.

Jeg har også fått vært med på å åpne Oslo Operafestival, utdele Erling Kroghs Sangerlegat til Peter Moen og sittet i juryen for Dronning Sonja Internasjonale Musikkonkurranse. Mitt inntrykk er at opera- og sanginteressen i Norge blomstrer, noe som gjør det til et stort privilegium å få jobbe her. Det ble også klart for meg da jeg i oktober hørte til sammen 70 norske sangere i auditions til praktikantstillinger og enkeltroller. En av disse dagene var arrangert i samarbeid med Opera Norge, med representanter fra hele operanasjonen til stede. I tillegg har jeg hørt sangerne i Operakoret enkeltvis i auditions, «speed-dated» dem alle og igangsatt en ny serie med balkongkonserter med korsangerne.

Alt i alt har dette vært svært innholdsrike måneder som gjør at jeg gleder meg til å ta fatt på de neste årene.

Annilese Miskimmon,
operasjef

COSÌ FAN TUTTE

8. JANUAR (PREMIERE 17. NOVEMBER 2016)

- ▷ Musikk: Wolfgang Amadeus Mozart
- ▷ Libretto: Lorenzo Da Ponte
- ▷ Musikalsk ledelse: Karl-Heinz Steffens
- ▷ Regi: Jonas Corell Petersen
- ▷ Scenografi: Christian Friedländer
- ▷ Kostymer: Dicki Lakha
- ▷ Lysdesign: Ellen Ruge

Medvirkende:

Natalia Tanasii, Ingeborg Gillebo, Davide Luciano,
Magnus Staveland, Eir Inderhaug, Luca Tittoto

Operakoret, Operaorkestret

CAVALLERIA RUSTICANA / PAGLIACCI

3. JANUAR (SESONGPREMIERE 17. DESEMBER 2016)

- ▷ Musikk: Pietro Mascagni / Ruggero Leoncavallo
- ▷ Libretto: G. Targioni-Tozzetti og G. Menasci / Ruggero Leoncavallo
- ▷ Musikalsk ledelse: Robert Trevino
- ▷ Regi: Kasper Holten / Paul Curran
- ▷ Scenografi: Mia Stensgaard
- ▷ Kostymer: Anja Vang Kragh
- ▷ Lysdesign: Bruno Poet
- ▷ Samproduksjon med Det Kongelige Teater, København

Medvirkende *Cavalleria rusticana*:

Lise Davidsen, Henrik Engelsen, Ingebjørg Kosmo,
Nikoloz Lagvilava, Vera Talerko

Medvirkende *Pagliacci*: Mikhail Gubsky, Marita Sølberg,
Yngve Søberg, Thorbjørn Gulbrandsøy, Rodion Pogossoy,
Krzysztof Luczynski, Natanael Uifalean

Barnekoret, Operakoret, Operaorkestret

LA CENERENTOLA

PREMIERE 21. JANUAR

- ▷ Musikk: Gioachino Rossini
- ▷ Libretto: Jacopo Ferretti
- ▷ Musikalsk ledelse: Antonino Fogliani
- ▷ Regi: Stefan Herheim
- ▷ Scenografi: Daniel Unger og Stefan Herheim
- ▷ Kostymer: Esther Bialas
- ▷ Lysdesign: Phoenix (Andreas Hofer), Stefan Herheim
- ▷ Videodesign: fettFilm (Torge Möller, Momme Hinrichs)
- ▷ Dramaturg: Alexander Meier-Dörzenbach
- ▷ Samproduksjon med Opéra de Lyon

Medvirkende:

Anna Goryachova / Margarita Gritskova, Taylor Stayton,
Aleksander Nohr, Renato Girolami, Eli Kristin Hanssveen,
Désirée Baraula, Michael Sumuel

Operakoret, Operaorkestret

CARMEN

SESONGPREMIERE 28. JANUAR

- ▷ Musikk: Georges Bizet
- ▷ Libretto: Henri Meilhac og Ludovic Halévy
- ▷ Musikalsk ledelse: Eun Sun Kim, Kristiina Poska, Kalle Kuusava
- ▷ Regi: Calixto Bieito
- ▷ Scenografi: Alfons Flores
- ▷ Kostymer: Mercè Paloma
- ▷ Lysdesign: Bruno Poet
- ▷ Samproduksjon med English National Opera

Medvirkende:

Katarina Bradic / Tone Kummervold / Alessandra Volpe, Evan
Bowers / Henrik Engelsen / Daniel Johansson, Zachary Nelson
/ Mikael Sumuel, Natalia Tanasii / Marita Sølberg / Kristina
Mkhitarian, Jens-Erik Aasbø / Emil Havold Næshagen, Ludvig
Lindström / Aleksander Nohr, Vigdis Unsgård / Vera Talerko,
Ingebjørg Kosmo / Désirée Baraula, Thor Inge Falch, Thorbjørn
Gulbrandsøy, Amir Mirzai

Operakoret, Operaorkestret, Barnekoret

FIDELIO

1. APRIL

- ▷ Musikk: Ludwig van Beethoven
- ▷ Libretto: Joseph Sonnleithner og Friedrich Treitschke
- ▷ Musikalsk ledelse: Karl-Heinz Steffens

Medvirkende:

Elisabeth Teige, Henrik Engelsen, Vera Talerko, Thorbjørn Gulbrandsøy, Jens-Erik Aasbø, Ole Jørgen Kristiansen, Yngve Søberg, Rolf Sostmann, Øystein Skre

Operakoret, Operaorkestret

PELLÉAS OG MÉLISANDE

PREMIERE 7. APRIL

- ▷ Musikk: Claude Debussy
- ▷ Libretto: Claude Debussy, basert på Maurice Maeterlincks drama
- ▷ Musikalsk ledelse: Karl-Heinz Steffens
- ▷ Regi: Barbora Horáková Joly
- ▷ Scenografi: Ralph Myers
- ▷ Co-designer scenografi: Eva-Maria Van Acker
- ▷ Kostymer: Mel Page
- ▷ Lysdesign: James Farncombe

Medvirkende:

Edward Nelson, Susanna Hurrell / Ingeborg Gillebo, Paul Gay, Anders Lorentzon, Ludvig Lindström, Randi Stene, Aksel Rykkvin / Mathis Manger Winther

Operaorkestret

LA BOHÈME

SESONGPREMIERE 13. MAI

- ▷ Musikk: Giacomo Puccini
- ▷ Libretto: Giuseppe Giacosa og Luigi Illica
- ▷ Musikalsk ledelse: Antonino Fogliani
- ▷ Regi: Stefan Herheim
- ▷ Scenografi og kostymer: Heike Scheele
- ▷ Lysdesign: Anders Poll
- ▷ Dramaturg: Alexander Meier-Dörzenbach

Medvirkende:

Marius Roth Christensen, Marita Sølberg, Yngve Søberg, Eli Kristin Hanssveen / Vera Talerko, Aleksander Nohr, Marcell Bakonyi, Thor Inge Falch

Operakoret, Operaorkestret, Barnekoret

TOSCA

PREMIERE 11. JUNI/19. AUGUST

- ▷ Musikk: Giacomo Puccini
- ▷ Libretto: Luigi Illica og Giuseppe Giacosa, etter Victorien Sardous drama
- ▷ Musikalsk ledelse: Karl-Heinz Steffens, Boris Schäfer
- ▷ Regi: Calixto Bieito
- ▷ Scenografi: Susanne Gschwender
- ▷ Kostymer: Anja Rabes
- ▷ Lysdesign: Michael Bauer
- ▷ Dramaturg: Bettina Auer

Medvirkende:

Svetlana Aksenova / Nina Gravrok, Daniel Johansson / Stefano La Colla / Henrik Engelsen, Claudio Sgura / Ole Jørgen Kristiansen, Pietro Simone, Jens-Erik Aasbø / Yngve Søberg, Thorbjørn Gulbrandsøy / Ludvig Lindström, Martin Hatlo, Aksel Rykkvin / Mathis Manger Winther

Barnekoret, Operakoret, Operaorkestret

TRYLLEFLØYTEN

SESONGPREMIERE 1. SEPTEMBER

- ▷ Musikk: Wolfgang Amadeus Mozart
- ▷ Libretto: Emanuel Schikaneder, Gjendiktning av Per E. Fosser, bearbeidet av Alexander Mørk-Eidem
- ▷ Musikalsk ledelse: Thomas Søndergård/Øyvind Bjørå
- ▷ Regi: Alexander Mørk-Eidem
- ▷ Scenografi: Christian Friedländer
- ▷ Kostymer: Maria Gyllenhoff
- ▷ Lysdesign: Ellen Ruge
- ▷ Musikalsk konseptutvikling: Atle Halstensen
- ▷ Elektronisk lydbilde: Fredrik Baden

Medvirkende:

Marius Roth Christensen / Thorbjørn Gulbrandsøy, Mari Eriksmoen / Eli Kristin Hanssveen, Henning von Schulman / Jens-Erik Aasbø, Lina Johnson / Eir Inderhaug, Atle Antonsen, Silvia Moi / Kari Kleiven, Ann-Helen Moen / Caroline Wettergreen, Ingebjørg Kosmo / Johanne Højlund, Maija Skille, Nils Harald Sødal, Thor Inge Falch, Magne Fremmerlid / Natanael Uifalean, Morten Espeland

Barn fra Barnekoret, Operakoret, Operaorkestret

BARBEREN I SEVILLA

SESONGPREMIERE 12. OKTOBER

- ▷ Musikk: Gioachino Rossini
- ▷ Libretto: Cesare Sterbini
- ▷ Musikalsk ledelse: Manlio Benzi
- ▷ Regi og lysdesign: François de Carpentries
- ▷ Scenografi og kostymer: Karine Van Hercke

Medvirkende:

Joshua Hopkins, Samantha Hankey, Levy Strauss Sekgapane / Sunnyboy Dladla, Luciano Di Pasquale, Jens-Erik Aasbø / Petri Lindroos, Caroline Wettergreen / Ingebjørg Kosmo, Natanael Uifalean, Martin Hatlo, Torben Grue / Øystein Skre, Petteri Lehikoinen

Operakoret, Operaorkestret

WOZZECK

PREMIERE 25. NOVEMBER

- ▷ Musikk: Alban Berg
- ▷ Libretto: Alban Berg, etter Georg Büchners drama
- ▷ Musikalsk ledelse: Lothar Koenigs
- ▷ Regi: Christof Loy
- ▷ Scenografi: Herbert Muraue
- ▷ Kostymer: Judith Wehrauch
- ▷ Lysdesign: Olaf Winter
- ▷ Dramaturg: Norbert Abels
- ▷ Samproduksjon med Opera Frankfurt

Medvirkende:

Audun Iversen, Asmik Grigorian, Henrik Engelsviken, Thorbjørn Gulbrandsøy, Thor Inge Falch, Karl-Heinz Lehner, Yngve Sørberg, Eivind Kandal, Martin Wölfel, Tone Kummervold

Barnekoret, Operakoret, Operaorkestret

BALLERINA

8. SEPTEMBER

- ▷ Musikk: Synne Skouen
- ▷ Libretto: Oda Radoor, basert på Arne Skouens drama
- ▷ Regi: Hilde Andersen
- ▷ Scenografi/kostymer: Bård Lie Torgersen
- ▷ Lysdesign: Ingrid Tønder
- ▷ Dramaturg: Jonas Forssell

Medvirkende:

Silje Marie Aker Johnsen, Hege Høisæter, Håvard Stensvold,
Dagfinn Andersen, Vigdis Unsgård, Tone Kummervold / Ensemble
fra Operaorkestret

**STORMEN – FORTELJINGA OM
MIRANDA OG FERDINAND**

22. OKTOBER

- ▷ Musikk: Nils Henrik Asheim
- ▷ Libretto: Rune Belsvik
- ▷ Koreografi: Kristian Støvind
- ▷ Regi: Gunnar Bergstrøm
- ▷ Scenografi: Silje Sandodden Kise
- ▷ Kostymer: Grete Rustad
- ▷ Lysdesign: Jacob Christensen
- ▷ Videodesign: Robin Hagen

Medvirkende:

Barnekoret, dansere fra Balletthøgskolen (KHiO), Operaorkestret

BARBEREN I SEVILLA

11.–15. NOVEMBER 2017 STAVANGER KONSERTHUS

- ▷ Musikk: Gioachino Rossini
- ▷ Libretto: Cesare Sterbini
- ▷ Musikalsk ledelse: Manlio Benzi
- ▷ Regi og lysdesign: François de Carpentries
- ▷ Scenografi og kostymer: Karine van Hercke

Medvirkende:

Joshua Hopkins, Samantha Hankey, Levy Strauss Sekgapane /
Sunnyboy Dladla, Luciano Di Pasquale, Jens-Erik Aasbø / Petri
Lindroos, Caroline Wettergreen / Ingebjørg Kosmo, Natanel
Uifalean, Martin Hatlo, Torben Grue / Øystein Skre, Petteri
Lehikoinen / Stavanger Symfoniorkester / kor sammensatt av
Opera Rogaland

KHIO: DON GIOVANNI

23. FEBRUAR / SCENE 2

- ▷ Musikk: Wolfgang Amadeus Mozart
- ▷ Libretto: Lorenzo Da Ponte
- ▷ Musikalsk ledelse: Gregor Bühl
- ▷ Regi: Jacopo Spirei
- ▷ Lysdesign: Sverre Randin

Medvirkende:
Studenter fra Operahøgskolen

JEG ER LUCIA

8. JUNI / SCENE 2

- ▷ Sanger/skuespiller: Eir Inderhaug
- ▷ Skuespiller: Even Rasmussen
- ▷ Regi og dramatisering: Bentein Baardson
- ▷ Scenografi/kostyme: Gabriela Melo Larsen
- ▷ Videodesign: Åsmund Bøe
- ▷ Lyddesign: Simen Hefte
- ▷ Lysdesign: Gro Kristensen

**LIDAL NORTH INTERNATIONAL
OPERA WORKSHOP: A LITTLE NIGHT
MUSIC**

14. JULI / SCENE 2

Medvirkende:
Aksel Mikkelsen, Alejandro Márquez, Anne Felberg, Benedikte Sofie Ribe, Edward Cleary, Edward Mustad, Eli Kristin Hanssveen, Idil Alpsøy, Ingvild Loen, Jørgen Magnus Haslum, Laura Booras, Legera Danielides, Maria Dale Johannessen, Mia Rae Foster, Monica Fossedal Lauritsen, Nils Georg Nilsen, Paul Gamme, Per Kristian Ruud-Enggrav, Siv Misund, Susanne H. Hals

**LIDAL NORTH INTERNATIONAL
OPERA WORKSHOP: RAPE OF
LUCRETIA**

15. JULI / SCENE 2

Medvirkende:

Dagfinn Andersen, David Bailey, Eira Huse, Eirik Grøtvedt, Eirik Roland Egeberg-Jensen, Emil Næshagen, Erlend Sander, John Green, Linsey Coppens, Margrethe Fredheim, Maya Gur, Pnini Grubner, Shira Ben-David, Stephanie Lippert

**OSLO OPERAFESTIVAL:
THE LIFE TO COME**

5. OKTOBER / SCENE 2

- ▷ Musikk: Louis Mander
- ▷ Libretto: Stephen Fry
- ▷ Dirigent: Tone Bianca Sparre Dahl
- ▷ Regissør: Einar Bjørge
- ▷ Scenografi: Hans Petter Harboe
- ▷ Kostymer: Line Maher
- ▷ Orkesteransvarlig/dir. ass.: Gunvald Ottesen

Medvirkende:
Rodney Clarke, Ole Morten Velde / Espen Solsbak, Dagfinn Andersen, Stina Levvel / Maria Steinsvik, Jørgen Backer, Magnus Berg, Carl Christian Kure, Per Ariansen, Håkon Askeheim Liknes, Hugo Herrman, Håkon Wintervold Melbye, Jonas Askelund

Schola Cantorum og musikere fra Norges musikkhøgskole

SIMON

4. MAI / PRØVESALEN

- ▷ Musikk: Gerhard Stäbler
- ▷ Libretto: Christopher Grøndahl
- ▷ Regi: Victoria Bomann-Larsen
- ▷ Scenografi og kostymer: Sunniva Bodvin

Medvirkende:
Mathias Gillebo, Silje Marie Aker Johnsen, Victoria Johnson, Eirik Raude

BALLETT

BALLETTSJEFENS ÅRSBERETNING

Det var et godt balletår, preget av flere store satsinger på nyskapte verk som jeg håper og tror vil sette spor hos publikum og i dansekunsten. Nasjonalballetten gjorde seg sterkt gjeldende her hjemme, men i enda større grad enn før også i utlandet. Det samme gjelder kompaniet vårt for unge dansere, Nasjonalballetten UNG, som er i en rivende utvikling. Alt vi gjør springer ut fra de makeløse danserne vi har i Nasjonalballetten, og de fikk vist det enorme spennet de har – som kunstnere og klassiske ballettdansere.

Vi planlegger i sesonger, der en sesong er en høst og en vår, mens vi rapporterer pr. år. Det gjør at jeg i en beretning som dette forteller om to halve sesonger, ikke det som er tenkt som en helhet og der brede og smale produksjoner sammen skal skape en balanse. De 153 ballettforestillingene ble sett av 111 482 publikummere. Det er en liten nedgang i antall publikummere fra 2016, men besøket holder seg på et stabilt, høyt nivå. De 82 forestillingene på Hovedscenen hadde et belegg på 89 prosent.

GIKK LØS PÅ MYTEN OM TORNEROSE

«Vil du se original og fryktløs ballett for det 21. århundre», spurte det anerkjente danse-magasinet Dance Europe, og svarte at da må du se *Sleepless Beauty*. Årets første ballettpremiere besto av fire nyskapte verk signert Ingun Bjørnsgaard, Melissa Hough, Hege Haagenrud og Ina Christel Johannessen. Ideen var å la disse toneangivende koreografene gyve løs på myten om ballerinaen og den sovende skjønnheten. Hvem er hun i dag? Ina Christel Johannessen

svarte med å gå mytologisk til verks: Persephone er hennes sovende skjønnhet. Hun som strever seg mot overflaten bare i visshet om at hun ugjenkallelig må ned igjen, under jorden. Melissa Hough valgte å spille på det fortellende elementet. Hun skapte en ny *Tornerose* og lot store grupperinger jage over scenen til Tsjajkovskij spilt av Håvard Gimse. *Epic Short*, som verket heter, ble raskt lagt merke til, og høsten 2018 tar Nasjonalballetten den med seg til Djagilev-festivalen i St. Petersburg. Hege Haagenrud tok utgangspunkt i søvnløshet og en innspilling av «spoken word-poeten» Kate Tempest. Det ambivalente, det opphøyde mot det passive, det tilsørte kontra det avdekkede er gjennomgående i Ingun Bjørnsgaards kunstnerskap. I *Mahlermembran* fikk vi oppleve en ulmende kraft da Rolf Wallins nykomponerte toner vekslet sømløst med Mahler.

Jeg ønsket akkurat disse fire koreografene på grunn av deres ulike og sterke signatur. Samtidig ville jeg ha kvinnelige koreografer til å se på myten om ballerinaen med nye øyne. Tradisjonelt har det vært menn som skaper ballerinaen i sitt bilde, og fortsatt er det slik at de fleste koreografer er menn som lager verk i opera- og balletthus ledet av menn. Vi valgte ikke å gjøre et poeng av det i presentasjonen av forestillingen, men lot programmeringen stå for seg selv. Det gikk ikke upåaktet hen. Nevnte magasin Dance Europe utpekte *Sleepless Beauty* som «Best News» og et av de beste initiativene for å fremme kvinnelige koreografer den sesongen.

Dance Europe utpekte Sleepless Beauty som «Best News» og et av de beste initiativene for å fremme kvinnelige koreografer den sesongen.

FORTELLER HISTORIER MED DANS – UTE OG HJEMME

Jeg har kalt det fortellingsprosjektet, når vi i Nasjonalballetten prøver å finne nye måter å fortelle historier med dans på. Ut av dette har det kommet så ulike verk som *Carmen – en ballett av Liam Scarlett*, *Ghosts – Ibsens Gengangere* og *A Swan Lake*. På våren var alle tre tilbake. De to første ble danset på Hovedscenen, mens vi øvde inn en ny turnéversjon av *A Swan Lake* på Scene 2. Alle tre skulle nemlig ut på turné – *A Swan Lake* til Paris, og *Ghosts* og *Carmen* til Wien. Vi kjenner at vi har truffet riktig når det er disse verkene som er skapt hos oss, som etterspørres ute i verden.

Først ut på Hovedscenen var *Carmen*. Ballettverdenen har ventet på en som med den klassiske ballettens språk kan fortelle historier i fullformat og få dramaet til å bli levende. Med Liam Scarlett har vi fått en slik fortellerstemme. Han hadde skapt *Ildfuglen* og *Vespertine* for Nasjonalballetten tidligere, men da han vinteren 2015 koreograferte *Carmen*, var det hans første tre-akters ballett. Nå skaper han helaftens balletter for noen av de største kompaniene verden over. Denne balletten gir våre sterke fortolkere, danserne, mulighet til å briljere. Våre tre Carmener Melissa Hough, Yolanda Correa og Julie Gardette skapte hvert sitt personlige og usedvanlige portrett. Julie Gardette debuterte i rollen, og etter siste forestilling ble hun og hennes Don José, Douwe Dekkers, utnevnt til solister.

Jeg tiltrekkes av prosjekter som rommer både det klassiske og det uprøvde. Da *Ghosts* ble laget

høsten 2014, lå det uprøvde i å plassere et kammerspill på Hovedscenen, la en teaterregissør innta scenen, og gå løs på Ibsen. Ut av dette vokste en vakker og uhyrlig forestilling fram – en forestilling som på noen få år har blitt et av våre signaturverk. Den er skapt av regissør Marit Moum Aune med koreograf Cina Espejord, og ble denne gangen vist med en ny besetning i tillegg til originalbesetningen. Balletten *Carmen* solgte godt med billetter, men kanskje mer oppsiktsvekkende er det at over 20 000 publikummere så Ibsen som nyskapt dans i året som gikk. *Ghosts* trakk fulle hus på våren, mens Marit Moum Aunes verdenspremiere på *Hedda Gabler* gjorde det samme på høsten. Mer om den senere.

Vi drar på turné til andre land for å speile oss i andre og bli målt der ute – og fordi vi er en internasjonal nasjonalballett. Nærmere 14 000 publikummere så Nasjonalballetten i utlandet i 2017. I Paris kom nesten 5000 for å se Théâtre des Champs Élysées bli fylt med vann i Alexander Ekmans grensesprengende Svanesjø. Vi hadde laget en egen Paris-utgave basert på 2. akt fra balletten. Publikum virket særdeles begeistret, men anmeldelsene av denne kortutgaven var mer blandet enn de overstrømmende kritikken vi fikk i Norge og i internasjonale dansemagasiner etter urpremieren i 2014. Norges ambassadør til Frankrike, Rolf Einar Fife, oppsummerte besøket slik: «I sum en fantastisk fremvisning av norsk scenekunst på en av de aller fremste europeiske scener.» I Theater an der Wien ble kompaniet møtt av lovord fra både publikum og presse. Rikskringkasteren ORF meldte at det reserverte wienerpublikummet «ikke har gitt en så lang og entusiastisk applaus på lenge».

REPERTOARPLANLEGGING OG SKADEFORBYPNING

Tilbake i Oslo jobbet vi med Rudolf Nurejevs versjon av den klassiske balletten *Don Quixote*. I 2009 ble den kledd for Hovedscenen i Bjørvika med nye kulisser og kostymer av Sandra Woodall. Den tidligere stjernedanseren fra Paris-balletten, Isabelle Guérin, iscenesatte balletten. I studioene dukket hun ned i detaljene sammen danserne – føtter, hender, uttrykket, artikulasjonen; alt skal sitte for at en klassisk ballett blir det løftet den skal være, for kompaniet og publikum. Dessverre var prøveperioden preget av at en del dansere ble skadet, og vi endte opp med færre besetninger enn det vi hadde planlagt. Produksjonen skinte likevel av skjellsettende solopprestasjoner og et kompani som ga alt. De krevende hovedrollene ble på premieren danset av Yolanda Correa og Yoel Carreño. Sistnevnte gjorde i tillegg et imponerende innhopp med en annen besetning da Whitney Jensens partner ble skadet underveis i forestillingen. Jensen debuterte i rollen og ble etter dette utnevnt til solist.

Så hva var det som gjorde at flere dansere ble skadet i arbeidet med *Don Quixote*? Svaret er ikke gitt. Det er en kompleks problemstilling som handler om sammensetningen av repertoaret, forberedelser og at flere slet med skader fra tidligere i sesongen. Vi jobber kontinuerlig med programmeringen for å finne den riktige balansen og belastningen som igjen gjør at færrest mulig blir skadet. Det var en avgjørende grunn til at vi valgte å starte høstsesongen med forestillingen *En kveld med Balanchine*. Dans av George Balanchine er teknisk krevende, og vi tenkte det ville være en god måte for kompaniet å komme i gang igjen etter sommeren på. Det ble tre fine forestillinger i Oslo, før turen gikk til

Stavanger konserthus for to vellykkede og fulle forestillinger i samarbeid med Stavanger Symfoniorkester. Det kan virke som repertoarplanleggingen virket skadeforebyggende denne høsten. I allfall var det lite skader, også i den intense innspurten med *Nøtteknekkeren* før jul.

NÅR HUSET LØFTER SAMMEN

Vi avsluttet vårsesongen med noe vi aldri har gjort før. På ti dager lagde vi – med Alexander Ekman i spissen – en forestilling utenom det vanlige, der vi inviterte publikum ut av salen og opp på scenen. Vi vil være en åpen kunstinstitusjon, og denne gangen tok vi det bokstavelig: Hovedscenen med sidescener og bakscene, til sammen 2000 kvadratmeter, ble åpnet opp for en vandrende opplevelse. Var det en installasjon, performance, teater eller en danseforestilling? Det vet vi ikke helt, men trioene fra *A Swan Lake*, Alexander Ekman, Mikael Karlsson og Henrik Vibskov, fikk hele huset med på å leke. Og publikum – de var med på leken! De fire forestillingene ble fylt raskt og vi satte opp en ekstrete forestilling. *Rooms* viste hva dette huset kan få til sammen, og det er jammen ikke lite!

På høsten samlet hele huset seg igjen om et felles mål – *Hedda Gabler*. Regissør Marit Moum Aune var den som først åpnet øynene mine for å tenke på teatermåten i dansen. Etter suksessen med *Ghosts – Ibsens Gengangere* lette vi etter et nytt prosjekt der dansen og teatret kunne smelte sammen – og vi falt ned på Ibsens *Hedda Gabler*. Er hun et offer for omstendighetene, eller er hun slem og utspekulert? Det er ikke så lett å si med Hedda Gabler, og nettopp derfor tenkte vi at dansen kanskje kunne tilføre noe framfor å frarøve noe fra et fantastisk stykke dramatik. Vår

Nivåhevingen ved utdanningstilbudet innen klassisk ballett ved Kunsthøgskolen i Oslo har gjort at noen av fineste, unge danserne innen ballett uteksamineres derfra.

ballett *Hedda Gabler* tok utgangspunkt i skuffelse. Moum Aune mener nemlig at det er skuffelsen som gjør Hedda slem. Det er rett og slett farlig å ha et potensial som ikke blir brukt. Og danserne våre fikk til fulle utnyttet sitt potensial. Moum Aune hadde stålkontroll på regien og fortellingen, mens hun og danserne sammen skapte koreografien og trinnene. Danserne studerte tekst, improviserte og bygget opp sine karakterer. Komponist Nils Petter Molvær, scenograf Even Børsum, kostymedesigner Ingrid Nylander, lysdesigner Kristin Bredal, koreograf Kaloyan Boadjiev som sto for gruppescenene – alle er de klare, tydelige stemmer som likevel klarte å gå sammen og skape en helhet. Dagsavisen mente forestillingen «tar danseteater til et nytt nivå», mens det internasjonale magasinet *Seeing Dance* skrev: «En danseprestasjon av de sjeldne» om Grete Sofie Borud Nybakken i tittelrollen. Dette var forestillingen der verden fikk sett hvilken stor danser Borud Nybakken er.

FEIRING AV EN VERDENSKOREOGRAF OG DE FØRSTE MØTENE

Dette året feiret vi Jiří Kylián og hans koreografiske verdensarv. Nasjonalballetten har lenge hatt et tett samarbeid med ham som av mange regnes som den største koreografen av i dag. Han har satt avtrykk i hver og én som har jobbet med ham – og han har satt avtrykk i vårt repertoar og i vårt publikum. Derfor var det gjevt da Kylián ønsket at nettopp vi skulle danse hans seks black & white-balletter i en helaftens forestilling, slik kun Nederlands Dans Theater hadde gjort tidligere. Premierer sto i 2016, og fikk veldig god mottakelse. Den sterkeste anerkjennelsen kom i form av en invitasjon til å

danse forestillingen under markeringen av koreograflegendens 70 år, som avslutning på festivalen *Celebrating Kylián* i Nederland i november. Først så flere enn 9000 publikummere forestillingen her hjemme, før vi dro til Haag og ble møtt av to utsolgte hus, elektrisk stemning og stående applaus allerede til første pause. Kompaniet ble løftet av denne opplevelsen, og flere dansere sa det var høydepunktet i karrierene deres så langt. Det finnes ingen bedre teambuilding!

Hjemme i Oslo ble det intens oppkjøring til 20 utsolgte forestillinger av *Nøtteknekkeren*. Dette er en produksjon som betyr mange første møter, for alle publikummerne som ser sin første ballett, og for de mange danserne som får nye muligheter. Store og små dansere fyller myriader av ulike roller: fra Emilie Jørgensen, Hedda Sveipe Bahmanyar og Anne Sofie Dugstad fra Ballettskolen som Lille-Clara, til koreografen Kaloyan Boadjiev som selv sto på scenen som prinsen, sammen med Sonia Vinograd som Clara. Orkestret vårt var i toppform under ledelse av Peter Szilvay og Per Kristian Skalstad.

NASJONALBALLETTEN UNG, BALLETTSKOLEN OG REKRUTTERING

De unge danserne i Nasjonalballetten UNG fortsetter å imponere, og inviterte til forestillinger fra Hammerfest i nord til Madrid i sør. Kompaniet ble opprettet i 2015 med mål om å gi de store dansetalentene muligheten til å utvikle seg i det vanskelige spranget mellom utdanning og en profesjonell karriere. Vi ønsker å være med på å skape kunstnere med den åpenhet og erfaring en danser i Nasjonalballetten skal ha – og det fungerer! I 2017 startet det tredje kullet

*Samarbeid med kompanier og kunstnergrupper
utenfor huset gir inspirasjon og utvikler oss.
Samtidig gjør det tilbudet til publikum mer
mangfoldig, og trekker andre publikummere hit.*

av talenter, mens seks dansere fra det forrige kullet fikk plass i hovedkompaniet. I løpet av året kom også finansieringen fram til 2020 på plass. Kompaniet er muliggjort av Talent Norge AS, Sparebankstiftelsen DNB, Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse, Norsk Tipping og Scatec.

Danserne i UNG har vært med i de store klassiske oppsetningene på Hovedscenen og danset egne produksjoner. På våren tok de opp igjen fjorårets store suksess *Romeo og Julie* sammen med breakerne i Kingwings Crew. De danset tre forestillinger på Scene 2 før de la ut på turné til Arktisk Kultursenter i Hammerfest, Harstad Kulturhus, Stormen Kulturhus i Bodø, Maihaugsalen i Lillehammer, for så å avslutte turneen med besøk til Madrid og en fullsatt forestilling på Hovedscenen her i Operaen. Norgesturneen var støttet av Norsk Tipping og Statkraft. Vår-sesongen avsluttet de med en spesialversjon av *Romeo og Julie* på Oscarshall slott. På sommer-slottet med *Romeo og Julie* var Den Norske Opera & Balletts gave i forbindelse med H. M. Dronning Sonjas 80-årsdag.

På høsten danset Nasjonalballetten UNG sitt mest ambisiøse program så langt. Forestillingen *Brillante* besto av fire verk: George Balanchines *Allegro Brillante*, Ohad Naharins *Minus 16* og to nyskapt verk, *Some see stages* av Cina Espejord og *This thing called Ballet* av Kristian Støvind. Danserne i UNG gjorde sterkt inntrykk med arbeidet de la ned og hvordan de taklet å gå fra krevende neoklassisk dans av Balanchine til den eksperimenterende og lekne energien i *Minus 16* til å være med å lage nye verk. Det var første gang Nasjonalballetten danset et verk av den store koreografen Naharin, og jeg er glad for at det samarbeidet nå vil fortsette.

Nivåhevingen ved utdanningstilbudet innen klassisk ballett ved Kunsthøgskolen i Oslo har gjort at noen av fineste, unge danserne innen ballett uteksamineres derfra. Fire av avgangselevne ble i fjor rekruttert rett inn i Nasjonalballetten UNG. Samarbeidet med KHIO går blant annet ut på at studentene deltar i våre store, klassiske produksjoner, og det er høyt skattet fra begge parter.

En viktig satsing er nettopp å styrke rekrutteringen av norske dansere til Nasjonalballetten. Etableringen av UNG-kompaniet parallelt med det kvalitative løftet ved Kunsthøgskolen gjør det nå lettere å vurdere hele løpet under ett: fra Ballettskolen til Kunsthøgskolen, videre til Nasjonalballetten UNG og så hovedkompaniet.

Det er derfor naturlig å se på Ballettskolens oppdrag og rolle i en overordnet strategi for norsk ballettutdanning. For å peke på utviklingsmuligheter ble det høsten 2017 gjennomført en evaluering av Ballettskolen, ledet av professor Sigrid Røyseng. Resultatene fra evalueringen vil det jobbes videre med i 2018.

I 2017 hadde Ballettskolen 110 elever fra 6 til 16 år. Målet er å gi barna en grundig utdanning innen klassisk ballett og de viktigste støttefagene. Dette skal vi gjøre gjennom et tilbud som holder et høyt nivå, også i internasjonal sammenheng. Elevene trener fra én til seks dager i uken, avhengig av alder. Mesteparten av treningen forgår i Operaen, men det lånes også lokaler på Schous kulturstasjon og på Edvard Munch videregående skole. På våren hadde skolen sin årlige elevforestilling på Scene 2. Elevene er også uvurderlige i Nasjonalballetts forestillinger. I 2017 var de med i *Ghosts*, *Don Quixote*, *Hedda Gabler* og *Nøtteknekkeren*. De var

også med under Åpen dag i Operaen, Jul i Operaen og festmiddag for Kongeparet. Utenfor huset var de med i forestillingen *Mareld* for unge nordiske dansere på Store Teatern i Göteborg. Ballettskolens elever deltar i og gjør det skarpt i ballettkonkurranser. Dette året deltok fire av dem i den nordisk-baltiske ballettkonkurransen i Sverige, der to av dem kom til finalen og den ene var blant prisvinnerne. Skolen samarbeider med Oslo Kommune om ballettilbudet ved Ruseløkka skole og med Kunsthøgskolen i Oslo om blant annet felles lørdagstrening for elevene gjennom hele året.

UTVEKSLING OG UTVIKLING

Samarbeid med kompanier og kunstnergrupper utenfor huset gir inspirasjon og utvikler oss. Samtidig gjør det tilbudet til publikum mer mangfoldig, og trekker andre publikummere hit. Våre huskoreografer, Jo Strømgren og Alan Lucien Øyen, skaper for vårt kompani, men bringer også sine egne kompanier og forestillinger hit. I året som gikk spilte Jo Strømgren Kompani teaterstykket *A Doll's House* og figurteaterforestillingen *Coco Chanel*. Alan Lucien Øyen og hans kompani winterguests samarbeidet med vårt kompani om å bringe *Jingle Horse! – en julespesial* tilbake. En annen samarbeidspartner, CODA-festivalen, brakte den kinesiske dansestjernen Yabin Wang til oss, da klassisk kinesisk dans og moderne danse-teknikk møttes i *The Moon Opera*. På Scene 2 presenterte de CCN – Ballet de Lorraine med forestillingen *Unknown Pleasures*. Her startet også TrAp året med forestillingen *Reversible* med og av den fransk-algeriske danseren og koreografen Bouziane Bouteldja. I soloen, med elementer av både hip-hop og samtidsdans, tar

han blant annet for seg skammen knyttet til seksuelle overgrep og sitt eget brudd med islam. Vårt nasjonale kompani for samtidsdans, Carte Blanche, hadde premiere på *Jerada* av den marokkanske koreografen Bouchra Ouizguen, en forestilling som fikk dansekritikerprisen 2017. I forestillingen *Limbo* tok Tabanka Dance Ensemble blant annet for seg den svarte kroppens eksistens og tilhørighet i Norge og Vesten. I Koreografihuset var det dette året seks av våre egne som viste koreografiske verk – Yoshifumi Inao, Lucas Lima, François Rousseau, Garrett Smith, Shane Urton og Kenji Wilkie. Inspirert av Hamsuns *Markens grøde* og sitt eget liv som danser og bonde, satte Kristian Støvind opp verket *A Farmer is a Man Oustanding in his Field*, som han også danset i. Her visualiserer Støvind paralleller mellom det å bygge en gård og å lage en forestilling. En annen multikunstner, Silas Henriksen, smeltet mote og dans sammen i visningen *Tableau Home Collection* i et av studioene våre, og optrådte med Nils Bech som vår hilsen ved åpningen av Dronning Sonjas KunstStall.

Jeg gleder meg fortsatt til å se hvor langt vi kan strekke oss i det felles løftet det er å være et skapende hus.

Ingrid Lorentzen
ballettsjef

CARMEN – EN BALLETT AV LIAM SCARLETT

SESONGPREMIERE 4. FEBRUAR

- ▷ Koreografi: Liam Scarlett
- ▷ Musikk: George Bizet / Arr.: Martin Yates
- ▷ Musikalsk ledelse: Martin Yates / Per Kristian Skaland
- ▷ Scenografi og kostymer: Jon Bausor
- ▷ Lysdesign: James Farncombe

Medvirkende:

Carmen: Melissa Hough / Yolanda Correa / Julie Gardette
Don José: Kaloyan Boyadjiev / Yoel Carreño / Douwe Dekkers
Micaëla: Emma Lloyd / Leyna Magbutay / Whitney Jensen
Escamillo: Aarne Kristian Ruutu / Shane Urton / Yoel Carreño

Dansere fra Nasjonalballetten
 Operaorkestret

GHOSTS – IBSENS GENGANGERE

SESONGPREMIERE 21. FEBRUAR

- ▷ Regi: Marit Moum Aune
- ▷ Koreografi: Cina Espejord
- ▷ Musikk: Nils Petter Molvær
- ▷ Scenografi: Even Børsum
- ▷ Kostymer: Ingrid Nylander
- ▷ Lysdesign: Kristin Bredal
- ▷ Video/film: Odd Reinhart Nicolaisen
- ▷ Foto: Erik Berg
- ▷ Gjestende prøveleder: Marit Moum Aune

Medvirkende:

Osvold / Kaptein Alving: Andreas Heise / Silas Henriksen
Osvold som barn: Kristoffer Ask Haglund
Fru Alving: Camilla Spidsøe / Yolanda Correa
Ung fru Alving: Sonia Vinograd / Lisa Nielsen
Pastor Manders: Ole Willy Falkhaugen / Philip Currell
Ung pastor Manders: Philip Currell / Yoshifumi Inao
Regine, tjenestejente: Grete Sofie Borud Nybakken
Regine som barn: Erle Østraat
Snekker Engstrand: Yoshifumi Inao / Kristian Alm

Musiker: Nils Petter Molvær

SLEEPLESS BEAUTY

URPREMIERE 11. MARS

DESOLATING PERSEPHONE

- ▷ Koreografi: Ina Christel Johannessen
- ▷ Musikk: Luc Ferrari
- ▷ Scenografi/kostymer: Kristin Torp
- ▷ Lysdesign: Kyrre Heldal Karlssen

PICTURE A VACUUM

- ▷ Koreografi: Hege Haagenrud
- ▷ Musikk: Kate Tempest
- ▷ Kostymer: Ingrid Nylander
- ▷ Lysdesign: Tobias Hagström-Ståhl
- ▷ Lyddesign: Erik Hedén

EPIC SHORT

- ▷ Koreografi: Melissa Hough
- ▷ Musikk: Peter Tsajkovskij
- ▷ Scenografi: Olav Myrtvedt
- ▷ Kostymer: Ingrid Nylander
- ▷ Lysdesign: Tobias Hagström-Ståhl
- ▷ Klaversolist: Håvard Gimse

MAHLERMEMBRAN

- ▷ Koreografi: Ingun Bjørnsgaard
- ▷ Musikk: Rolf Wallin
- ▷ Scenografi/kostymer: Olav Myrtvedt
- ▷ Lysdesign: Tobias Hagström-Ståhl
- ▷ Pianist: Yoko Toda

Musikalsk ledelse: Christian Eggen / Per Kristian Skaland

Medvirkende:

Dansere fra Nasjonalballetten
 Operaorkestret

NASJONALBALLETTEN UNG + KINGWINGS CREW ROMEO OG JULIE

18. APRIL

- ▷ Regi/koreografi/kostymer: Patrick King
- ▷ Musikk: Charles Gounod, Eli Kristin Hanssveen, Leif Jordansson, Franz Liszt, Sergej Prokofjev, RJD2 m.fl.
- ▷ Lysdesign: Paul Vidar Sævarang
- ▷ Lyddesign: Leif Jordansson
- ▷ Video: Jørund Langeggen
- ▷ Gjestende prøveleder: Britta Oling

Medvirkende:

Eli Kristin Hanssveen
 Dansere fra Nasjonalballetten UNG
 Kingwings Crew

DON QUIXOTE

SESONGPREMIERE 19. MAI

- ▷ Koreografi: Rudolf Nurejev etter Marius Petipa
- ▷ Musikk: Ludwig Minkus
- ▷ Musikalsk ledelse: Kevin Rhodes
- ▷ Scenografi/kostymer: Sandra Woodall
- ▷ Lysdesign: Paul Vidar Sævarang
- ▷ Gjestende prøveledere: Isabelle Guérin, Eva Nissen, Olga Evreinoff

Medvirkende:

Don Quixote: Ole Willy Falkhaugen**Kitri:** Yolanda Correa / Whitney Jensen**Basilio:** Yoel Carreño / Denys Nadek / Paulo Arrais**Espada:** Dirk Weyershausen / Philip Currell**Dulcinea:** Yolanda Correa / Whitney Jensen

Dansere fra Nasjonalballetten

Operaorkestret

Elever fra Ballettskolen

ROOMS BY ALEXANDER EKMAN

URPREMIERE 21. JUNI

- ▷ Koreografi/scenografi: Alexander Ekman
- ▷ Musikk: Mikael Karlsson
- ▷ Kostymer: Henrik Vibskov
- ▷ Lysdesign: Paul Vidar Sævarang
- ▷ Lyddesign: Mikael Karlsson / Alexander Ekman
- ▷ Video/film: T.M. Rives
- ▷ Gjestende prøveledere: Alexander Ekman / Ana Maria Lucaciu

Medvirkende:

Dansere fra Nasjonalballetten

Elever fra Ballettskolen

Pianister: Sigsten Folgerø, Thomas Knudsen, Charles Rinaudo,

Zelina Sannum, Yoko Toda

Musikere fra Operaorkestret

EN KVELD MED BALANCHINE

SESONGPREMIERE 8. SEPTEMBER

SERENADE

- ▷ Koreografi: George Balanchine ©The George Balanchine Trust
- ▷ Musikk: Peter Tsjaikovskij
- ▷ Lys: Perry Silvey, original lysdesign: Ronald Bates
- ▷ Gjestende prøveleder: Colleen Neary

Medvirkende:

Vals: Maiko Nishino**Russisk:** Sonia Vinograd**Dark Angel:** Georgie Rose**Vals herre:** Martin Dauchez**Elegi:** Ricardo Castellanos**TSCHAIKOVSKY PAS DE DEUX**

- ▷ Koreografi: George Balanchine ©The George Balanchine Trust
- ▷ Musikk: Peter Tsjaikovskij
- ▷ Kostymer: Barbara Karinska
- ▷ Lysdesign: Paul Vidar Sævarang
- ▷ Gjestende prøveleder: Colleen Neary, Nanette Glushak

Medvirkende:

Eugenie Skilnand / Yolanda Correa / Natasha Dale

Philip Currell / Yoel Carreño / Riccardo Ambrogi

AGON PAS DE DEUX

- ▷ Koreografi: George Balanchine ©The George Balanchine Trust
- ▷ Musikk: Igor Stravinsky
- ▷ Lys: Perry Silvey, original lysdesign: Ronald Bates
- ▷ Gjestende prøveleder: Colleen Neary

Medvirkende:

Leyna Magbutay / Georgie Rose

Kaloyan Boyadjiev / Garrett Smith

THEME AND VARIATIONS

- ▷ Koreografi: George Balanchine ©The George Balanchine Trust
- ▷ Musikk: Peter Tsjaikovskij
- ▷ Kostymer: Holly Hynes, Mikael Melby
- ▷ Lys: Perry Silvey, original lysdesign: Ronald Bates
- ▷ Gjestende prøveleder: Colleen Neary

Medvirkende:

Solo par: Yolanda Correa / Sonia Vinograd,

Yoel Carreño / Douwe Dekkers

Musikalsk ledelse: Per Kristian Skaland

Dansere fra Nasjonalballetten og Nasjonalballetten UNG

Konsertmester: Guro Kleven Hagen

Operaorkestret

HEDDA GABLER

URPREMIERE 28. SEPTEMBER

- ▷ Regi/koreografi: Marit Moum Aune
- ▷ Assistent: Christopher Kettner
- ▷ Koreografi gruppescenene realisert av: Kaloyan Boyadjiev
- ▷ Musikk: Nils Petter Molvær
- ▷ Scenografi: Even Børsum
- ▷ Kostymer: Ingrid Nylander
- ▷ Lysdesign: Kristin Bredal

Medskapende dansere:

Grete Sofie Borud Nybakken, Eugenie Skilnand, Samantha Lynch, Klara Mårtensson, Silas Henriksen, Philip Currell, Shane Urton, Kristian Alm

Medvirkende:

Dansere fra Nasjonalballetten
Elever fra Ballettskolen
Musiker: Nils Petter Molvær

KYLIÁN: BLACK & WHITE

SESONGPREMIERE 2. NOVEMBER

NO MORE PLAY

- ▷ Koreografi/scenografi/kostymer: Jiří Kylián
- ▷ Musikk: Anton Webern
- ▷ Lysdesign: Jiří Kylián (konsept), Joop Caboort (realisering)
- ▷ Tilpasning og ivaretagelse av lysdesign og scenografi: Kees Tjebbes
- ▷ Gjestende prøveleder: Patrick Delcroix

PETITE MORT

- ▷ Koreografi/scenografi: Jiří Kylián
- ▷ Musikk: Wolfgang Amadeus Mozart
- ▷ Kostymedesign: Joke Visser
- ▷ Lysdesign: Jiří Kylián (konsept), Joop Caboort (realisering)
- ▷ Tilpasning og ivaretagelse av lysdesign og scenografi: Kees Tjebbes
- ▷ Gjestende prøveledere: Roslyn Anderson, Elke Schepers

SARABANDE

- ▷ Koreografi/scenografi: Jiří Kylián
- ▷ Musikk: Johann Sebastian Bach
- ▷ Elektronisk arrangement: Dick Heuff
- ▷ Kostymedesign: Joke Visser
- ▷ Lysdesign: Jiří Kylián (konsept), Joop Caboort (realisering)
- ▷ Tilpasning og ivaretagelse av lysdesign og scenografi: Kees Tjebbes
- ▷ Gjestende prøveleder: Patrick Delcroix

FALLING ANGELS

- ▷ Koreografi/scenografi: Jiří Kylián
- ▷ Musikk: Steve Reich
- ▷ Kostymedesign: Joke Visser
- ▷ Lysdesign: Jiří Kylián (konsept), Joop Caboort (realisering)
- ▷ Tilpasning og ivaretagelse av lysdesign og scenografi: Kees Tjebbes
- ▷ Gjestende prøveleder: Roslyn Anderson
- ▷ Perkusjonister: Arthur Cune, Baue Kunstman, Michael de Roo, Peter de Vries

SWEET DREAMS

- ▷ Koreografi/scenografi: Jiří Kylián
- ▷ Musikk: Anton Webern
- ▷ Kostymedesign: Joke Visser
- ▷ Lysdesign: Jiří Kylián (konsept), Joop Caboort (realisering)
- ▷ Tilpasning og ivaretagelse av lysdesign og scenografi: Kees Tjebbes
- ▷ Gjestende prøveleder: Elke Schepers

SECHS TÄNZE

- ▷ Koreografi/scenografi/kostyme: Jiří Kylián
- ▷ Musikk: Wolfgang Amadeus Mozart
- ▷ Lysdesign: Jiří Kylián (konsept), Joop Caboort (realisering)
- ▷ Tilpasning og ivaretagelse av lysdesign og scenografi: Kees Tjebbes
- ▷ Gjestende prøveledere: Roslyn Anderson, Patrick Delcroix, Elke Schepers

Medvirkende:

Dansere fra Nasjonalballetten

NØTTEKNEKEREN

SESONGPREMIERE 2. DESEMBER

- ▷ Konsept: Jon Bausor og Kaloyan Boyadjiev
- ▷ Koreografi: Kaloyan Boyadjiev
- ▷ Musikk: Peter Tsjajkovskij
- ▷ Musikalsk ledelse: Andrew Grams / Peter Szilvay
- ▷ Scenografi: Jon Bausor
- ▷ Kostymer: Bregje van Balen og Jon Bausor
- ▷ Lysdesign: James Farncombe

Medvirkende:

Lille Clara: Emilie Jørgensen / Anne-Sofie Dugstad / Hedda Sveipe Bahmanyar

Store Clara: Yolanda Correa / Leyna Magbutay / Natasha Dale / Whitney Jensen / Sonia Vinograd

Prinsen: Yoel Carreño / Philip Currell / Douwe Dekkers / Martin Dauchez / Kaloyan Boyadjiev

Drosselmeyer: Ole Willy Falkhaugen / Aarne Kristian Ruutu / Andreas Heise

Dansere fra Nasjonalballetten

Dansere fra Nasjonalballetten UNG

Operaorkestret

Elever fra Ballettskolen

Barnekoret

BALLETSKOLENS ELEVFORESTILLING

NASJONALBALLETTEN UNG + KINGWINGS CREW ROMEO OG JULIE

8. MARS

Krediteringer som på s. 67

Medvirkende:

Eli Kristin Hanssveen

Dansere fra Nasjonalballetten UNG

Kingwings Crew

BALLETSKOLENS ELEVFORESTILLING

PREMIERE 11. MAI

PLASK!

- ▷ Koreografi: Aranka Sestak
- ▷ Musikk: Dmitrij Sjostakovitsj

VARIASJON FRA TALISMAN

- ▷ Koreografi: Marius Petipa
- ▷ Musikk: Riccardo Drigo

POLKA

- ▷ Koreografi: Larissa Savenkova
- ▷ Musikk: Johan Strauss d.y.

EMMENEZ MOI

- ▷ Koreografi: Sandra Wiesner
- ▷ Musikk: Charles Aznavour

SNØKLOKKER

- ▷ Koreografi: Elena Terehova
- ▷ Musikk: Peter Tsjaikovskij

VARIASJON FRA SANTANELLA PAS DE DEUX

- ▷ Koreografi: Marius Petipa
- ▷ Musikk: Cesare Pugni

RED SARAFAN

- ▷ Folkedans
- ▷ Musikk: Aleksandr Valamov

CLOISTERED REMIXED

- ▷ Koreografi: Richard Lessey
- ▷ Musikk: Guy Protheroe / DJ Evgrand

ROSEN ELLER GUTTEN

- ▷ Koreografi: Sandra Wiesner
- ▷ Musikk: Sergej Prokofjev

AURORAS VARIASJON FRA TORNEROSE

- ▷ Koreografi: Marius Petipa
- ▷ Musikk: Peter Tsjaikovskij

UTDRAG FRA LA ESMERALDA

- ▷ Koreografi: Jules Perrot / Marius Petipa
- ▷ Musikk: Cesare Pugni

VARIASJON FRA BLOMSTERFESTEN I GENZANO

- ▷ Koreografi: August Bournonville
- ▷ Musikk: Edvard Helsted / Holger S. Paulli

JINGLE HORSE!

PAS DE CINQ / DEN HVITE ROSE

- ▷ Koreografi: August Bournonville
- ▷ Musikk: Edvard Helsted / Holger S. Paulli

VARIASJON FRA HARLEQUINADE

- ▷ Koreografi: Marius Petipa
- ▷ Musikk: Riccardo Drigo

ALLEGRO VIVO

- ▷ Koreografi: Kumiko Hayakawa
- ▷ Musikk: Georges Bizet

SOME SEE STAGES

- ▷ Koreografi/scenografi: Cina Espejord
- ▷ Musikk: Ólafur Arnalds
- ▷ Kostymer: Kari Wien
- ▷ Lysdesign: Paul Vidar Sævarang

MINUS 16

- ▷ Koreografi/kostymer: Ohad Naharin
- ▷ Musikk: Ulike verk
- ▷ Lysdesign: Avi Yona Bueno
- ▷ Gjestende prøveleder: Matan David

NASJONALBALLETTEN UNG: BRILLANTE

PREMIERE 9. NOVEMBER

ALLEGRO BRILLANTE

- ▷ Koreografi: George Balanchine ©The George Balanchine Trust
- ▷ Musikk: Peter Tsjaikovskij
- ▷ Gjestende prøveleder: Nanette Glushak

THIS THING CALLED BALLETT

- ▷ Koreografi/videodesign: Kristian Støvind
- ▷ Musikk: Ludwig van Beethoven
- ▷ Kostymer: Hege Pålstrup
- ▷ Lysdesign: Paul Vidar Sævarang
- ▷ Lyddesign: Charles Rinaudo

Medvirkende:

Dansere fra Nasjonalballetten UNG

JINGLE HORSE! – EN JULESPESIAL

SESONGPREMIERE 6. DESEMBER

- ▷ Regi/koreografi: Alan Lucien Øyen
- ▷ Musikk: Nat King Cole / Bing Crosby / The Drifters / Ella Fitzgerald / Goldmund / Eartha Kitt / Liberace / Jim Reeves m.fl.
- ▷ Manus: Alan Lucien Øyen / Andrew Wale
- ▷ Scenografi: Martin Flack / Leiko Fuseya
- ▷ Lysdesign: Torkel Skjærvén
- ▷ Lyddesign: Gunnar Innvær
- ▷ Gjestende prøveledere: Alan Lucien Øyen, Daniel Proietto

Medvirkende:

Nora Augustinius, Suzie Davies, Huy Le Vo, Kate Pendry, Daniel Proietto, Antoin Skrzypiciel, Camilla Spidsøe, Andrew Wale, Mark Wax, Yvonne Øyen

THE MOON OPERA

PREMIERE 21. OKTOBER / HOVEDSCENEN

- ▷ Koreografi/regi: Yabin Wang
- ▷ Dramaturg: Helene Guetary
- ▷ Musikk: Olga Wojciechowska og Guo Sida
- ▷ Scenografi: Matt Deely
- ▷ Kostymer: Kimie Nakano
- ▷ Lysdesign: Willy Cessa

Medvirkende:

Li Xing, She Weiliang, Liu Qiqi, Wang Mingchao, Peng Ying, Zhang Yapeng, Gan Tian, Tu Li, Bu Rui

Gjestesillet var en del av CODA-festivalen 2017

TRAP: REVERSIBLE

PREMIERE 1. FEBRUAR / SCENE 2

- ▷ Koreograf/danser: Bouziane Bouteldja
- ▷ Kunstnerisk samarbeid og scenografi: Gilles Rondot
- ▷ Musikk: Arnaud Vernet Le Naun
- ▷ Video: Juan Luis Doggy
- ▷ Lysdesign: Catherine Chavériat

CARTE BLANCHE / JERADA

PREMIERE 9. FEBRUAR / SCENE 2

- ▷ Kunstnerisk veileder/kostymer/lyddesign: Ouizguen Bouchra
- ▷ Lysdesign: Eric Wurtz
- ▷ Kostymedesign: Ouizguen Bouchra
- ▷ Lyddesign: Ouizguen Bouchra
- ▷ Musikk: Dakka Marrachkia Baba's Band

Medvirkende: Caroline Eckly, Irene Vesterhus Theisen, Noam Eidelman Shatil, Guro Rimeslåtten, Olha Stetsyuk, Jack Lorentzen, David Lorenc, Mathias Stoltenberg, Harald Beharie, Adrian Bartczak, Einar Nikkerud, Asher Lev, Ole Martin Meland, Daniel Garcia Mariblanca

TABANKA / LIMBO

PREMIERE 14. JUNI / SCENE 2

- ▷ Koreografi: Thomas Talawa Prestø
- ▷ Kostymer: mo9k
- ▷ Musikk: Malika Makouf Rasmussen

Medvirkende:

Dansere fra Tabanka Dance Ensemble

JO STRØMGREN KOMPANI / A DOLL'S HOUSE

PREMIERE 21. JUNI / SCENE 2

- ▷ Jo Strømgren Kompani og FringeArts
- ▷ Regi/koreografi/scenografi: Jo Strømgren
- ▷ Kostymer: Bregje van Balen
- ▷ Lysdesign: Stephen Rolfe
- ▷ Lyddesign: Lars Årdal
- ▷ Co-produksjon mellom Jo Strømgren Kompani, Fringe Arts og Den Norske Opera & Ballett

Medvirkende:

Suli Holum, Trey Lyford, Leonard C. Haas, Mary Lee Bednarek, Pearce Bunting

JO STRØMGREN KOMPANI: COCO CHANEL

PREMIERE 27. SEPTEMBER / SCENE 2

- ▷ Konsept/regi: Ulrike Quade og Jo Strømgren
- ▷ Scenografi: Jo Strømgren
- ▷ Lysdesign: Floriaan Ganzevoort
- ▷ Lyddesign: Strijbos & Van Rijswijk
- ▷ Dukkdesign, dukkemaker: Ulrike Quade
- ▷ Assistent: Maria Landgraf
- ▷ Kostymedesign: Jacqueline Steijlen
- ▷ Assisterende regissør: Anne van Dorp
- ▷ Dramaturgisk rådgiver: Thomas Lamers
- ▷ Dukkemakerlærling: Hannah Baudouin
- ▷ Teknikere: Niels Runderkamp & Richard Bron
- ▷ Fotograf: Bowie Verschuuren

Medvirkende:

Ester Natziil, Ilija Surla, Indra Cauwels

CODA 2017: BALLETT DE LORRAINE / UNKNOWN PLEASURES

PREMIERE 18. OKTOBER 2017 / SCENE 2

- ▷ Koreografi: Unsigned x 5
- ▷ Musikk: Unsigned x 6
- ▷ Lysdesign: Unsigned x 1
- ▷ Kostymer: Unsigned x 5
- ▷ Scenografi: Unsigned x 2

Medvirkende:

Jonathan Archambault, Amandine Biancherin, Agnès Boulanger, Alexis Bourbeau, Tom Caley, Pauline Colemard, Justin Cumine, Giuseppe Dagostino, Charles Dalerci, Inès Depauw, Nathan Gracia, Tristan Ihne, Petter Jacobsson, Laure Lescoff, Valérie Ly-Cuong, Jean-Baptiste Plumeau, Elsa Raymond, Elisa Ribes, Ligia Saldanha, Willem Sas, Céline Schoefs, Luc Verbitzky

A FARMER IS A MAN OUTSTANDING IN HIS FIELD

PREMIERE 22. NOVEMBER / PRØVESAL 1

- ▷ Koreografi: Kristian Støvind
- ▷ Originalmusikk: Leif Halvorsen (filmmusikk fra filmen *Markens grøde*)
- ▷ Kostymer: Signe Vasshus
- ▷ Scenografi/videodesign: Kyrre Heldal Karlsen
- ▷ Lyddesign: Charles Rinaudo

Medvirkende:

Julie Mjøen (medskapende), Kristian Støvind

NASJONALBALLETTEN UNG TIL CANNES

TURNÉPREMIERE 16. FEBRUAR / CANNES LA BOCCA, THEATRE DE LA LICORNE

DEPARTURES

- ▷ Koreografi: Garrett Smith
- ▷ Musikk: John Adams
- ▷ Kostymer: Bregje van Balen
- ▷ Lysdesign: Unni Sanne

ALLEGRO BRILLANTE

- ▷ Koreografi: George Balanchine ©The George Balanchine Trust
- ▷ Musikk: Peter Tsjajkovskij
- ▷ Gjestende prøveleder: Nanette Glushak

ME, MYSELF AND I

- ▷ Koreografi, kostymer og lysdesign: Andreas Heise
- ▷ Musikk: Wolfgang Amadeus Mozart

TODAY YOU ARE YOUNG

- ▷ Koreografi og kostymer: Cina Espejord
- ▷ Musikk: Max Richter
- ▷ Lysdesign: Jacob Christensen

DIFFERENT FUTURES

- ▷ Koreografi og lysdesign:: Kaloyan Boyadjiev
- ▷ Musikk: Philip Glass

EVENING SONGS

- ▷ Koreografi og kostymer: Jiří Kylián
- ▷ Musikk: Antonin Dvořák
- ▷ Scenografi: Walter Nobbe
- ▷ Lysdesign: Kees Tjebbes

Medvirkende:

Dansere fra Nasjonalballetten UNG

NASJONALBALLETTEN UNG + KINGWINGS CREW ROMEO OG JULIE

Turné Nord-Norge og Lillehammer

ARKTISK KULTURSENTER, HAMMERFEST, 15. MARS

HARSTAD KULTURHUS, 19. MARS

STORMEN KONSERTHUS, BODØ, 21. MARS

MAIHAUGSALEN, LILLEHAMMER, 26. MARS

Krediteringer som s. 67

Medvirkende:

Eli Kristin Hanssveen

Dansere fra Nasjonalballetten UNG

Kingwings Crew

A SWAN LAKE TIL PARIS

TURNÉPREMIERE 29. MARS / PARIS, THEATRE DES CHAMPS-ELYSEES

- ▷ Koreografi og scenografi:: Alexander Ekman
- ▷ Musikk: Mikael Karlsson
- ▷ Orkestrering: Mikael Karlsson, Michael Atkinson
- ▷ Kostymer: Henrik Vibskov
- ▷ Lysdesign: Tom Visser
- ▷ Lyddesign: Mikael Karlsson / Alexander Ekman
- ▷ Video/film: T.M. Rives
- ▷ Gjestende prøveledere: Alexander Ekman / Ana Maria Lucaciu

Medvirkende:

Lina Johnson

Dansere fra Nasjonalballetten

Musikere fra Operaorkesteret

NASJONALBALLETTEN TIL WIENGHOSTS – IBSENS GENGANGERE
TURNÉPREMIERE 4. APRIL / WIEN, THEATER AN DER WIEN

Krediteringer som s. 66

Medvirkende:

Osvald / Hr. Alving: Andreas Heise

Osvald som barn: Kristoffer Ask Haglund

Fru Alving, Osvalds mor: Camilla Spidsøe

Fru Alving: Camilla Spidsøe

Ung fru Alving: Sonia Vinograd

Pastor Manders: Ole Willy Falkhaugen

Ung pastor Manders: Philip Currell

Regine, tjenestejente: Grete Sofie Borud Nybakken

Regine som barn: Erle Østraat

Snekker Engstrand: Kristian Alm

Musiker: Nils Petter Molvær

CARMEN – EN BALLETT AV LIAM SCARLETT

TURNÉPREMIERE 8. APRIL / WIEN, THEATER AN DER WIEN

Krediteringer som s. 66

Medvirkende:

Carmen: Julie Gardette / Yolanda Correa

Don José: Kaloyan Boyadjiev / Yoel Carreño

Micaëla: Emma Lloyd / Leyna Magbutay

Escamillo: Aarne Kristian Ruutu / Shane Urton

Dansere fra Nasjonalballetten

Wiener KammerOrkester

NASJONALBALLETTEN UNG + KINGWINGS CREW ROMEO OG JULIE TIL MADRID

TURNÉPREMIERE 20. APRIL / MADRID, TEATROS DEL CANAL, SALA ROJA

Krediteringer som s. 67

Medvirkende:

Eli Kristin Hanssveen

Dansere fra Nasjonalballetten UNG

Kingwings Crew

EN KVELD MED BALANCHINE

TURNÉPREMIERE: 14. SEPTEMBER / STAVANGER KONSERTHUS

Krediteringer som s. 69

SERENADE

Medvirkende:

Vals: Maiko Nishino

Russisk: Sonia Vinograd

Dark Angel: Georgie Rose

Vals herre: Martin Dauchez

Elegi: Ricardo Castellanos

TSJAJKOVSKIJ PAS DE DEUX

Medvirkende:

Natasha Dale / Riccardo Ambrogio

AGON PAS DE DEUX

Medvirkende:

Leyna Magbutay / Georgie Rose

Kaloyan Boyadjiev / Garrett Smith

THEME & VARIATIONS

Medvirkende:

Solo par: Yolanda Correa / Sonia Vinograd,

Yoel Carreño / Douwe Dekkers

Musikalsk ledelse: Per Kristian Skaland

Dansere fra Nasjonalballetten

Stavanger Symfoniorkester

NAJONALBALLETTEN TIL HAAG – KYLIÁN: BLACK & WHITE

TURNÉPREMIERE 25. NOVEMBER 2017 / HAAG, ZUIDERSTRANDTHEATER

Krediteringer som s. 70-71

NO MORE PLAY
PETITE MORT
SARABANDE
FALLING ANGELS
SWEET DREAMS
SECHS TÄNZE

Medvirkende:

Dansere fra Nasjonalballetten

Perkusjonister: Arthur Cune, Baue Kunstman, Michael de

Roo, Peter de Vries (Falling angels)

TABLEAU «HOME COLLECTION»

11. FEBRUAR / STUDIO A

- ▷ Idé og iscenesettelse: Silas Henriksen og Tove Sivertsen
- ▷ Kostymer: Michael Olestad
- ▷ Musikk: Bendik Baksaas
- ▷ Dansere: Samantha Lynch, Whitney Jensen, Douwe Dekkers, Silas Henriksen
- ▷ Modeller: Marianne Haugli, Margit Sandvik, Jenny Sinkaberg, Hannah Hansen, Anna Skavlan, Amalie Skolt, Ellisif Solvang

**NARVIK KULTURSKOLES
ÅPNINGSFORESTILLING**

17. MARS

- ▷ Me, myself and I (kor. Andreas Heise)
- ▷ Today you are young (kor. Cina Espejord)
- ▷ Don Quixote (solo)

Medvirkende:
Nasjonalballetten UNG

FRITT ORD

05. MAI 2017 / SCENE 2

- ▷ Utdrag fra Scheherazade

Medvirkende:
Camilla Spidsøe, Ole Willy Falkhaugen

STATKRAFT

10. MAI 2017 / STATKRAFT

- ▷ Utdrag fra Romeo og Julie, Nasjonalballetten UNG

Medvirkende:
Ada Marthinsen, Bao Andre Nguyen

KONGEPARET 80 ÅR

10. MAI 2017 / FOAJEEN

- ▷ Utdrag fra Romeo og Julie, Nasjonalballetten UNG

Medvirkende:
Ada Marthinsen, Bao Andre Nguyen

**PRESSEKONFERANSE OSCARSHALL
GAVE TIL DRONNINGEN**

11. MAI 2017 / OSCARSHALL

- ▷ Utdrag fra Romeo og Julie, Nasjonalballetten UNG

Medvirkende:
Ada Marthinsen, Bao Andre Nguyen

**PÅ SOMMERSLOTTET MED ROMEO
OG JULIE**

21. JUNI 2017 / OSCARSHALL

Krediteringer som på s. 67

Medvirkende:
Catharina Chen, Eli Kristin Hanssveen
Dansere fra Nasjonalballetten UNG
Dansere fra Kingwings Crew

**AFTENPOSTEN PRESENTERER
KULTURHØSTEN**

5. SEPTEMBER 2017 / KULTURKIRKEN JACOB

- ▷ Utdrag fra Hedda Gabler

Medvirkende:
Grete Sofie Borud Nybakken og Silas Henriksen

KOREOGRAFIHUSET

20. SEPTEMBER 2017 / SCENE 2

- ▷ Verker av:
Yoshifumi Inao
Lucas Lima
François Rousseau
Garrett Smith
Shane Urton
Kenji Wilkie

MINIØYA JUL

3. DESEMBER 2017 / SENTRALEN

- ▷ Utdrag fra Nøtteknekkeren

The background of the entire page is a vibrant blue marbled paper pattern. The marbling consists of intricate, organic, vein-like structures in a lighter, almost white color, creating a complex, cellular, and fluid appearance. The overall effect is reminiscent of traditional marbled paper used in bookbinding or decorative stationery.

KONSERT

MUSIKKSJEFENS ÅRSBERETNING

Musikksjef Karl-Heinz Steffens sa opp sin stilling med virkning fra 01.08.2017, men dirigerte også Operaorkestrets turné til Helsinki og København i oktober. Denne årsberetning er derfor ført i pennen av orkestersjefen, som resten av året var orkestrets representant i ledergruppen. En musikksjefkomité bestående av administrerende direktør, operasjef, to valgte musikerrepresentanter fra Operaorkestret og orkestersjef, samt senere utvidet med representant fra solistensemblet har hatt 3 møter i arbeidet med å finne ny musikksjef. Man ønsker å skynde seg langsomt, og er enige om at man bør bli kjent med de aktuelle kandidater gjennom en produksjon på Hovedscenen.

Ved årsskiftet var 5 av 101 musikerstillinger midlertidig vakante. Operaorkestret er avhengig av et velfungerende frilansmarked for å dekke opp vakanser, permisjoner og sykefravær, samt ekstramusikere i de produksjoner det er påkrevet.

Operaorkestret hovedoppgave er som tidligere å medvirke under ballett- og operaforestillinger. I 2017 sto orkestret overfor store og givende utfordringer, bl.a. i operaoppsetningene *Pelléas og Mélisande* av Claude Debussy (nypremiere, og

første gang i Norge), Rossinis *La Cenerentola* (nypremiere), Puccinis *Tosca* (nypremiere) og sist, men ikke minst Alban Bergs *Wozzeck*. I tillegg ble Beethovens *Fidelio* oppført konsertant med solister utelukkende fra husets egne solister. Orkestret medvirket også under ballettforestillingerne *Sleepless Beauty* (nypremiere, blant annet med nyskrevet musikk av Rolf Wallin), *Don Quixote*, *Carmen*, *En kveld med Balanchine* og *Nøtteknekkeren*.

Orkestret gjennomførte tre egne symfonikonserter i kalenderåret 2017. Først ut var Mozarts 3 siste symfonier under ledelse av musikksjef – for utsolgt hus på skoleferiens første søndag i juni. På høsten fulgte konsert med den argentinske cellisten Sol Gabetta og dirigent Xian Zhang, med et populært program hvor Ravels *Boléro* var et høydepunkt. I oktober var Karl-Heinz Steffens tilbake for å dirigere turnéproduksjonen – først i Oslo, før Helsinki og København sto på reiseruten. Richard Strauss' storslåtte symfoniske dikt *Ein Heldenleben* sto på programmet, i tillegg til Brahms' fiolinkonsert med Julian Rachlin som solist. I tillegg til disse symfoniske konsertene spilte Operaorkestret på finalen i Dronning Sonja Internasjonale Musikkonkurranse, som var direkte

overført på fjernsyn av NRK, og med tidligere musikksjef John Helmer Fiore som dirigent.

Av øvrige produksjoner på Hovedscenen må nevnes konsertene med mesterpianistene Daniil Trifonov og Grigory Sokolov, samt sangerne Anne Sofie von Otter og Joseph Calleja – alle internasjonale stjerner som trakk fulle hus.

Publikum fortsetter å slutte opp om både Operaorkestrets egne konserter, men også øvrige konserter på vår Hovedscene som utmerker seg ved sin fremragende akustikk.

På Scene 2 fortsatte Operaorkestrets lørdagskonserter og Oslo kammerakademi sine faste serier, og i tillegg ble det gitt en rekke konserter i mindre format med et stort spenn i repertoar, alle jevnt over godt besøkt.

Håvard Vegge
orkestersjef

OPERAORKESTRET

MOZARTS SISTE SYMFONIER

18. JUNI

Medvirkende:

Operaorkestret, Karl-Heinz Steffens *dirigent*DRONNING SONJA INTERNASJONALE
MUSIKKONKURRANSE

18. AUGUST

Medvirkende:

Operaorkestret, finalister i konkurransen,
John Helmer Fiore *dirigent*,

SOL GABETTA

15. SEPTEMBER

Medvirkende:

Operaorkestret, Sol Gabetta *cello*, Xian Zhang *dirigent*

EIN HELDENLEBEN

13. OKTOBER

Medvirkende:

Operaorkestret, Julian Rachlin *fiolin*,
Karl-Heinz Steffens *dirigent*JUBILEUMSKONSERT ARVE
TELLEFSEN

15. JANUAR

Medvirkende:

Arve Tellefsen *fiolin*, Bjørn Moe *dirigent*,
Nidarosdomens guttekor, sammensatt orkesterPER ARNE GLORVIGEN: TANGO
CON AMIGOS

22. JANUAR

Medvirkende:

Per Arne Glorvigen *bandoneon*, Pablo Inza og Sofia Saborido
dans, Tango for 3, sangere fra Nasjonaloperaen, musikere fra
Operaorkestret

DANIIL TRIFONOV

29. JANUAR

Daniil Trifonov *klaver*

HILARY HAHN / ROBERT LEVIN

12. MARS

Medvirkende:

Hilary Hahn *fiolin*, Robert Levin *klaver*

PÅSKEFESTIVAL

CLAUDIA LAMANNA / MARIANA SELVIK

13. APRIL

Medvirkende:

Claudia Lamanna *harpe*, Mariana Selvik *klaver*

DIE WINTERREISE

14. APRIL

Medvirkende:

Yngve Sjøberg *baryton*, John Lidal *klaver*

ALEXEY STADLER / LUKÁS VONDRÁČEK

15. APRIL

Medvirkende:

Alexey Stadler *cello*, Lukás Vondráček *klaver*

ESTHER YOO / ROBERT KOENIG

16. APRIL

Medvirkende:

Esther Yoo *fiolin*, Robert Koenig *klaver*

OPERAGALLA!

17. APRIL

Medvirkende:

Vera Talerko *sopran*, Birgitte Christensen *sopran*, Hege
Høisæter *mezzosopran*, Ole Jørgen Kristiansen *baryton*,
John Lidal *klaver*JOSEPH CALLEJA – TENOR I
VERDENSKLASSE

2. APRIL

Medvirkende:

Joseph Calleja *tenor*, Frédéric Chaslin *klaver*

ANNE SOFIE VON OTTER

14. MAI

Medvirkende:

Anne Sofie Von Otter *Mezzo*, Bengt Forsberg *klaver*

TINE FEIRER 30-ÅRS DAGEN

20. AUGUST

Medvirkende:

Tine Thing Helseth *trompet*, Mari Eriksmoen *sopran*, Arve Tellefsen
fiolin, Audun Iversen *baryton*, Elbjørg Hemsing *fiolin*, Mathias
Eick, Oslo Fagotkor, tenThing, Ensemble Allegria, TTHQ med
flere.

GRIGORY SOKOLOV

18. NOVEMBER

Medvirkende:

Grigory Sokolov *klaver*KONSERT
SCENE 2OPERAORKESTRETS
LØRDAGSKONSERTER

DVOŘÁKS AMERIKANSKE

14. JANUAR

Medvirkende:

Musikere fra Operaorkestret

DEBUSSY, BRAHMS OG COOKE

18. MARS

Medvirkende:

Musikere fra Operaorkestret

FRA KAMMERMUSIKKENS ØVERSTE HYLLE

23. SEPTEMBER

Medvirkende:

Musikere fra Operaorkestret

MUSIKKENS KRUMSPRING PÅ 1930-TALLET

11. NOVEMBER

Medvirkende:

Musikere fra Operaorkestret

KAMMERSERIEN

UNGE PIANISTER FRA BARRATT DUE
MUSIKKINSTITUTT

11. MARS

ALICE SARA OTT

23. APRIL

KLAVERSERIEN

CHRISTIAN IHLE HADLAND

15. NOVEMBER

CHRISTIAN GRØVLEN

26. NOVEMBER

FRIHET OG FRED

1. APRIL

Medvirkende:
Publikumskoret, Marianne Oulie Wiik *dirigent/konferansier*,
Bjarne Sakshuag *klaver*

**DEBUSSY OG HANS VERDEN –
KONSERTKÅSERI**

14. MAI

Medvirkende:
Sara Aimée Smiseth *klaver*

BALKONGKONSERTER SOMMER 2017

19.–30. JULI (10 KONSERTER)

LYDEN AV MUSIKKHØGSKOLEN

26. MARS / FLERE SCENER

LYDEN AV MUSIKKHØGSKOLEN

26. MARS / HOVEDSCENEN

Medvirkende:
Sangstudenter fra Norges musikkhøgskole

LYDEN AV MOZART

26. MARS / SCENE 2

Medvirkende:
Sangstudenter fra Norges musikkhøgskole, Per Borin *dirigent*

LYDEN AV JAZZPUNKENSEMBLET

26. MARS / SCENE 2

Medvirkende:
Studenter fra Norges musikkhøgskole, Jon Ebersen *leder*

LYDEN AV KULTURSKOLENE I FOLLO

26. MARS / PRØVESALEN

Medvirkende:
Studenter fra Norges musikkhøgskole, elever fra Kulturskolene
i Follo

NORSK BAROKKORKESTER**DRESDEN**

22. JANUAR / SCENE 2

Medvirkende: Norsk Barokkorkester, Kristin von der Goltz
cello/leder

WIEN

19. MARS / PRØVESALEN

Medvirkende:
Norsk Barokkorkester, Kristin von der Goltz *cello/leder*

OSLO KAMMERAKADEMI**HAYDN OG ENGLAND**

5. MARS / SCENE 2

Medvirkende:
Oslo Kammerakademi

MUSIKK FOR KONGER OG SULTANER

22. APRIL / SCENE 2

Medvirkende:
Oslo Kammerakademi

CASANOVA

24. SEPTEMBER / SCENE 2

Medvirkende:
Oslo Kammerakademi

ORIENT ET OCCIDENT

5. NOVEMBER / SCENE 2

Medvirkende:
Oslo Kammerakademi

**OPERAHØGSKOLEN: TYSK-FRANSK
AFTEN**

27. APRIL / SCENE 2

Medvirkende:
Studenter fra Operahøgskolen, John Lidal og Boris Schäfer *klaver*

OPERAHØGSKOLEN: UNGE STEMME

3. JUNI / 1. BALKONG

Medvirkende:
Studenter fra Operahøgskolen, Olesya Tutova *klaver*

**OSLO GRIEGFESTIVAL: UNGE
TALENTER**

15. JUNI

Medvirkende:
Lydia Hoen Tjore sopran, Christopher Tun Andersen *fiolin*, Marina
Kan Selvik *klaver*, Nikita Khnykin *klaver*

**OSLO GRIEGFESTIVAL:
FINLAND 100 ÅR**

18. JUNI

Medvirkende:
Nordlydkvartetten

ARIEMARATON

2. JULI / 1. BALKONG

Medvirkende:
Sangere fra Lidal North Opera Workshop

ROMANSEFTEN

5. JULI / 1. BALKONG

Medvirkende:
Sangere fra Lidal North Opera Workshop

TURNÉ

VED RONDANE

13. AUGUST / RONDABLIKK UTENDØRSSCENE,
PEER GYNT-STEMNET

Medvirkende:

Operaorkestret, Ingeborg Gillebo *sopran*, Arvid Engegård
dirigent

EIN HELDENLEBEN

16. OKTOBER (HELSINKI)
17. OKTOBER (KØBENHAVN)

Medvirkende:

Operaorkestret, Julian Rachlin *fiolin*, Karl-Heinz Steffens *dirigent*

KONSERT

ANDRE FORESTILLINGER

OLE PAUS 70 ÅR!

5. FEBRUAR / HOVEDSCENEN

10CC I OPERAEN

19. FEBRUAR / HOVEDSCENEN

**MODDI – FORBUDTE SANGER I
OPERAEN**

5. MARS / HOVEDSCENEN

INGRID OLAVA I OPERAEN

19. MARS / HOVEDSCENEN

**OSLO JAZZFESTIVAL: MANU KATCHÉ
& FRIENDS**

12. AUGUST / HOVEDSCENEN

OBOS PÅ OPERATAKET

27. AUGUST / OPERATAKET

**HALVDAN SIVERTSEN – ENNU IKKE
LANDA**

3. SEPTEMBER / HOVEDSCENEN

HEKLA STÅLSTRENGA I OPERAEN

8. OKTOBER / HOVEDSCENEN

**MARIA MENA – HOME FOR
CHRISTMAS**

12. NOVEMBER (2 KONSERTER) / HOVEDSCENEN

NILS BECH I OPERAEN

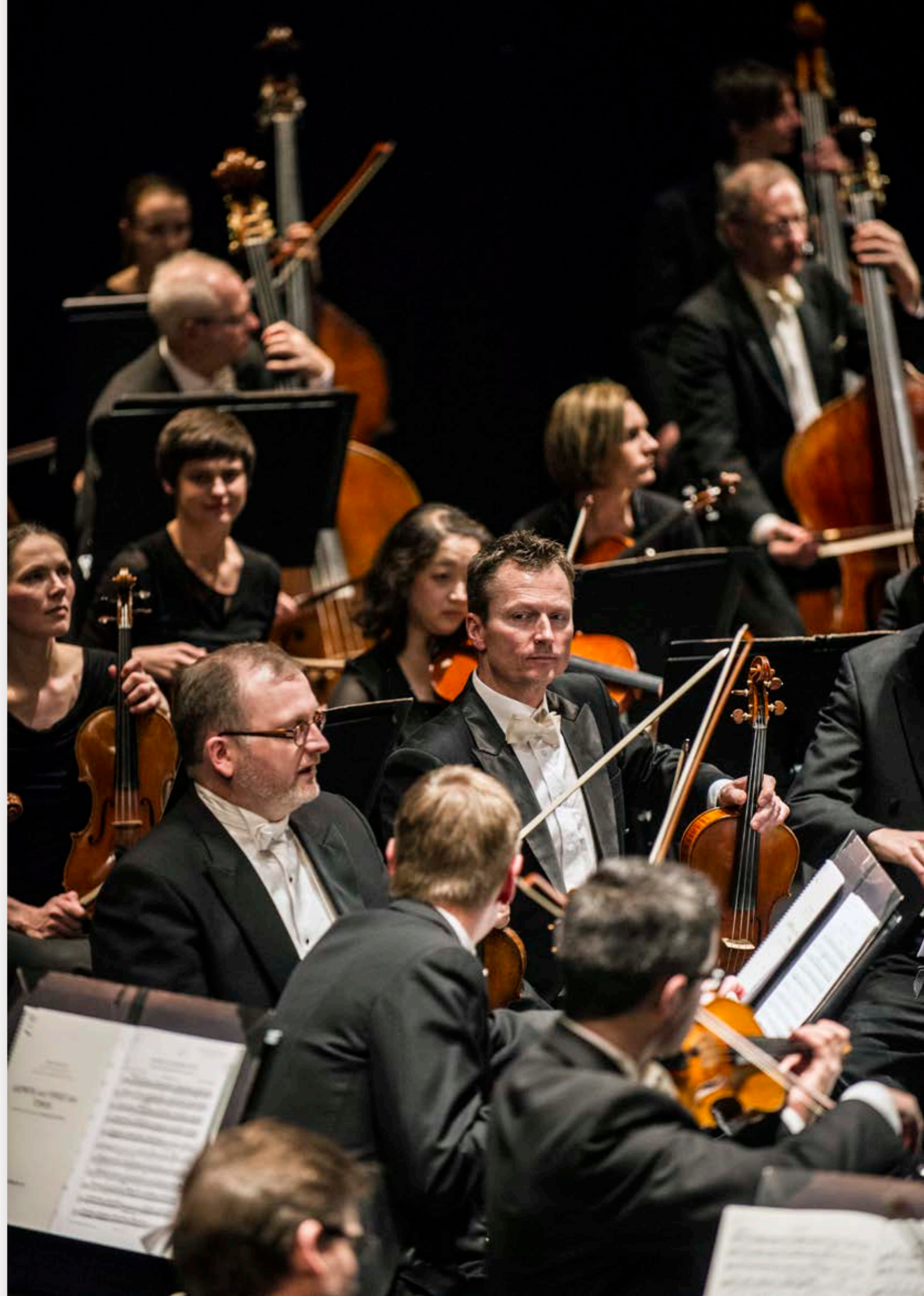
19. NOVEMBER / HOVEDSCENEN

OBOS' JULEKONSERT

10. DESEMBER (2 KONSERTER) / HOVEDSCENEN

**THOMAS DYBDAHL – SOLO I
OPERAEN**

17. DESEMBER (2 KONSERTER) / HOVEDSCENEN

ANNET

FORMIDLINGS- OG PUBLIKUMSAKTIVITETER

Den Norske Opera & Ballett tilbyr et vidt spekter av aktiviteter for læring og deltakelse for publikum i alle aldre, og særlig for barn og unge. Målet er å spre engasjement for og kunnskap om opera og ballett – og få nye publikummere.

OMVISNINGER

På en omvisning blir de besøkende kjent med institusjonen, Operaens arkitektur og husets visuelle kunst, og ikke minst opera og ballett. Vi inviterer til og skreddersyr omvisninger for både eksisterende og nye publikummere i alle aldre. 10 omvisere har utført 2035 omvisninger med 33 081 deltakere. Dette utgjorde et bruttobidrag på kr 2 572 932.

INTRODUKSJONSFOREDRAG

I forkant av de aller fleste forestillinger og konserter på Hovedscenen tilbyr vi gratis introduksjonsforedrag. Formidlerne bruker ofte lyd og bilder når de leder publikum inn i den aktuelle operaen eller balletten. 21 344 publikummere deltok på 171 foredrag.

MINI-FORESTILLINGER

I Mini-serien blir barn fra fire til sju år kjent med en aktuell opera- eller ballettforestilling gjennom egen deltakelse sammen med profesjonelle utøvere. Forestillingene skapes og ledes av pianist og formidler Marianne Oulie Wiik sammen med en sanger eller danser. Mini-serien 2017 besto av Mini-Carmen, Mini-Quixote, Mini-Fløyter og Mini-Nøtter.

1000 barn og voksne deltok på til sammen 20 Mini-forestillinger.

SKOLER OG BARNEHAGER

Formidlingsaktivitetene lar elevene bli kjent med opera og ballett, enten i Operaen eller på skolen.

Den kulturelle skolesekken er en viktig samarbeidspartner i arbeidet med skolene. DNO&B tilbyr flere ulike programmer for grunnskoler og videregående skoler i Buskerud, Vestfold, Akershus, Oslo og Frogn. I programmet *Møt Den Norske Opera & Ballett* får elever i alderen 10–12 år omvisning i Operaen, møter en kunstner og får prøve seg litt selv med sang, dans eller et instrument. Totalt 4995 barn og unge deltok i 2017 på ulike programmer i Operaen i regi av Den kulturelle skolesekken.

I **Musikkstund og Dansestund** blir 4–6-åringer kjent med ulike opera- eller balletteventyr. Barna synger, spiller og leker sammen med en musikk- eller dansepedagog i Operaen. 1503 barn deltok i 2017 på til sammen 75 musikk- eller dansestunder.

I **Opera på timeplanen** får 50 femteklassinger en ukentlig operatime med sang og drama i ti uker, før sangene settes sammen til operafabelen *Funiculì og Funiculà*, og fremføres på skolen av elevene og profesjonelle skuespillere, operasangere og musikere. Prosjektet tar 13 uker totalt, og i 2017 deltok hele 5. trinn ved Lilleaker skole.

Til sammen har flere enn 15 000 barn og unge tatt del i alt fra omvisninger og kunstnermøter til workshops på skolen eller i Operaen.

Gjennom prosjektet **På tå hev** får ungdommer med et spesielt engasjement for moderne dans videreutvikle seg gjennom intensiv dansetrening. Etter workshop på skolen med DNO&Bs pedagoger får et knippe håndplukkede elever fra videregående skole sjansen til kyndig veiledning av ballettdansere og koreografer fra Nasjonalballetten. Avslutningsforestillingen ble i 2017 vist på Scene 2 i desember, med koreografier av Lucas Lima, Shane Urton, Samantha Lynch og Douwe Dekkers. Sjenerøs støtte fra Sparebankstiftelsen DNB gjorde det i 2017 mulig å tilby *På tå hev* i større deler av Norge, hvor over 2000 barn og unge fra over 30 skoler i Nord-Norge, på Sørlandet og Østlandet fikk ta del i prosjektet.

Vi samarbeider med faglærerutdanningen i kunst og håndverk ved Høgskolen i Oslo og Akershus om å tilby noen av studentene **praksisplass** i formidlingsarbeid ved Operaen. Prosjektet startet opp høsten 2010 og har vært gjennomført hver sesong siden.

Til sammen har flere enn 15 000 barn og unge tatt del i alt fra omvisninger og kunstnermøter til workshops på skolen eller i Operaen.

OPERAENS UNGDOMSAMBASSADØRER

Operaens ungdomsambassadører er en frivillig gruppe som arbeider for at ungdom i alderen 16–30 år skal føle seg hjemme i Operaen og bruke våre tilbud. Ungdomsambassadørene jobber med tilbudet Ung i

Operaen. Her koster billetten 150/200 kr, og ungdomsambassadørene har selv ansvar for salget i egne kanaler. I 2017 gjennomførte de et stort arrangement under *Don Quixote* på Hovedscenen, der alle i publikum var under 30 år. Arrangementet i foajeen i tilknytning til forestillingen fungerte meget godt. I tillegg var det Ung i Operaen-tilbud på 3. balkong på *Così fan tutte*, *Carmen* og *Hedda Gabler*.

PUBLIKUMSKORET

Operaens publikumskor er en sosial arena hvor man lærer å synge i kor og får innsikt i hvordan det er å være operakorist. Opptil 60 deltakere samles 10 kvelder, vår og høst, for å synge utdrag fra operarepertoaret i tillegg til tradisjonell kormusikk. Konserten *Frihet og fred* i april bød på sanger inspirert av kampen for rettferdighet og menneskerett. I koret hadde vi deltakere fra blant annet Egypt, Brasil, Etiopia og Iran. Solist var Cecilie Cathrine Ødegården og pianist var Bjarne Sakshaug. Marianne Oulie Wiik er korets kunstneriske leder, samt konferansier, pianist og dirigent ved konserter.

PREMIERESAMTALER

I 2017 inviterte vi til samtaler i forkant av *La Cenerentola*, *Pelléas et Mélisande*, *Tosca*, *Ballerina* og *Wozzeck*. Under samtalen møtte publikum utøvere, det kunstneriske teamet, operasjef Per Boye Hansen og eksterne gjester som reflekterte over temaet den aktuelle produksjonen belyste.

21 344 personer deltok på

171 introduksjonsforedrag

Oversikten over medvirkende er som følger: *La Cenerentola*: regissør Stefan Herheim, dramaturg Alexander Meier-Dörzenbach og operasjef Per Boye Hansen i samtale med Hedda Høgåsen-Hallesby. Margarita Gritskova og Andrea Secchi fremførte utdrag fra verket.

Pelléas og Mélisande: regissør Barbora Horáková, dirigent og musikk sjef Karl-Heinz Steffens, operasjef Per Boye Hansen, kunsthistoriker Øystein Sjøstad og medisins- og idéhistoriker Hilde Bondevik i samtale med dramaturg Hedda Høgåsen-Hallesby. Aksel Rykkvin og John Lidal fremførte utdrag fra verket.

Tosca: regissør Calixto Bieito, dirigent og musikk sjef Karl-Heinz Steffens, operasjef Per Boye Hansen og teaterkunstner og samfunnsdebattant Pia Maria Roll i samtale med dramaturg Hedda Høgåsen-Hallesby. Eric von Hof og Mariangiola Martello fremførte utdrag fra verket.

Ballerina: komponist Synne Skouen, librettist Oda Radoor, regissør Hilde Andersen og mezzosopran Hege Høisæter i samtale med dramaturg Hedda Høgåsen-Hallesby. Utdrag fra verket ved Hege Høisæter og Hilde Aker Johnsen. Samtalen var en del av Åpen dag i Operaen og ble arrangert i samarbeid med Ultima Academy.

Wozzeck: regissør Christof Loy, professor i performance studies ved University of Chicago, David Levin, og psykologspesialist og

forsker ved Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, Pål Grøndahl i samtale med formidlingssjef Frida Steenhoff Hov. Johanne Højlund og Boris Schäfer fremførte utdrag fra verket.

I forkant av balletten *Hedda Gabler* gjennomførte vi for første gang premiesamtale på Litteraturhuset, hvor publikum møtte ballettsjef Ingrid Lorentzen i samtale med regissør Marit Moum Aune og forfatter Vigdis Hjorth. Dansere fra Nasjonalballetten viste utdrag fra forestillingen.

LØRDANS

På Lørdans kan du se utdrag fra premiereklare balletter og møte dansere, koreografer og ballettsjef Ingrid Lorentzen. I 2017 var det Lørdans knyttet til *Sleepless Beauty* og *Hedda Gabler*.

SEMINAR

Vi samarbeider med Universitetet i Oslo om undervisnings- og seminartilbud som kan styrke operainteressen innenfor høyere utdanning. Høsten 2017 samarbeidet vi med Institutt for musikkvitenskap ved UiO om studieemnet «Opera through the stage door», hvor 25 studenter tilbrakte en uke ved Operaen. De var til stede under prøvene på *Wozzeck*, hadde egen undervisning og møter med det kreative teamet og fagpersoner tilknyttet produksjonen.

For våre samarbeidspartnere ble det holdt 48 omvisninger og kurs og 35 VIP-kåserier for til sammen 2216 personer.

SAMARBEIDSPARTNERE

Våre samarbeidspartnere og deres gjester og ansatte deltar på omvisninger og kåserier i forbindelse med forestillinger. De får også foredrag og kurs, blant annet om scenetrening- og presentasjonsteknikker. For våre samarbeidspartnere ble det holdt 48 omvisninger og kurs og 35 kåserier for til sammen 2216 personer.

JUL I OPERAEN

Lørdag 25. november ble små og store invitert til familiearrangement i en julepyntet foajé. Elever fra Ballettskolen viste utdrag fra Nøtteknekkeren, og eventyret om Nøtteknekkeren ble fortalt på 1. balkong. Det var danselek, allsang med tradisjonell julemusikk, konsert med Publikumskoret og solistene Ragnhild Motzfeldt og Ørjan Hinna. Pianist var Gabor Nagy, dirigent og konferansier var Marianne Oulie Wiik.

PÅSKE I OPERAEN

Operaen holdt åpent hus og inviterte for første gang til Påskefestival med fem klassiske konserter på Hovedscenen. I Formidlingssenteret kunne en høre kåseri om berømte operahus, i tillegg til filmvisning av Margreth Olins bidrag til *Cathedrals of Culture*. I foajeen kunne små og store lage påskedekorasjoner ved aktivitetsbord, se kostymeutstilling eller gå på påskeegg-jakt. I tillegg ble det holdt omvisninger hver dag for familier og øvrige besøkende.

SOMMER I OPERAEN

Operaen er også åpen om sommeren. På Hovedscenen kunne publikum oppleve *Oslo Jazzfestival: Manu Kathcé & friends*, finalen i *Dronning Sonja Internasjonale*

musikkonkurranse, Tosca og Tryllefløyten. På Scene 2 viste vi *A little Night Music* og *The rape of Lucretia* (Lidal North International Opera Workshop). På 1. balkong ble det holdt *Ariemaratton*, *Romanseften* og balkongkonserter. I Formidlingssenteret viste vi filmene *Rare Birds* av T.M. Rives og utdrag fra *Cathedrals of Culture* av Margreth Olin. I foajeen stod det utstilt kostymer, og gjennom sommeren ble det holdt familieomvisninger og omvisninger for turister fra inn- og utland.

OBOS og DNO&B utekonserten *OBOS på operataket* med 8387 solgte billetter, og lot publikum oppleve Eva Weel Skram, Lissie og The Cardigans.

ÅPEN DAG

Lørdag 2. september inviterte vi til aktiviteter for liten og stor i samarbeid med våre hovedsamarbeidspartnere DNB, Det Norske Veritas, Statkraft, PwC, OBOS og VOLVO. Publikum fikk møte kunstnere, håndverkere og teknikere, delta på åpen prøve på *Hedda Gabler*, åpne ballettklasser og scenografiverksted. Det var gratis omvisninger, besøk hos lysavdelingen på baksenen, kostymeutstilling og mini-kostymesalg, demonstrasjon av tutusyng, hatte- og maskeprøving, kunstneriske innslag, minikonserter og sangworkshop, filmvisning og premieresamtale med utdrag fra operaen *Ballerina*.

PRØVEROMMET OG SCENEROMMET

PRØVEROMMET

Prøverommet er en landsdekkende arena for kompetanseheving innenfor kostymefaget, som koordineres av DNO&B.

Styringsgruppen

Elin Haraldsø (Den Nationale Scene), Kari Helene Gryte, Ellen W. Thommessen (Oslo Nye Teater), Rogaland Teater), Anette Hellenes (Det Norske Teatret), Lisbeth Lunke Berg (Den Norske Opera & Ballett), Elbjørg H. Hanssen (Hålogaland Teater), Trine Bjørhusdal (Trøndelag Teater), Berit Lågeide Griffin og Per Ragnar Karlsen (leder/Den Norske Opera & Ballett)

Aktiviteter

Prøverommets kostymefagsamlinger har som tradisjon å arrangere kurssamlinger hvert annet år, og denne ble i år avholdt 27.–30. april. Dette er også første året maskørfaget ble integrert i Prøverommet og arrangementet fikk betegnelsen *Vårsamling for Kostyme- og maskørfaget 2017*. 180 personer deltok på seminardagen, etterfulgt av tolv forskjellige 3-dagerskurs, derav to kurs for maskørfaget, med til sammen 143 kursdeltagere fra hele Norge, Sverige og Danmark. En av hovedforeleserne på seminardagen var den prisbelønte kostymedesigneren Susannah Buxton, fra bl.a. *Downton Abbey*.

Som årlig tradisjon har vi også arrangert kurs i Drakt- og motehistorie med en samling høsten 2017, etterfulgt av to samlinger våren 2018 i Operaen, med til sammen 15 deltakere. Kurset er tilrettelagt for både lærlinger og ansatte i kostymefaget. Kursleder er Jorunn Sæter.

SCENEROMMET

Scenerommet er vårt ressurs- og kompetansesenter for opera-, ballett- og konsertproduksjon i Norge. Formålet er å styrke mulighetene for produksjon av musikk- og danse teater gjennom

å bistå med kompetanse og utstyr. Scenerommet er en støttefunksjon tilrettelagt for et vidt spekter av produksjonsmiljøer innen opera og ballett, film, scene, media og utdanningsinstitusjoner.

I 2017 har vi bistått på følgende måte:

Leietakere prøvelokaler

Barratt Due musikk institutt, East 15 Acting School, Oscarsborg Operaen, Oslo Filharmoniske Orkester, Oslo Filharmoniske Kor, Le Voci, Skala Operakor, Royal Academy of Dance, Oslo Dance Seminar, Akademisk Korforening, Akademie Balthasar Neumann, Christiania Blåseensemble, BK Ensemble,

Nordnorsk Opera og Symfoniorkester, Koret Diandre, Christiania Mannskor, Opera Østfold, Operaen i Kristiansund, Det Norske Solistkor, VocalArt, Oslo Fagottkor, Ung Filharmoni, NationalTheatret, Bømlø Teater, PostCanto, Ingun Bjørnsgaard prosjekt, Dansekunst i Østfold, Jo Strømgren Kompani, Bergen Nasjonale Opera, Det Norske Kammerorkester, Thomas Strønen, Forsvarets Stabsmusikkorps, Oslofjord Brass, Riksteatret, Kilden, Oslo Sinfonietta, Norges Musikkorpsforbund, Halden Danseskole, Abildsø Bygdekor, Barokkanerne, Concorde TV AS

Leietakere teknisk utstyr

Concorde TV, Nes kulturhus, Norsk Ballettinstitutt, NEP Norway, Opera Opus

SAMARBEIDSPARTNERE OG ANNEN KOMMERSIELL VIRKSOMHET

Den Norske Opera & Ballett har et omfattende og berikende samarbeid med virksomheter og organisasjoner i norsk samfunnsliv. I kultursammenheng er vi ledende på feltet, og samarbeidsavtalene gir et betydelig bidrag til et bredt spekter av aktiviteter ved DNO&B. Våre hovedsamarbeidspartnere bidrar med særlige tilskudd til prosjekter som Ung i operaen og Åpen dag, og benytter i tillegg Operaens mange muligheter til arrangementsformål, gjerne med innslag fra husets kunstnere. Gjennom alle våre samarbeidsavtaler bidrar også mange av DNO&Bs partnere til å rekruttere nye publikummere gjennom ulike former for billettfordistribusjon.

Vi takker alle samarbeidspartnere for dere viktige tilskudd til utviklingen av DNO&Bs virksomhet, og en betydelig grad av medvirkning til at vi lykkes med vårt samfunnsoppdrag.

VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE:

Hovedsamarbeidspartnere:

DNB
PWC
OBOS
VOLVO CAR NORWAY
STATKRAFT DNV GL

Samarbeidspartnere:

COLOR LINE
NORSK TIPPING
MILLS
RADISSON BLU PLAZA HOTEL
SCATEC
ADVOKATFIRMAET FØYEN TORKILDSEN AS

Prosjektpartnere:

CONOCOPHILLIPS
UMOE
DANSKE BANK (TIL JUNI 2017)

Partnere med særskilt avtale:

HATHON HOLDING
KISTEFOS
TALENT NORGE
UMOE

Den Norske Opera & Ballett takker følgende institusjoner for verdifulle bidrag:

SPAREBANKSTIFTELSEN DNB
SKIPSREDER TOM WILHELMESENS STIFTELSE

En spesiell takk til Talent Norge, Sparebankstiftelsen DNB, Statkraft, Norsk Tipping, Scatec og Skipsreder Tom Wilhelmsens stiftelse for bidraget til Nasjonalballetten UNG. For 2017 utgjorde inntektene fra samarbeidsprogrammet ca. 20 millioner kroner

Arrangementer:

Forestillingene og den unike arkitekturen gjør Operaen til en spennende ramme for ulike arrangementer.

Arrangementene i Operaen er:

- ▷ I regi av våre samarbeidspartnere.
- ▷ Nasjonale og internasjonale kongresser for å utvikle Oslo og Norge som destinasjon og turistmål.
- ▷ I regi av offentlige myndigheter, samsfunnsinstitusjoner og organisasjoner.

Det ble i 2017 gjennomført 44 større arrangementer og konserter for ca. 46 500 besøkende. Statsministerens kontor inviterte i mai til galla her i Operaen for regentparet, i anledning deres 80-års jubileum, med direkteoverføring til NRK. Det har vært avholdt flere hundre møter i losjer og mottakelsesrom.

Operabutikken

Eies og drives av Den Norske Opera & Ballett, og har som mål å gi publikum en enda bedre totalopplevelse. Operabutikkens omsetning var på drøyt 3,6 millioner kroner eks. mva.

FOTO: ILJA HENDEL

ORGANISASJONEN

PR. 31.12.2017

Som Norges største musikk- og scenekunstinstitusjon er Den Norske Opera & Ballett også en stor arbeidsplass. Ansatte i drøyt 40 ulike yrkesgrupper og fra rundt 40 nasjoner utgjør 610 årsverk. Her arbeider orkestermusikere, sangere og regissører side om side med snekkere, skomakere, regnskapsførere og sceneteknikere. De fordeler seg mellom Nasjonalballetten, Nasjonalballetten UNG, Nasjonaloperaen, Operaorkestret, Operakoret, Barnekoret, Ballettskolen, verksteder, sceneseksjonen og administrasjonen.

STYRET

Anne Carine Tanum *styreleder*
Jan Petersen *nestleder*
Päivi Kärkkäinen *styremedlem*
Harald Espedal *styremedlem*
Gro Bergrabb *styremedlem*
Håkon Berge *styremedlem*
Rasmus Hagerup Heggdal *styremedlem, representant for ansatte, kunstnerisk*
Marit Brekke *styremedlem, representant for ansatte, øvrige*
Markku Salonen *observatør, representant for ansatte, kunstnerisk*
Jan-André Strand *observatør, representant for ansatte, øvrige*
Eli Kristin Hanssveen *vara styremedlem, representant for ansatte, kunstnerisk*
Helen Magnusson 2. *vara styremedlem, representant for ansatte, kunstnerisk*
Karl Caasvara *styremedlem, representant for ansatte, øvrige*
Johan Henrik Neergaard 2. *vara styremedlem, representant for ansatte, øvrige*

LEDELSE

Geir Bergkastet *administrerende direktør*
Annilese Miskimmon *operasjef*
Ingrid Lorentzen *ballettsjef*
Vakant *musikksjef*
Håvard Vegge *orkestersjef (midl. i ledergruppen)*
Andreas Norvik *CFO*
Kenneth Fredstie *markeds- og kommunikasjonsdirektør*
Karl Hanseth *teknisk direktør*

STAB TIL ADM. DIREKTØR

Kari-Anne Amundsen *ass. til adm. direktør*

PLANAVDELINGEN

Øyvind Lunestad *plansjef*
Heidi Martinsen *systemkonsulent/ass. plansjef*

NASJONALBALLETTEN

Ingrid Lorentzen *ballettsjef*
Jahn Magnus Johansen *ass. ballettsjef (perm)*
Christopher Kettner *ass. ballettsjef*
Richard Suttie *ass. ballettsjef*
Helle Sørbye Larsen *sjefsprodusent*
Svetlana Ballester Akimova *ballettmester (vikar)*
Hedda Staver Cooke *ballettmester*
Yoshifumi Inao *ballettmester (vikar)*
Martin Vedel *ballettmester (eng)*

PRODUSENTER

Helle Sørbye Larsen *sjefsprodusent*
Michaela Cejka *produsent*
Anette Edmunds *produsent*

ADMINISTRASJON

Siri Karine Bjerknes *ressursplanlegger korttid*
Lauren Hauser *ressursplanlegger langtid*
Linn Korssjøen *administrasjonskonsulent*
Carina Scherman *administrasjonskoordinator*
Inga Lotte Nordbye *ass. for ballettsjefen*
Per Kristian Skalstad *musikalsk rådgiver*

NASJONALBALLETTENS

HELSETJENESTER

Gordon Craig *osteopat (perm)*
Lisbeth Hasslan Bischoff *fysioterapeut*
Rune Steen *akupunktør/massasjeterapeut*
Anne Cecilie Johnsen *fysioterapeut*
Stefán Baldvin Stefánsson *fysioterapeut (vikar)*
Silje-Marie Aarflot-Nyrud *fysioterapeut (eng)*

BALLETTREPETITØRER

Milan Petrovic *ballettrepitør*
Andrey Podborskiy *ballettrepitør (perm)*
Charles Rinaudo *ballettrepitør*
Zelina Sannum *ballettrepitør*
Yoko Toda *ballettrepitør*

KOREOGRAFIHUSET

Lars Kolstad *prosjektleder*

BALLETTSKOLEN

Knut Breder *leder av Ballettskolen*
Irene Kantardjiev *Ballettskolesekretær*
Jörg Wiesner *produsent, ballett*
Gro Gudim *ballettpedagog*
Kumiko Hayakawa *ballettpedagog*
Richard Lessey *ballettpedagog*
Christo Manikov *ballettpedagog*
Larissa Savenkova *ballettpedagog*
Aranka Sestak *ballettpedagog*
Zoltan Szolnoki *ballettpedagog (perm)*
Sandra Beaurain Wiesner *ballettpedagog*
Claudia Iftime *ballettrepitør*
Orlin Kantardjiev *ballettrepitør*

Roger Thierry Matte *ballettrepitør*
Olga Nødtvedt *ballettrepitør*
Milan Petrovic *ballettrepitør*
Zelina Sannum *ballettrepitør*
Hanne Letelier *fysioterapeut (eng)*

NASJONALBALLETTEN

Kristian Alm
Riccardo Ambrogi *(vikar)*
Victoria Francisca Amundsen *(perm)*
Anette Antal *(vikar)*
Alberto Terrero Ballester
Kári Freyr Björnsson
Kaloyan Boyadjiev
Thea Gudim Breder
Yoel Carreño
Georgina Rose Connolly
Yolanda Correa
Lindsay Heggdal
Philip Currell
Luca Curreli *(vikar)*
Martin Dauchez
Douwe Dekkers
Bart Engelen *(vikar)*
Cina Espejord
Helge Freiberg
Julie Gardette
Francesca Golfetto Høye *(perm)*
Osiel Gouneo *(perm)*
Sonia Vinograd Guidotti
Andreas Heise
Silas Henriksen
Melissa Hough
Per Andreas Bach Hovdal
Whitney Elizabeth Jensen
Natasha Jones Dale
Assal Vivian Kooonavard *(vikar)*
Celine Kraal
Jørund Langeggen
Emma Lloyd
Lucas Lima
Samantha Lynch
Leyna Magbutay
Miharu Maki
Marchela Marinova
Ada Marthine Marthinsen *(vikar)*
Gakuro Matsui *(perm)*
Niklas Mattsson
Klara Mårtensson
Nae Nishimura *(vikar)*
Maiko Nishino
Chihiro Nomura *(perm)*
Grete Sofie Borud Nybakken
Marco Pagetti
Roberth Refling
Caroline Roca
François Rousseau
Aarne Kristian Ruutu
Cristiane Sá
Eugenie Skilnand
Sofia Skjønneberg *(perm)*
Camilla Spidsøe Cohen
Kristian Støvind
Kathryn Walsh Thomas

Christine Thomassen *(perm)*
Shane Urton
Mark Wax
Kenji Wilkie *(vikar)*

NASJONALBALLETTEN UNG

Kaloyan Boyadjiev *leder*
Nasjonalballetten UNG/*danser*
Idun Sofie Landgraff Bækken
Ricardo Castellanos
Anais Touret
Elis Nyström Räättäri
Jonathan Olofsson
Jacob Roter
Shakir Muhammad
Maria Isabel Vila Aguiar
Elise Nækling-Eide
Claire Barrington
Nora Elise Augustinius
Johanne Wien Pedersen
Astrid Lyngstad
Sindre Berntsen

NASJONALOPERAEN

Annilese Miskimmon *operasjef*
Alma Nedrelid *ass. operasjef*
Marit Wathne Jacobsen *kunstnerisk administrator*
Sigmund Jaang *konserprodusent*
Anita Dahlström *ressursplanlegger*
Solveig Riiser *ressursplanlegger*
Ragna Vik *(vikar)*
Tove Bagroen *turnékonsulent*
Isabel Murphy *kunstnerisk rådgiver*
Hilde Toftner *ass. for operasjef*
Janet Edin *koradministrator*
Steinar Svendsen *korinspisent*
Helle Christoffersen *ekstra medarbeider koradm./barnekor*

PRODUKSJON/REGI

Henrik Celius *produsent*
Maria Costa *produsent*
Jan Helge Trøen *produsent*
Hilde Andersen *regissør*
Heidi Bruun Nedregaard *regissør*
Victoria Bomann-Larsen *regissør*
Gudrun Glette *regissør*
Camilla Ødegården Bakken *(vikar)*

SANGSOLISTER

SOPRAN
Eli Kristin Hanssveen
Marita Sølberg

MEZZOSOPRAN

Ingebjørg Kosmo
Tone Kummervold

TENOR

Marius Roth Christensen
Henrik Engelsviken
Thor Inge Falch

BARYTON
Yngve Søberg

BASS

Jens-Erik Aasbø

SOLISTPRAKTIKANTER

Martin Hatlo
Johanne Højlund
Caroline Wettergreen
Eivind Kandal

OPERAKORET

David Maiwald *kormester*

SOPRAN

Ingeborg Barstad
Thale Bergsaune
Nanna Maria Cortes
Sabine Gross *(perm)*
Kristin Rustad Høiseith
Clara Jacobsen *(perm)*
Helene Jarlsrud
Debra Friedman Knudsen
Kjersti Kongssund
Oksana Myronchuk
Erzsébet Rajta
Evelyn Monica Rosèn
Tatjana Stanisavljevic
Cecilie Cathrine Ødegården

ALT

Anne-Marie Elena Andersen
Diana L. Ardelean
Anne Baensch
Zuzanna Foremska
Charlotta Fresk
Tunde Gaspar
Kari Lise Høgseth
Ingunn Kilen
Ivana Milasinovic
Sigrid Ohlsson *(perm)*
Olga Sliepnova
Valeska Zürn
Tone Kristin Aasen

TENOR

Andreas Backlund
Gabriel Birjovanu
Trond Bjerkholt
Nicholas Cotellessa
Eusebiu Cristea *(perm)*
Ørjan Hinna
Ivan Kruljac
Marek Lipok
Krzysztof Aureliusz Luczynski
Huw William Reynolds
Jon Bjørnar F. Sandve
Knut Schønning
Rolf Sostmann
Thomas Flodin

BASS
Rolf Conrad
Florin Demit
Bo Elley
Stevica Krajinovic
Szymon Kubiak
Petteri Lehikoinen
Simbotenau Florin Mihai
Markku Salonen
Pietro Simone
Andreas Skei (vikar)
Øystein Skre
Natanael Vasile Uifalean

BARNEKORET

Gunnar Bergstrøm produsent/regissør
Edle Stray-Pedersen barnekorets leder
Marianne Willumsen Lewis sangpedagog

MUSIKALSK INNSTUDERING

Boris Schäfer studieleder
Tore Dingstad studieleder (perm)
Leiv Amundsen repetitør
Kalle Kuusava repetitør (perm)
Markus Kvits repetitør
Bjarne Sakshaug repetitør
Julia Strelchenko repetitør (perm)
Andrea Secchi repetitør (perm)
John Lidal repetitør
Gabor David Nagy repetitør (vikar)

TEKST/SUFFLI

Katrine Hansteen leder tekst og suffli
Ellen Helene Kvien sufflør
Siv Iren Misund sufflør
Charlotte Angoline Sager sufflør

MUSIKK

Håvard Vegge orkestersonjef
Gunnar Larsen ressursplanlegger orkester
Lotte Rasmussen Gordon orkesterregissør
Matthieu Lescure orkesterregissør
Knut Lassen podieinspisient
Bjørn Jansson podieinspisient
Kari Noodt Poppe leder note- og musikkbiblioteket
Nils Atle Bjercke Strøm notearkivar
Einar Winther notearkivar
Terje Lerstad notearkivar
Svein Tore Anderson notearkivar (vikar)

1. FJOLIN

Øyvind Bjørå 1. konsertmester
Catharina Chen 1. konsertmester (perm)
Dominic Griffiths 2. konsertmester
Mari Birgitte B. Halvorsen 2. konsert-

mester (vikar)
Maciej Frajczyk 2. konsertmester
Odd Hannisdal
Gunnar Ihlen
Fred-Henrik Aase
Pia Auset
Elisabeth Belfrage Nesse
Elin Fainberg
Ilka Stocker (perm)
Madelene Berg (vikar)
Karoline Hille (perm)
Marianne Hustad
Chen Xie
Bjørn Petersen
Edward Daniel
Marius Røe Nåvik (vikar)

2. FJOLIN

Kjell Tomter
Astrid Kirschner
Oda Gihle Hilde
Sunniva Tomter (perm)
Thomas Backofen
Yukiko Mikami
Rasmus Heggdal
Ragnfrid Bogen
Anna Skogman
Sunniva F. Oftedahl
Nils Thore Røsth
Benedikt Wiedmann
Hannah Wilder
Anni Odenhall
Siv Grønlie (vikar)
Margrete Pettersen (vikar)

BRATSJ

Juliet Jopling
Aine Suzuki
Mark Tukh
Maria Syre Mjøhus (perm)
Øyvind Plassen
Hanne Søbye
Johannes Sykora
Witold Serafin
Marek Bugajski
Truls Carlsborg Bernhardsen
Ai Kanda Engelshaug Akutsu
Lars Örjan Bryngelsson
Guro Saastad (vikar)
Arvid Resare (vikar)

CELLO

Jan Koop
Åsne Volle
Gustavo Tavares
Vojtech Novák

Marit Bekken
Juhani Kaasinen
Hanna Kilpinen (perm)
Heini Laankoski
Erlend Habbestad
Ulrikke Henninnen (vikar)

KONTRABASS

Christian Henriksen
Patrick Wilder
Torbjörn Göransson
Frank Nesse
Danijel Petrovic
Vera Savolainen
Nicholas Chalk
Karol Ciesluk

HARPE

Kjersti Beate Vindal (perm)
Ida Aubert Bang (vikar)

FLØYTE

Vivian Ellefsen
Frauke Oesmann
Helen Magnusson
Karin Heistø Kittelsen

PICCOLO

Karin Heistø Kittelsen
Helen Magnusson

OBO

Lars Petter Berg
Gro Gjerdevik
Erik Tage Gustavsson
Svein Håvard Nafstad

ENGELSK HORN

Svein Håvard Nafstad
Gro Gjerdevik

KLARINETT

Andjei Maevski
Sonia Sielaff (perm)
Kim Stigen Fureli
Petter Langfeldt Carlsen

BASSKLARINETT

Petter Langfeldt Carlsen
Kim Stigen Fureli

FAGOTT

Kari Foss
Jon Halvor Lund
Jaran Stenvik
Anne Marie Nordbø Pettersen

KONTRAFAGOTT
Jaran Stenvik
Anne Marie Nordbø Pettersen

HORN

Maksim Semenov
Rune Brodahl
Wenche Bårdstu
Rønnaug Madslie
Kristin Skår Sørensen
Bernhard Hoffmann
Abel Perez Armas

TROMPET

Roeland Hensens,
Antonio Jose Vera
Heidi Johannessen
Andreas Karlsen

TROMBONE

Rune Gundersen
Torggrim Grong
Jarl Boye Hansen

BASSTROMBONE

Ola Rønnow

TUBA

Torbjörn Kvist

PAUKER

Pål Bugge

SLAGVERK

Jonas Blomqvist
Jonas Bonde-Nielsen
Laila Sjørbotten
Rune Martinsen

TEKNISK

Karl Hanseth teknisk direktør

TEKNISK LEDERGRUPPE

Karl Hanseth teknisk direktør
Pål Helvik Johansen driftsteknisk sjef
Paulo Da Luz teknisk produsent
Christina Macé Stensrud leder konstruksjonsavdelingen
André Bibow administrator teknisk søyle/kostymesjef
Nicolai Nishino-Ekeberg leder lyd-/bildegruppen
Bente Amundsen leder scene og rekvisitt
Benjamin Dootson Dørum produksjonssjef

KONTRAFAGOTT

Jaran Stenvik
Anne Marie Nordbø Pettersen

TEKNISK PRODUSENTER

Paulo Da Luz teknisk sjefprodusent
Sofie Nilsen forbedrer
Svein Olav Østerbø teknisk produsent
Helga Kristine Edvindsen teknisk produsent

TEKNISK STAB

André Bibow administrator teknisk søyle/kostymesjef
May Brit Grønli HMS-rådgiver
Anja Viuf ressursplanlegger langtid
Else Runa Flaa adm. assistent kostyme
Erland A. Gjerdrum Conders teknisk konsulent
Klaus Arve Vaadal ressursplanlegger korttid
Alexander Holm Larsen teknisk koordinator
Karin Kristiansson Schill ressursplanlegger langtid (perm)

TEKNISK DRIFT

Pål Helvik Johansen driftsteknisk sjef
Rolf-Arne Gulliksen vedlikeholdstekniker
Trygve Ørjansen driftsingeniør
Egil Bekkeli driftsingeniør
Meliha Beglerovic systemingeniør
Marie Enger leder scenemaskineri
Cathrine Heltzen AGV-ansvarlig

INSPISIENTER

Lars Kolstad leder inspipientgruppen
Johan Henrik Neergaard inspipient
Janet Edin inspipient (perm)
Karen Løken inspipient
Mari Ramberg Movold inspipient
Mari Karoline Skyberg inspipient
Jan-Andre Strand (vikar)

SCENEMESTER

Torbjørn Christensen scenesjef
Are Linnerud scenemester
Magne Moen scenemester
Cathrine Kleivald scenemester
Alexander Elias Quirk scenemester
Jørgen Rausandaksel scenemester
Andreas Myrvold scenemester
Tobias Oislinger scenemester

SCENE OG REKVISITT

Bente Amundsen leder scene og rekvisitt
Ole-Morten Eriksen scenetekniker
Ståle Tråsdahl scenetekniker
Roy Andersen scenetekniker
Martine Sandlie Heise scenetekniker

Judy Eivindsen scenetekniker
Mats Eriksen scenetekniker
Erika Hauge scenetekniker
Paul David Horsley scenetekniker
Thomas A. Florin Iversen AGV-operatør
Cecilie Ann Lystad scenetekniker
Victoria Gjertrud Madsø scenetekniker
Øystein Mora scenetekniker
Justin Newall scenetekniker
Øyvind Olsen monteringsnekker
Tor Olav Høidahl monteringsnekker
Inger Henriette Paulsen scenetekniker
Halvor Pedersen scenetekniker
Rolf Steinar Ruud scenetekniker
Jørn Erik Schauerud scenetekniker
Jens Jesper Schill AGV-operatør
Ole Kristian Stavnsborg scenetekniker
Jan-André Strand scenetekniker (perm)
Kent Alexander Thorsen scenetekniker
Olav Uthaug scenetekniker
Lars August Østerlie scenetekniker

OPERATØRER

Hilde Alexandersen operatør (perm)
Christine Hals Eikeland operatør
Lasse Evje operatør
Daniel Heiskel operatør
Kim-Robin Bruenech Kjærstad operatør
Even Lie operatør
Anton Olav Merckoll operatør
Henrik Hildebrand Schøller operatør
Eivind Staal operatør
Magnus Ottesen operatør
Stine Wigdahl operatør (vikar)
Eirik Standal Thoresen operatør(vikar)

REKVISITT

Åge Sørumschaugen leder
Anne Kari Brekke rekvisittør
Kristine Mogensen Omlid rekvisittør
Ina Kathrine Røvang rekvisittør
Audun Rossvoll rekvisittør
Carl Kaas rekvisittør
Sunniva Prydz Sandnes rekvisittør

LYS-, LYD- OG VIDEOSEKSJON

Nicolai Nishino-Ekeberg leder lys, lyd og video
Paul Vidar Ramon Sævarang fagansvarlig lys
Mads Bjerkan-Grotmol lysmester
Jacob Christensen lysmester
Torbjørn Stenersrød lysmester
Dorthe Wiig Andersen lysmester
Rene Midttun lysmester
Jannicke Rekin ressursplanlegger lys

Tommy Ingebretsen *animatør 3D*
 Jannicke Borg *lysbordoperatør*
 Karine Elstad *lysbordoperatør*
 Harald Lie *lysmester Scene 2*
 Ulf Scheerbarth *lysbordoperatør*
 Per Christian Varran *lysbordoperatør*
 Cecilie Løvlie Westvold *lysbordoperatør*
 Amund Breivik *lystekniker*
 Audun Bull-Hanssen *lystekniker*
 Atila Habibzadeh *koordinator scene 2*
 Robin Leonard Hagen *lystekniker*
 Ole Fredrik Trosdahl Iversen *lystekniker*
 Kjell Erik Johansen *lystekniker*
 Sandra Løvsland *lystekniker*
 Kristoffer Ringerike *lystekniker*
 Irmelin Granneman Roald *lystekniker*
 Theodoros Kyratzis *lystekniker*
 Unni Helene Sanne *systemtekniker video*
 Eline Marie Solgård Andresen Tjeldnes *lystekniker*
 Gerhard K. Hertzberg *fagsjef lyd*
 Daniel Lund *lydtekniker*
 Pål Søvik *lydtekniker*
 Anders Verde *lydtekniker*
 Arenas Zanabria Andres *lyd/videotekniker*
 Anders Harald Frey Dahl *systemtekniker video*
 Jan Martin Vågen *videotekniker*

LAGER OG LOGISTIKK

Thomas Dahlen *leder lager/logistikk*
 Stig Falkhaugen *varemottaksansvarlig*
 Håvard Apeland *lageransvarlig*
 Petter Sønsteby *sjåfør*

PRODUKSJON

Benjamin Dootson Dørum *produksjonssjef*

VERKSTED

Justinus Van Vliet *leder malersal*
 Hege Blom *leder tapetserverksted*
 Oddvar Nilsen *konstruktør*
 Geir Ingar Jansen *konstruktør*
 Niklas Lindblom *rekvisittmaker*
 Mons Emil Holst Christensen *dekorasjonsmaler*
 Hilde Dehli *dekorasjonsmaler*
 Turid Jangaard Ousland *dekorasjonsmaler*
 Stefania Raimondi *dekorasjonsmaler*
 Sofia Zenkova *tapetserer (perm)*
 Ronny Borlaug *snekker*
 Stephan Udbjerg *metallarbeider*
 Glenn Skoglund *metallarbeider*
 Marcus Mars *leder smia*

Linda Midtsund *leder snekkerverksted*
 Kjell Holgersen *nestleder snekkerverksted*
 Rein Gjessing *snekker*
 Anne Helene Radoor *snekker*
 Helene Dorothea Sunde *dekorasjonsmaler, vikar*
 Sophie-Marie Werenskiold *lærling snekker*

SYSTUE

Anniken Gulbrandsen *produksjonskoordinator*
 Sara Michetti *produksjonsansvarlig kostyme*
 Cathrine Runhovde *produksjonskoordinator*
 Gøril Pettersen Zachrisen *produksjonskoordinator*
 Lise Guttormsen Eckbo *leder herresystue*
 Gunnar Fon *leder damesystue*
 Lillian Baur *tilskjærer*
 Hilde K. Bjørklund Olsen *tilskjærer (perm)*
 Solveig Aas *kostymesyer*
 Anne Sofie Feden Aass *kostymesyer*
 Ruth Y. Guerrero Barrera *kostymesyer*
 Lisbeth Lunke Berg *produksjonsansvarlig, kostyme*
 Elen Beate Børresen *kostymesyer*
 Kari Elisabeth Dahl *kostymesyer*
 Nina Halstensen Dahl *kostymesyer*
 Tina Danielsen *kostymesyer*
 Karin Helen Grøntvedt *kostymesyer*
 Kristin K. Haraldsen *kostymesyer*
 Emma Kristine Hauge *kostymesyer*
 Anna-Lena Härtus *kostymesyer*
 Sara Hedin *kostymesyer*
 Judit Gabriella Hohl *kostymesyer*
 Marianne Jensen *produksjonsansvarlig, kostyme*
 Eli Ploompuu Kask *produksjonsansvarlig, kostyme*
 Eva Merete Bergh Klakeg *kostymesyer*
 Magne Kristiansen *kostymesyer*
 Rikke Anett Larsen Lamo *kostymesyer*
 Siv Ellinor Landrø *kostymesyer (perm)*
 Nina Larsen *kostymesyer*
 Britt Elisabeth Lønaas *kostymesyer*
 Guro Michaelsen *kostymesyer*
 Maria Therese Munter *kostymesyer*
 Elisabeth Hustad Nonstad *kostymesyer*
 Mariann Lund Olsen *kostymesyer*
 Silje Instefjord Ødemotland *kostymesyer (vikar)*
 Wenche Cleo Johnsdatter Johnsen *kostymesyer (vikar)*
 Janne Opsahl *produksjonsansvarlig, kostyme*

Babina à Porta *kostymesyer*
 Unn Elise Refsnes *kostymesyer*
 Anette Rosendahl *produksjonsansvarlig, kostyme*
 Marianne Salvesen *kostymesyer*
 Pedro Tavares Sequeira *kostymesyer*
 Ann-Merethe Skaug *kostymesyer*
 Astrid Elisabeth Stang *kostymesyer*
 Anett Steinseth *kostymesyer*
 Inger Bjørkavåg Sæhaug *kostymesyer*
 Silje Ulekleiv *kostymesyer*
 Maria Valsdottir *kostymesyer*
 Sunniva Østerbø *kostymesyer*
 Maren Ruud *lærling*
 Ravn Kvikkestøyl Helland *lærling*

FARGERI/MODIST/SKO

Kari Alette Bækkevold *leder*
 Kathrine Dokken *tekstifarger*
 Inger Kari Rosten *tekstifarger*
 Ellen Haugane *leder, modist*
 Gunn Rosnes *modist*
 Maria Torres Corneliusen *(vikar)*
 Eline Ceder *modist*
 Eva Solberg *leder sko*
 Marianne Moen *skomedarbeider*
 Alexander Jansson Lindseth *skomedarbeider*

MASKØR/PARYKKMAKER

Per Ragnar Karlsen *leder maskør/parykk*
 Tom Aarø *nestleder maskør/parykk*
 Ina Boger *maskør/parykkmaker*
 Andrea Daniela Fischbacker *maskør/parykkmaker*
 Mette Høibak-Pettersen *maskør/parykkmaker*
 Jaroslaw Lange *maskør/parykkmaker*
 Therese Lia *maskør/parykkmaker*
 Tiiu Luht *maskør/parykkmaker*
 Therese Roald *maskør/parykkmaker*
 Heidi Elisabeth Rød *maskør/parykkmaker*
 Anne Stålegård *maskør/parykkmaker*
 Anna Sveen *maskør/parykkmaker*
 Anne Lise Lillan Winther *maskør/parykkmaker*
 Sara Borgen *maskør/parykkmaker*
 Henning Noack *parykkmaker*
 Julia Wilde *maskør/parykkmaker*
 Live Becker Knudsen *lærling*
 Samantha Alkema *lærling*

KOSTYMESERVICE

Tiril Aarvig *leder kostymeservice*
 Ulla Larsson Bråten *påkleder*
 Berit Adima Hammerø *lagleder*

Anne Aarrestad *påkleder*
 Karoline Carlsen *påkleder*
 Sedenius Svein Helle Dahl *påkleder*
 Tove Kristin Gjøsund *påkleder*
 Nanette Eriksen *påkleder*
 Hege Alvilde Johansen *påkleder*
 Edda Lingaas *påkleder*
 Eva Cecilie Narverud *påkleder*
 Irene Olsen *påkleder*
 Jorun Sandtrøen *påkleder*
 Hanne Silkebækken *påkleder*
 Fisnike Fetisi *kostymereholder*
 Hatidze Fetisi *kostymereholder*
 Pamela F. Ducran Valland *kostymereholder*

KOSTYMELAGER

Sara Paulina Cerda Arce *leder*
 Alexandra Fire Da Luz *kostymearkivar*
 Helle Ruistuen *medarbeider kostyme*
 Andrea Westbye *medarbeider kostyme*

MARKED OG KOMMUNIKASJON

Kenneth Fredstie *markeds- og kommunikasjonsdirektør*

KOMMUNIKASJON

Lene Jacobsen *kommunikasjonssjef*
 Erik Berg *fotograf*
 Hedda Høgåsen-Hallesby *dramaturg*
 Camilla Yndestad *kommunikasjonsrådgiver*
 Ole-Morten Vestby *kommunikasjonsrådgiver*
 Live B. Molvær *grafisk designer (perm)*
 Kaja van Domburg *grafisk designer (perm)*
 Jannicke Mohr *program-/webredaktør*
 Ingeborg Norshus *program-/webredaktør*
 Camilla Martinsen *grafisk designer (vikar)*
 Mikkel Cappelen Smith *grafisk designer (vikar)*

KOMMERSIELL AVDELING

Anna Hereid *leder kommersiell avdeling*
 Sigrid Tofte Røiri *sponsoransvarlig*
 Marit Brekke *arrangementansvarlig*
 Terje Jacobsen *prosjektleder*
 Torgrim Linchansen *teknisk prosjektleder*
 Trude Angell Stofer *prosjektleder*
 Gisle Stenersen *koordinator*
 Scenerommet/Prøverommet/produsent
 Kjersti Thorstad *prosjektleder*
 Kari Eikli *FOH-konsulent/losjeansvarlig*

SALG & MARKED

Jørn Knutsen *markedsjef*
 Tonje Lie *fagansvarlig salg, CRM og lojalitet*
 Tine Frederiksen Solum *salgskonsulent*
 Marianne B. Eide *salgs- og publikumsanalytiker*
 Magne Bjella *fagansvarlig digitale medier*
 Hege Bergrem *markeds-konsulent*

FRONT OF HOUSE

Birgitte Vase *leder service FOH*

KUNDESENTER (BILLETTLUKE OG RESEPSJON)

Beate Schoder *leder kundesenter*
 Lena Langgât Rustad *kundekonsulent m. stedfortr. ansv.*
 Gøril Eie *kundekonsulent*
 Odd Geir Gundersen *kundekonsulent*
 Sandra Jakobsen *kundekonsulent*
 Jorunn Kristensen *kundekonsulent*
 Cathrine Rolfsen *FOH-medarbeider*
 Benedicte Rafn *FOH-medarbeider*
 Grete Sjaastad *kundekonsulent*
 Hilde Storm-Berg *kundekonsulent (perm)*
 Beate Taranrød *kundekonsulent*
 Zezé Kolstad *FOH-medarbeider*
 Solveig Øksendal *FOH-medarbeider*

PUBLIKUMSSERVICE

Stella Rømcke *leder publikumsservice*
 Kanboiyib Konlan *publikumsvert*
 Mette Lorentzen *publikumsvert*
 Liv Rognerud *publikumsvert*
 Kristin Maria Vagle *publikumsvert*
 Hanne Mette Rendall *publikumsvert*
 Nini Dahl Kjeldner *publikumsvert (perm)*
 Nina Karud *publikumsvert*
 Erland Hanssen *publikumsvert*
 Anders Schiz Vigestad *FOH-medarbeider*
 Elise Tunstrøm *FOH-medarbeider*

OPERABUTIKKEN

Henriette Berg Storaas *konseptsjef operabutikken*
 Kanboiyib Konlan *butikkmedarbeider*
 Solveig Müller *butikkmedarbeider*
 Iinis Merete Laakso *butikkmedarbeider*
 Hilde Remvik Leirvik *butikkmedarbeider*
 Katja van Ettem Jarem *FOH-medarbeider (vikar)*

OMVISNING

Eva Benedicte Gran *leder omvisning*
 Helle Kaarem *konsulent FOH*

FORMIDLING

Frida Steenhoff Hov *formidlingsjef*
 Marianne Oulie Wiik *formidlingskonsulent*
 Ragnhild Motzfeldt *formidlingskonsulent*
 Gabrielle Tillson *formidlingskonsulent*
 Sarah da Fonseca *prosjektleder På tå hev*

ØKONOMI- OG

ADMINISTRASJON

Andreas Norvik *CFO*
 Knut Brotnow *prosjektleder Helhet*

ØKONOMI/REGNSKAP

Kristin Austad Johansson *økonomisjef*
 Olav Funderud *regnskaps- og finansleder*
 Elin Borander *controller*
 Marius Stornes *controller*
 Kirsten Hovbøl *økonomikonsulent*
 Hege G. Haugen *økonomikonsulent*
 Anne Lise Brekke Henriksen *økonomikonsulent*

PERSONAL/LØNN

Trude Rostad *personal- og lønnsjef*
 Heid Hope *lønningsleder*
 Janicke Lee Tombre *personalkonsulent*
 Toril Gote *personalkonsulent*
 Trine Bryhn Damm *lønningskonsulent*
 Kristin Iversen *personal- og lønnskonsulent*
 Rikke Clark *konsulent servicedesk*

DRIFT OG SIKKERHET

Thore Næss *drifts- og sikkerhetssjef*
 Kjell Andersson *vedlikeholdsmedarbeider*
 Gro Orvik *leder renhold*

INNKJØP

Jørn Eirik Pettersen *innkjøpssjef*

IKT

Rolf Hammer *ikt-sjef*
 Wenche Bergmo *fagansvarlig arkiv*
 Andreas Trovik *ikt-konsulent*
 Camilla Langseth *ikt-konsulent*
 Trond Grefsrud *ikt-konsulent*

UTGIVER *Den Norske Opera & Ballett*
ANSVARLIG UTGIVER *adm. dir. Geir Bergkastet*
FOTO *Erik Berg og Jörg Wiesner*
DESIGN *Cecilie Breivik Hansen*

Den Norske Opera & Ballett
Kirsten Flagstads plass 1, 0150 Oslo

OPERAEN.NO

